

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Eraõiguse osakond

Anu Kaup

**VÕLGNIKE MAKSEHÄIRETEGA SEONDUVATE ISIKUANDMETE
AVALDAMINE EESTI JA SOOME ÕIGUSES**

Magistritöö

Juhendaja
dr. iur. Karin Sein

Tallinn
2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISE ÕIGUSLIK ALUS MAKSEHÄIRETE AVALDAMISEL	12
1.1. Isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenev riigisisene reguleerimisvabadus	12
1.2. Maksehäiretega seotud isikuandmete avaldamise riigisisene regulatsioon Eestis	14
1.3. Maksehäiretega seotud isikuandmete avaldamise riigisisene regulatsioon Soomes .	24
1.4. Vahekokkuvõte	28
2. MAKSEHÄIRETE JA VÕLGNIKE ISIKUANDMETE AVALDAMISE PÕHIMÕTTED	32
2.1. Avaldatavate isikuandmete õigsus.....	32
2.1.1. Avaldatavate isikuandmete õigsuse tagamine Eesti õiguses.....	32
2.1.2. Avaldatavate isikuandmete õigsuse tagamine Soome õiguses.....	35
2.2. Andmesubjekti teavitamine isikuandmete avaldamisest	36
2.2.1. Andmesubjekti teavitamise regulatsioon Eesti õiguses.....	36
2.2.2. Andmesubjekti teavitamise regulatsioon Soome õiguses	40
2.3. Võimalikult vähete isikuandmete kogumine.....	41
2.3.1. Kogutavate isikuandmete koguse piiritlemine Eesti õiguses	41
2.3.2. Kogutavate isikuandmete koguse piiritlemine Soome õiguses	42
2.4. Vahekokkuvõte	43
3. ISIKUANDMETE AVALDAMINE MAKSEHÄIREREGISTRIS JA SELLEGA SEONDUVAD AJALISED PIIRANGUD	45
3.1. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist.....	45
3.1.1. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist Eesti õiguses	45
3.1.2. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist Soome õiguses	46
3.2. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud	47
3.2.1. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud Eesti õiguses.....	47
3.2.2. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud Soome õiguses	48
3.3. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist.....	48
3.3.1. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist Eesti õiguses...	48
3.3.2. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist Soome õiguses	50
3.4. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul.....	53
3.4.1. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul Eesti õiguses	53

3.4.2. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul Soome õiguses	58
3.5. Soomes tekkinud maksehäirete avaldamine Eestis	59
3.6. Vahekokkuvõte	62
KOKKUVÕTE	65
ABSTRACT	73
KASUTATUD ALLIKAD	81
Kasutatud kirjandus	81
Kasutatud õigusaktid	87
Kohtulahendid	88

SISSEJUHATUS

Füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel Euroopa Liidu tasandil reguleerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.^{1,2} Isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevalt peab igasugune isikuandmete töötlemine olema seaduslik, õiglane ning andmesubjektile läbipaistev.³

Füüsilisi isikuid puudutavate isikuandmete töötlemise ulatus peab olema nende jaoks läbipaistev, mis tähendab, et vastavasisuline teave peab olema kergesti kättesaadav, arusaadav ning selgelt ja lihtsalt sõnastatud. Eelkõige peaksid olema selged ja õiguspärased isikuandmete töötlemise konkreetsed eesmärgid ning piirduda tuleks sellega, mis on asjakohane ning piisav. See aga eeldab, et tagatakse isikuandmete säilitamise aja piirdumine rangelt minimaalsega.⁴ Nimetatud põhimõtetest tuleb lähtuda ka maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamisel.

Maksehäireks saab lugeda võlgniku poolt rahalise kohustuse rikkumist. Maksehäireandmed on teave selle kohta, kellel on kelle suhtes maksetähtaja ületanud võlg, kui suur on võlgnevus koos kõrvalnõuetega, millal ning mis liiki tehingu tulemusena see tekkis. Füüsilise isiku puhul võivad maksehäireandmeteks olla ka võlgniku nimi ja sünniaeg või isikukood, kui need isikuandmed on maksehäire avaldaja poolt välja toodud.⁵

Maksehäireregister on andmebaas, mis avaldab negatiivset krediidiinfot ehk rahalise kohustuse täitmise viivitusse sattunud isikute maksehäireandmeid. Maksehäireregistrite eesmärk on anda ülevaadet isiku maksekäitumisest ning seeläbi aidata kaasa vastutustundlikule laenamisele. Kuivõrd registrites kuvatav negatiivne krediidiinfo on ajas tagasivaatava iseloomuga, näidates juba realiseerunud makseraskuseid, siis ei võimalda see tõsikindlalt

---

¹ Edaspidi kasutatud „isikuandmete kaitse üldmäärus“ või „IKÜM“.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta. – Arvutivõrgus: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=ET> (15.04.2023).

³ IKÜM art 5 lg 1 p a kohaselt tuleb tagada isikuandmete töötlemise seaduslikkus, õiglus ning läbipaistvus.

⁴ Vt IKÜM põhjenduspunkt 39.

⁵ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon. 03.10.2022, lk 2. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/maksehäirete_avaldamine_2022.pdf (15.04.2023).

prognoosida isiku maksevõimet tulevikus. Probleemiks on ka nimetatud registrites avaldatava teabe täpsus.⁶

Kuivõrd maksehäireid kajastavad Eestis mitmed erasektori hallatavad inforegistrid, siis on maksehäirete koguarvu ja dünaamikat keeruline hinnata. Samuti võivad osaliselt kattuda esitatavad isikuandmed erinevates andmebaasides. Üldjuhul andmebaaside statistikat ei avalikustata, erandiks on Eestis Julianus Inkasso ja taust.ee (OÜ Krediidiregister) avaldatav iga-aastane ülevaade statistikast. Üldiselt saab öelda, et 2022. aastal jätkus varasematele aastatele iseloomulik trend – vähenes makseraskustes olevate isikute arv, kuid samas suurenes keskmine võlasumma isiku kohta. Kui 2020. aastal oli 49% võlgnikel rohkem kui üks aktiivne maksehäire, siis 2021. aastal suurenes see 55%-ni ning 2022. aastal 56,4%-ni. Eriti märkimisväärselt on kasvanud maksehäires olevate võlgnike lõikes isikute arv, kellel on viis või rohkem maksehäiret – 2017. aastal oli see näitaja 6,1%, 2022. aastal 15,26%. Enam kui pooltel maksehäireregistrisse kantud isikutel on kaks või rohkem maksehäiret. Sellised näitajad viitavad ülelaenamise probleemi suurenemisele.⁷

Keskmine võlg ühe maksehäire korral oli 2020. aasta lõpus 788 eurot, kuid see suurenes märkimisväärselt maksehäirete arvu kasvuga. Kahe maksehäire korral oli keskmine võlasumma ühe võlgnevuse kohta 985 eurot ning kolme puhul juba ligi 1000 eurot.⁸

Samas ei ole avaldatavas statistikas arvestatud maksehäiretena näiteks parkimistrahve ja prügiveo arveid, sest leitakse, et need ei näita otseselt isiku maksevõimet. Oluline näitaja on aga, et võlamenetluse alustamisel selgub rohkem kui pooltel kordadel, et isikul on juba aktiivne maksehäire olemas.⁹

Soomes on alates 2010. aastast järjepidevalt kasvanud füüsiliste isikute arv, kellel on vähemalt üks maksehäiremärke. Kui 2011. aasta lõpus oli selliste isikute arv 327 500, siis 2020. aasta lõpuks 392 000. Samas on nende maksehäiremärgete seas kandeid, mille osas on tegelikkuses

---

⁶ Krediiditeabe jagamise seaduse (nn positiivse krediidiregistri) eelnõu väljatöötamiskavatsus (VTK versioon 2.0). – Rahandusministeerium. juuni 2022, lk 7-8. – Arvutivõrgus: <https://eelnoud.valitsus.ee/main#BqVdIQFp> (15.04.2023).

⁷ *Ibid.*, lk 4.

⁸ Krediidituru uuring. – Rahandusministeerium. 2021 detsember, lk 63. – Arvutivõrgus: <https://www.fin.ee/uudised/uuring-vaikelaenude-tagasimaksimisega-jatkuvalt-probleeme> (15.04.2023).

⁹ Statistika: eestlase keskmine võlasumma kasvab aasta-aastalt. – Julianus Inkasso. 25.04.2022. – Arvutivõrgus: <https://julianus.ee/statistika-estlase-keskmine-volasumma-kasvab-aasta-aastalt/> (15.04.2023).

sooritus tehtud.¹⁰ Kuigi 2021. aastal maksehäirete arv esmakordselt alates 2008. aastast veidi vähenes, siis võlaprobleemidega inimesi on endiselt väga palju (388 000).¹¹ Sarnaselt Eestiga on ka Soomes maksehäireregistrid erasektori poolt hallatavad ning need on püsinud muutumatuna viimase kümnendi jooksul (Suomen Asiakastieto Oy ning Bisnode Finland Oy).¹²

Tekkinud võlgnevustest võib sageli külge jääda mittesoovitav märk, millest võib tekkida mitme aasta pikkune mainekahju. Maksehäireregistrisse sattumine võib rikkuda isiku võimaluse tarbida tulevikus erinevaid krediiditeenuseid. Mida pikemaks võlgnevus kujuneb, seda raskemad ning ajaliselt pikema kestusega tagajärjed sellega kaasnevad.¹³ Teavet maksejõuetusmenetluste kohta kasutatakse isiku maksevõime hindamisel alati negatiivse tegurina ning seetõttu on selle mõju isiku õigustele märkimisväärne.¹⁴ Muuhulgas on Eesti õiguses suureks probleemiks aegunud nõuete maksehäiretena avaldamine¹⁵ ning selliste nõuete avaldamine võib avaldada andmesubjektile veelgi rohkem negatiivset mõju, misläbi võib talle osaks saada põhjendamatu diskrimineerimine.¹⁶

Võlausaldajate ootus võlgnevuste tasumisele peab olema tasakaalus võlgnike ootusega õiglasele kohtlemisele ning seda on võimalik saavutada läbi õigusliku regulatsiooni. Samas puudub enamikes Euroopa Liidu liikmesriikides vastav spetsiifiline regulatsioon. Ühelt poolt ei näe seadusandjad vajadust valdkonnapõhiste õigusaktide vastuvõtmiseks, kuna peetakse piisavaks traditsioonilisi õiguskaitsevahendeid ning Euroopa Liidu tarbijakaitseregulatsiooni. Teiselt poolt puudub vastava regulatsiooni loomiseks poliitiline tahe.¹⁷

---

¹⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. – 12.5.2021, lk 8-9. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/067e2a5f-82b3-46bb-bf00-e235bcd4610f/ESITYS_20210512123637.pdf (15.04.2023).

¹¹ Uusitalo, K. Maksuhäiriõmerkinnät poistuvat jatkossa kuukauden kuluttua velan maksamisesta – pitkään valmisteltu lakiuudistus sai lopullisen hyväksynnän. – 06.04.2022. – Arvutivõrgus: <https://yle.fi/a/3-12384319> (15.04.2023).

¹² Makkonen, A. Instant Loans: Problems and Regulations in Finland. – *Juridica International* 22/2014, lk 105. – Arvutivõrgus: https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2014_22_96_instant-loans-problems-and-regulations-in-finland (15.04.2023); Tarkista luottotietosi. – Talous- ja Velkaneuvonta. – Arvutivõrgus: <https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/laskutmyohassa/maksuhairiomerkinta/omatluottotiedot.html> (15.04.2023).

¹³ Mis on maksehäire ning kuidas sellest vabaneda? – 11.08.2022. – Arvutivõrgus: <https://www.raha24.ee/et/rahablogi/mis-on-maksehaires-ning-kuidas-sellest-vabaneda> (15.04.2023).

¹⁴ EK C-26/22, *UF versus SCHUFA Holding and Others*, ECLI:EU:C:2023:222, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

¹⁵ RKHKo 21.12.2011, 3-3-1-70-11.; TlnRnKo 26.07.2022, 2-22-3662.; HMKo 27.10.2020, 2-20-10157.; VMKo 16.04.2021, 2-20-16579.

¹⁶ C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

¹⁷ Stănescu, C.-C. (toimet). *Regulation of Debt Collection in Europe. Understanding informal debt collection practices*. Oxon, New York: Routledge, 2023, lk 12-13.

Kahes uuritavas riigis – Eestis ja Soomes – on selles osas erinev õiguslik raamistik. Kui Soome on üks üheksast Euroopa Liidu liikmesriigist, kus on olemas sektoripõhised õigusaktid (Belgia, Taani, Saksamaa, Kreeka, Hollandi ning Läti kõrval), siis Eestis valdkonnaspetsiifiline regulatsioon puudub ning seaduseandja on alles viimasel ajal hakanud mõtlema selle loomisele. Tarbijast võlgnikele on abiks olnud olukordades, mil võlausaldajad nende eraelu puutumast riiuvad, kohtute vastavasisulised lahendid.¹⁸

Vaatamata sellele, et Eesti on üks Euroopa Liidu riikidest, kus puudub inkassofirmade tegevuseks regulatsioon, on tavapärase kohustusi rikkunud tarbijate info avalikustamine inkassofirmade poolt maksehäireregistrites, kuivõrd see on üks tõhusamaid viise võlgnikele surve avaldamiseks, sest võlgnikul on pea võimatu saada selle tulemusena tarbijakrediiti (sealhulgas autoliisingut, krediitkaarti).¹⁹ 2012. aasta andmete põhjal tuvastas Andmekaitse Inspektsiooni kontroll, et kontrollitud 66 inkasso- ja krediidiinfoteenust pakkuvast ettevõttest vaid kaks avaldasid võlaandmeid veebis seaduspäraselt²⁰, kolm aastat hiljem läbi viidud seire tuvastas, et 20 ettevõttest töötlesid korrektselt isikuandmeid ainult kaks inkassofirmat²¹. Kuigi inimesed võiksid olla vabad lepinguid sõlmima ning otsustama oma elude üle, siis sageli ei ole nad lepingulistesse suhetesse astudes võrdsetes positsioonides inkassofirmadega – neil puuduvad teadmised oma õigustest ning õigussüsteemist üldisemalt.²²

Tartu Ülikooli professor K. Sein on leidnud, et praegune keeruline majandusolukord ning sellest tingitud hindade tõus, mis on kaasa toonud maksejõuetute isikute arvu kasvu, on negatiivse stsenaariumi oht Eesti tarbijatele.²³ Sellises olukorras on oluline, et maksehäiretega seonduv isikuandmete töötlemine oleks eesmärgiga proportsionaalne ning et kaitstud oleksid andmesubjekti põhiõigused ja huvid.

---

¹⁸ *Ibid.*, lk 18-19.

¹⁹ Sein, K. Abusive debt recovery practices in Estonia. – Regulation of Debt Collection in Europe. Understanding informal debt collection practices. Oxon, New York: Routledge, 2023, lk 110.

²⁰ Kald, I. Pea kõik inkassofirmad rikuvad seadust. – Äripäev. 28.11.2012. – Arvutivõrgus: <https://www.aripaev.ee/article/2012/11/28/andmekaitse-pea-koik-inkassofirmad-rikuvad-seadust> (15.04.2023).

²¹ Andmekaitse Inspektsioon seiras inkassoteenuse osutajaid. - Andmekaitse Inspektsioon. 11.09.2015. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/uudised/andmekaitse-inspektsioon-seiras-inkassoteenuse-osutajaid> (15.04.2023).

²² Aaspõllu, H. Loodetavasti saab ministeerium inkassodele päitsed pähe panna. – Eesti Rahvusringhääling, 15.12.2020. – Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/1208449/huko-aaspollu-loodetavasti-saab-ministeerium-inkassodele-paitsed-pahe-panna> (15.04.2023).

²³ Sein, K., lk 101.

Käesoleva magistr töö eesmärgiks on võrrelda Eesti ja Soome regulatsioone maksehäirete ja võlgnike info avaldamisel ning otsida seeläbi vastust küsimusele, kas Eesti õiguses oleks põhjust võtta mingis osas eeskju Soome õigusest eesmärgiga parandada riigisisest regulatsiooni maksehäirete avalikustamisel. Muuhulgas soovib autor uurida aegunud nõuete maksehäiretena avaldamise küsimust Eesti ja Soome õiguses. Autor kasutab eesmärgi saavutamiseks võrdlevat-analüütilist meetodit. See tähendab, et esiteks uurib magistr töö autor, milliseid isikuandmete kaitse üldmäärust täiendavaid regulatsioone on kehtestatud Eesti ja Soome õiguses seoses isikuandmete avaldamisega maksehäirete avalikustamisel. Teiseks võrdleb autor Eesti ja Soome regulatsioone antud küsimuses. Kuigi ühegi riigi praktika ei ole automaatselt ülekantav teisele riigile, ka mitte isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis ehk andmekaitseperspektiivist²⁴, annab autori hinnangul naaberriikide Eesti ja Soome regulatsiooni võrdlemine võimaluse teha erinevustest järeldusi. Võrdlusriigiks on valitud Soome, kuivõrd majanduslikud ja sotsiaalsed suhted kahe riigi vahel on väga tihedad.

2022. aasta veebruaris valminud Eesti ja Soome kolmandas koostööraportis on toodud välja, et viimase 30 aasta jooksul on kahe riigi ja nende kodanike vahelised sidemed mitmekordistunud kõikides eluvaldkondades. Riikide kodanikud mitte ainult ei tee koostööd, vaid elavad, töötavad ja tegelevad ühisloomega, tuues seeläbi kasu ühiskondadele ja ettevõtetele üldisemalt. Kümneid tuhandeid inimesi on kolinud kas Eestist Soome või vastupidi, samuti on inimesi, kes ei ole küll kolinud, kuid kellel on teises riigis tihedad sidemed töö, õpingute või äritegevuse kaudu. Piir kahe geograafilise üksuse, Eesti ja Soome riigi, vahel on seeläbi hägustunud. Raportis rõhutatakse, et hargmaist elu ja mitmes kohas elamist saab oluliselt hõlbustada, luues riikide maksu-, tervishoiu-, sotsiaalhüvitiste ning pensionisüsteemide tarbeks täiustatum taristu ja ühendused.²⁵ Kahe riigi tugevat seotust näitavad ka vaidlused, mille puhul Soomes tekkinud parkimise nõudeid nõuavad sisse Eestis tegutsevad inkassofirmad.²⁶

---

²⁴ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon. 01.06.2020, lk 2. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/muu/andmekaitse_inspektsiooni_seisukoht_ja_ettepanek_isikuandmete_kaitse_seaduse_paremaks_taitmiseks_veebis.pdf (15.04.2023).

²⁵ Eesti ja Soome tulevikukoostöö raport, veebruar 2022. Raportöörid: Anne-Mari Virolainen, Jaak Aaviksoo, lk 12-13. – Arvutivõrgus <https://um.fi/documents/35732/0/EE-FI+koost%C3%B6%C3%B6raport+EST1+I%C3%B5plik.pdf/8593cee3-f215-bb4b-63f5-f87578ae2883?t=1664801201715> (15.04.2023).

²⁶ Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/21-15319-010, 25.03.2022.; Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/22-05473-013, 11.08.2022; Aegunud võla sissenõudmine ja võlaandmete edastamine maksehäireregistrile. – Õiguskantsler. – 29.03.2022. – Arvutivõrgus: https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Aegunud%20v%C3%B5la%20sissen%C3%B5udmine%20ja%20v%C3%B5laandmete%20edastamine%20makseh%C3%A4ireregistrile.pdf (15.04.2023).

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on autor püstitanud järgnevad uurimisküsimused:

- 1) Milline on võlgniku maksehäirega seotud isikuandmete avaldamise õiguslik regulatsioon Eestis ja Soomes?
- 2) Millised on maksehäireandmete avaldamisega seotud tähtajad Eesti ja Soome õiguses ning kas neid saab lugeda proportsionaalseks andmekaitseperspektiivist?
- 3) Kas Eestil oleks maksehäireandmete avalikustamisel põhjust võtta eeskujuna Soome regulatsioonist?

Magistritöö teema aktuaalsust näitab, et võrreldavates riikides on mõlemas antud teemal hiljuti toimunud või alles käimas reformid. Soome õigusest omavad puutumust käesoleva magistritöö teemaga kolm paralleelselt menetluses olnud eelnõud:

- 1) krediitideabe seaduse EL andmekaitsemäärusega kooskõlla viimine – seadusemuudatused jõustusid kahes etapis 01.06.2022 ning 01.12.2022²⁷;
- 2) maksehäirekannete säilitustähtaegade lühendamine – seadusemuudatused jõustusid 01.06.2022²⁸;
- 3) positiivse krediidiinfo registri loomine – reformil on väga mitmed ajalised etapid, esimene etapp jõustus 01.08.2022 ning kogu reform peab olema läbi viidud hiljemalt 01.04.2026²⁹.

Eestis on Rahandusministeerium esitanud 26.07.2022 kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks krediitideabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse uue versiooni³⁰, mille eelkäijaks oli 17.09.2020 versioon³¹. Teema aktuaalsust näitab ka, et Andmekaitse Inspektsioon on kinnitanud 03.10.2022 juhendi „Maksehäirete avaldamine“.³²

Soomes loodavas positiivse krediidiinfo registris hakatakse eelnõu kohaselt avaldama osaliselt ka negatiivseid krediidiandmeid, seda eesmärgil, et laenuandjatel oleks võimalik ühes kohas

---

²⁷ Luottotietolain yhteensovittaminen EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa, OM023:00/2019. – Oikeusministeriö. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM023:00/2019> (15.04.2023).

²⁸ Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, OM061:00/2020. – Oikeusministeriö. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM061:00/2020> (15.04.2023).

²⁹ Positiivisen luottotietorekisterin valmisteleminen, OM022:00/2020. – Oikeusministeriö. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM022:00/2020> (15.04.2023).

³⁰ Krediitideabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus.

³¹ Krediitideabe seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, 17.09.2020 – Arvutivõrgus: <https://eelnoud.valitsus.ee/main#pgy68sAn> (15.04.2023).

³² Andmekaitse Inspektsiooni juhend "Maksehäirete avaldamine". – Andmekaitse Inspektsioon. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/maksehαιrete-avaldamine> (15.04.2023).

hinnata laenuaotleja krediivõimet ning saada varakult teavet isiku makseraskuste kohta.³³ Eesti krediiteabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusest nähtub, et planeeritava registri andmekoosseis vajab alles analüüsimist.³⁴ Samas, kui vaadata väljatöötamiskavatsusele lisatud planeeritava seaduseelnõu kavandit, siis krediidibüroole esitatavate andmete koosseisu juures on välja toodud, et väljastatud krediidi kohta tuleb krediiteabe andjal esitada krediidibüroole muuhulgas seitse päeva üle maksetähtaja hilinevad maksete summa. Samuti on krediiteabena seaduse tähenduses sätestatud, et „krediiteave võib sisaldada ka võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmeid (negatiivseid krediidiandmeid)“.³⁵ Magistritöö autori hinnangul on oluline, et isikute krediivõimet oleks võimalik hinnata ühest registrist saadava info alusel ning seetõttu lähtub autor eeldusest, et positiivse krediidiinfo registrid kajastavad mingis ulatuses ka negatiivset krediidiinfot.

Autor tutvus sarnastel teemadel kirjutatud magistritöödega ning leiab, et käesoleva töö lähenemine on erinev. M. Kõrtsini 2022. aastal kaitstud magistritöö „Isikuandmete kaitse seaduses reguleeritud võlasuhte rikkumisega seonduva isikuandmete töötlemise õiguspärasus isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis“ keskendub kitsalt krediidilepingutega seonduvale ning kuigi autor viitab, et kasutab muuhulgas töös Soomes õiguses sisalduvaid Eesti isikuandmete kaitse seaduse³⁶ (edaspidi IKS) §-ga 10 sarnaseid sätteid, on Soome õiguse kasutamine väga minimaalne.³⁷ M. Kõrtsini magistritöö eesmärgiks on analüüsida, kas IKS §-s 10 reguleeritud töötlemine on isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis õiguspärane, keskendudes IKÜM art 6 lg-test 1-4 ning art 23 lg-st 1 tulenevatele nõuetele.³⁸ Käesolev magistritöö uurib küll muuhulgas Eesti ja Soome regulatsioone isikuandmete töötlemise õigusliku aluse osas maksehäirete avaldamisel, kuid seda eesmärgiga võrrelda kahe riigi regulatsioone ning teha sellest järeldusi. M. Kõrtsini töös ei ole Soome õigust analüüsitud IKÜM art 6 lg-st 1 lähtuvalt.

---

³³ Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. – 09.11.2021. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/994a77ab-9456-4e32-a14b-488a261c415b/6e3f749d-a177-4f6c-8ebe-322200538e8d/ESITYS_20211110115431.pdf (15.04.2023).

³⁴ Krediiteabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 45.

³⁵ *Ibid.*, lk 56, 60.

³⁶ Isikuandmete kaitse seadus. – RT I, 04.01.2019, 11.

³⁷ Kõrtsini, M. Isikuandmete kaitse seaduses reguleeritud võlasuhte rikkumisega seonduva isikuandmete töötlemise õiguspärasus isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis. Magistritöö. Juhendaja Paloma Krõõt Tupay. Tartu Ülikool 2022.

³⁸ *Ibid.*, lk 5.

2021. aastal kaitstud A. All'i magistritöö „Isikuandmete töötlemise õiguspärasus pärast nõude aegumise vastuväite esitamist inkasso ja krediidiregistri teenuse näitel“ keskendub aegumisega seonduvale ning selliste nõuete raames isikuandmete töötlemise seaduslikkusele ning eesmärgipärasusele. Töö eesmärk on analüüsida, millistel juhtudel on Eesti õiguses isikuandmete töötlemine õiguspärane pärast nõude aegumise vastuväite esitamist võlanõuete menetlemise raames. Töö ei võrdle omavahel Eesti ja Soome õigust.³⁹

Seega on käesolev magistritöö autori hinnangul uudne, pakkudes terviklikku võrdlust Eesti ja Soome õiguse vahel võlgnike maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamise osas.

Magistritöö on jagatud kolme peatükki. Esimeses peatükis uurib autor, millisele isikuandmete töötlemise õiguslikule alusele tuginetakse maksehäiretega seotud isikuandmete avaldamisel Eesti ja Soome õiguses ning kas selles osas on uuritavate riikide regulatsioonides erisusi. Teise peatüki raames uurib autor, kas ja kuidas on Eesti ja Soome riigisiseses õiguses täiendavalt reguleeritud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid isikuandmete avaldamise põhimõtteid, seda maksehäirete ja võlgnike info avaldamise kontekstis. Esimese ja teise peatüki eesmärgiks on vastata autori poolt püstitatud esimesele uurimisküsimusele võlgniku maksehäirega seotud isikuandmete avaldamise õigusliku regulatsiooni kohta Eestis ja Soomes. Magistritöö kolmas peatükk keskendub maksehäireandmete avaldamisega seotud tähtaegade uurimisele ning otsib vastust teisele uurimisküsimusele, et millised on nimetatud tähtajad Eesti ja Soome õiguses ning kas neid saab lugeda proportsionaalseks andmekaitseperspektiivist.

Märksõnad: maksehäire avaldamine, võlgnik, õiguslik alus, säilitustähtaeg.

---

³⁹ All, A. Isikuandmete töötlemise õiguspärasus pärast nõude aegumise vastuväite esitamist inkasso ja krediidiregistri teenuse näitel. Magistritöö. Juhendajad: Merike Kaev, Helen Eenmaa. Tartu Ülikool 2021.

1. ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISE ÕIGUSLIK ALUS MAKSEHÄIRETE AVALDAMISEL

1.1. Isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenev riigisisene reguleerimisvabadus

Magistritöö esimeses peatükis uurib autor, millised isikuandmete töötlemise õiguslikud alused tulenevad isikuandmete kaitse üldmäärusest, milline reguleerimisvabadus on selles osas jäetud EL liikmesriikidele ning milliseid isikuandmete avaldamise õiguslikke aluseid on loetud maksehäirega seotud isikuandmete avaldamisel sobilikeks Eesti ja Soome õiguses.

Tulenevalt IKÜM art 5 lg-s 1 sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtetest võib isikuandmeid töödelda üksnes kindlaksmääratud eesmärgil, piirdudes konkreetse eesmärgi saavutamiseks asjakohaste ja oluliste isikuandmetega (eesmärgipärasuse põhimõte); tagatud peab olema võimalikult vähete isikuandmete kogumine (minimaalsuse põhimõte) ning kogutavad isikuandmed peavad olema õiged, vajadusel ajakohastatud, kustutatud või parandatud (õigsuse põhimõte). Isikuandmete töötlemisel peab olema tagatud isikuandmete turvalisus (usaldusväärsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõte) ja isikuandmeid säilitatakse vaid niikaua, kuni see on vajalik andmetöötlemise eesmärgi saavutamiseks (säilitamise piirangu põhimõte) (IKÜM art 5 lg 1). Isikuandmete töötlemise all mõeldakse IKÜM art 4 p 2 kontekstis igasugust toimingut isikuandmetega, nagu näiteks maksehäireandmetega seonduvalt isikuandmete kogumist, nende säilitamist, edastamist või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamist, samuti nende kustutamist või hävitamist.

IKÜM art 6 lg 1 määratleb kuus erinevat õiguslikku alust, mille tingimuste täitmisel on isikuandmete töötlemine seaduslik. Euroopa Kohus on leidnud, et nimetatud sättes esitatud loetelu on ammendav ja piiratud ning seetõttu on isikuandmete töötlemine seaduslik ainult siis, kui töötlemine kuulub nendes õigusnormides ette nähtud ühe olukorra alla.⁴⁰

Nimetatud kuus IKÜM art 6 lg-st 1 tulenevat õiguslikku alust, mille korral isikuandmete töötlemine on seaduslik, on järgmised:

---

⁴⁰ C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek; EKo C-184/20, *OT versus Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, ECLI:EU:C:2022:601; EKo C-439/19, *B versus Latvijas Republikas Saeima*, ECLI:EU:C:2021:504.

- a) andmesobjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil;
- b) isikuandmete töötlemine on vajalik andmesobjekti osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks või lepingu sõlmimisele eelnevate meetmete võtmiseks vastavalt andmesobjekti taotlusele;
- c) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks;
- d) isikuandmete töötlemine on vajalik andmesobjekti või mõne muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks;
- e) isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks;
- f) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesobjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul, kui andmesobjekt on laps; nimetatud punkti ei kohaldata, kui isikuandmeid töötleb avaliku sektori asutus oma ülesannete täitmisel.

Isikuandmete kaitse üldmäärus ei sisalda eriregulatsiooni maksehäirete avaldamisega seondult, samas järeldeb magistr töö autor loetletud õiguslike aluste sisust, et kõik IKÜM art 6 lg-s 1 määratletud alused ei ole sobilikud isikuandmete töötlemiseks maksehäirete avaldamise kontekstis. Üldiselt saabki öelda, et isikuandmete kaitse üldmäärus ei anna paljudes küsimustes ammendavat vastust, kuid annab liikmesriikidele selgesõnalise loa kehtestada sellistes küsimustes riigisiseseid norme.⁴¹ Selliseid klausleid nimetatakse paindlikkusklausliteks ning tegemist on vahetult kohaldatava määruse eranditega, mille alusel on liikmeriikidel võimalik kõnealustes küsimustes luua oma õigust.⁴²

Seega jätab isikuandmete kaitse üldmäärus mitme artikli raames riikidele reguleerimisvabaduse. Isikuandmete töötlemise õigusliku aluse kontekstis saab regulatiivset tegutsemisruumi kasutada eelkõige siis, kui isikuandmete töötlemine põhineb IKÜM art 6 lg 1 p-del c või e, see tähendab kui töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks või kui töötlemine on vajalik üldistel eesmärkidel avaliku huviga seotud

---

⁴¹ Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M. The EU General Data Protection Regulation (GDPR) : A Commentary. Surrey: Globe Law and Business, 2018, lk 17.

⁴² Tupay, P. K., Õigusest eraelule kuni andmekaitse üldmääruseni ehk tundmatu õigus isikuandmete kaitsele. – Juridica IV/2016, lk 238.

ülesande täitmiseks või vastutavale töötlejale kuuluva avaliku võimu teostamiseks. Arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse vahetut kohaldatavust, peaks riigisisene eriregulatsioon piirduma ainult kõige vajalikumaga.⁴³

IKÜM art 6 lg 2 sätestab, et liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada konkreetsemad sätted IKÜM art 6 lg 1 p-de c ja e täitmiseks, määrates üksikasjalikumalt kindlaks töötlemise konkreetset nõuded. IKÜM art 6 lg 3 täpsustab, et nimetatud punktides osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestatakse kas liidu õigusega või vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega. Iga üksiku isikuandmete töötlemise toimingut reguleerimiseks ei ole aga vaja eraldi õigusakti, vaid piisavaks saab lugeda õigusakti, mille alusel tehakse mitu isikuandmete töötlemise toimingut vastavalt vastutava töötleja juriidilisele kohustusele või kui töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks.⁴⁴

Järgnevalt vaatab magistr töö autor, millistele õiguslikele alustele tuginetakse maksehäirega seotud isikuandmete avaldamisel Eesti ja Soome õiguses ning kas õigusliku alusega seoses on uuritavates riikides kasutatud liikmesriikidele antud reguleerimisvabadust.

1.2. Maksehäiretega seotud isikuandmete avaldamise riigisisene regulatsioon Eestis

Eesti õiguses täiendab ja täpsustab isikuandmete kaitse üldmääruses füüsiliste isikute kaitsega isikuandmete töötlemisel seonduvat isikuandmete kaitse seadus. Konkreetsemalt võlasuhte rikkumisega seonduvat isikuandmete töötlemist reguleerib IKS § 10, mille lg 1 kohaselt on võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete edastamine kolmandale isikule ja edastatud isikuandmete töötlemine kolmanda isiku poolt lubatud andmesubjekti krediitvõimelisuse hindamise eesmärgil või muul sarnasel eesmärgil. Nimetatud säte seab ka eeldused, mis peavad olema vastutava või volitatud töötleja poolt täidetud, et antud alusel isikuandmete töötlemine

---

⁴³ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. – Oikeusministeriö. 13.5.2020, lk 4-5 – Arvutivõrgus: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=f351fc33-f8b5-439e-acbd-bc76dc9cd1a6&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744> (15.04.2023).

⁴⁴ Vt IKÜM põhjenduspunkt 45.

oleks õiguspärane. Antud eeldused omavad tähtsust magistritöö teise peatüki tähenduses ning seega käsitleb autor neid viidatud peatükis.

Isikuandmete kaitse seaduse seletuskirja kohaselt sätestab IKS § 10 isikuandmete töötlemise üldreeglid krediivaldkonnas. Riigisisese reguleerimise vajadus on tingitud soovist tagada võimalus isikute finantsilise usaldusväärsuse ehk krediivõimelisuse hindamiseks. Praktilise vajadusena näeb seadusandja, et finantsasutused ja äriettevõtted saaksid hinnata teise lepingupoole usaldusväärsust lepinguliste suhete täitmisel ehk seda, kuidas teine lepingupool on käitunud oma seniste lepinguliste kohustuste täitmisel. Antud säte tugineb isikuandmete töötlemise, see tähendab igasuguse isikuandmetega tehtava toimingu, õigusliku alusena IKÜM art 6 lg 1 p-le e, mille alusel on liikmesriikidel võimalus kehtestada seaduslik alus isikuandmete töötlemiseks, kui selle eesmärk on avalikes huvides oleva ülesande täitmine.⁴⁵

Riigikogu esimesele lugemisele 19.09.2018 esitatud IKS § 10 lg 1 sõnastus ei sisaldanud töötlemise eesmärgina terminit „muul samasugusel eesmärgil“.⁴⁶ Vastavasisuline muudatusettepanek laiendada aluseid, millal on võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmeid lubatud kolmandale isikule edastada ja kolmandal isikul talle edastatud andmeid töödelda, esitati Riigikogu teisele lugemisele. Teisele lugemisele esitatud seletuskirja kohaselt kasutatakse praktikas võlasuhte rikkumisega seotud infot lisaks krediivõimelisuse hindamisele ka muul samasugusel eesmärgil. Muu samasuguse eesmärgi näidetena esitatakse seletuskirjas isiku usaldusväärsuse hindamist tema tööle kandideerimisel või temaga lepingulistesse suhetesse astumisel, samuti laenusaaajate maksehäirete või üürnike maksevõime kontrollimist.⁴⁷

Autor nõustub siinkohal M. Kõrtsini järelausega, et kuigi krediivõimelisuse hindamist ei ole õigusmõistena defineeritud, siis Eesti õiguses kasutatakse krediivõimelisuse mõistet ainult krediidilepingute kontekstis ning nimetatud põhjusel kohaldub IKS § 10 lg 1 krediivõimelisuse hindamise eesmärk ainult krediidilepingutele.⁴⁸ Sama tõlgendust toetab ka eelnevalt viidatud seletuskirjas toodud eesmärk kehtestada üldreeglid krediivaldkonnas.

---

⁴⁵ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri. – Justiitsministeerium. 2018, lk 18, § 10. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5c9f8086-b465-4067-841e-41e7df3b95af> (15.04.2023).

⁴⁶ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 18, § 10.

⁴⁷ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE II seletuskiri isikuandmete kaitse seaduse eelnõu teiseks lugemiseks. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5c9f8086-b465-4067-841e-41e7df3b95af> (15.04.2023).

⁴⁸ Kõrtsini, M, lk 11.

Võlasuhte määratlemisel lähtutakse seletuskirja kohaselt võlaõigusseaduse⁴⁹ (edaspidi VÕS) § 2 lg-st 1 tulenevast võlasuhte definitsioonist.⁵⁰ VÕS § 2 lg 1 kohaselt on võlasuhe õigussuhe, millest tuleneb ühe isiku (võlgniku) kohustus teha teise isiku (võlausaldaja) kasuks konkreetne tegu või jätta see tegemata ning võlausaldaja õigus nõuda võlgnikult kohustuse täitmist. VÕS § 3 täpsustab võlasuhte tekkimise aluseid, millest üheks aluseks on lepingust tekkiv võlasuhe. Lisaks lepingule võib võlasuhe tekkida kahju õigusvastasest tekitamisest, alusetust rikastumisest, käsundita asjaajamisest, tasu avalikust lubamisest või muust seadusest tulenevast alusest. Seega saab võlasuhte tekkimise aluseid liigitada kaheks suureks grupiks, millest esimese moodustavad lepingutest kui õiguslikult siduvatest kokkulepetest tulenevad võlasuhted ning teise kõik ülejäänud seadusest tulenevad alused, mille puhul ei ole poolte tahtel määravat tähtsust.⁵¹

Kuivõrd isikuandmete kaitse seaduse seletuskirjas on rõhutatud, et IKS § 10 alusel isikuandmete töötlemise eesmärk on tagada usaldusväärsus lepinguliste suhete täitmisel, siis nõustub magistritöö autor antud küsimuses Andmekaitse Inspeksiooni tõlgendusega, et IKS § 10 kitsendab võlasuhte mõistet võrreldes VÕS §-ga 2 ning piiritleb seda lepinguliste suhetega. Andmekaitse Inspeksioon on leidnud, et kuigi IKS § 10 reguleerib võlasuhte rikkumisega seonduvat, siis seaduse seletuskirjale tuginevalt saab järeldada, et silmas on peetud ainult lepingulisi rikkumisi.⁵² Seda tõlgendust toetab magistritöö autori hinnangul ka IKS § 10 lg 2 p 4, mille kohaselt ei ole lubatud isikuandmeid töödelda, kui lepingu rikkumisest on möödunud vähem kui 30 päeva. Teisele lugemisele esitatud muudatusettepanek, mille tulemusena täiendati IKS § 10 lg 1 alusega „muul samasugusel eesmärgil“, ei lükanud ümber esialgses seletuskirjas esitatud isikuandmete töötlemise eesmärki tagada usaldusväärsus lepinguliste suhete täitmisel. M. Kõrtsini on leidnud oma magistritöös, et kuivõrd tegemist on abstraktse ning ebaselge mõistega, mida on kerge segi ajada õigustatud huviga, siis ei ole võimalik „muud samasugust eesmärki“ käsitleda avalikus huvis isikuandmete töötlemisena IKÜM art 6 lg 1 p e kontekstis. Käesoleva magistritöö autor leiab eelnevale analüüsile tuginevalt, et IKS § 10 lg 1 kohaldub (i) krediidivõimelisuse hindamise eesmärgil krediidilepingutele ning (ii) muul samasugusel eesmärgil teistele lepingulistele kohustustele ning seega on viimane käsitletav isikuandmete töötlemisena IKÜM art 6 lg 1 p e mõistes. Küsimus on antud juhul selles, et nimetatud muu

---

⁴⁹ Võlaõigusseadus. – RT I, 15.03.2022, 15.

⁵⁰ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 18, § 10.

⁵¹ Kull, I., Varul, P., Kõve, V., Käerdi, M., Sein, K. VÕS kommentaarid § 3/4.1. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2016.

⁵² Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 2.

samasugune eesmärk peab olema viimasel juhul käsitletav avalikes huvides isikuandmete töötlemisena, mida autori hinnangul sõnaselgelt välistada ei saa.

Seega lubab Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul isikuandmete kaitse seadus tehingukäibe usaldusväärse huvides maksehäire- ehk võlaandmete avaldamist teistele isikutele ilma inimese enda nõusolekuta. Teiste isikute kaitset loetakse kaalukamaks kui võlgniku eraelu kaitset, kuid samas püütakse siiski ära hoida võlgnike üleliigset kahjustamist. 2022. aasta oktoobris avaldatud juhendis „Maksehäirete avaldamine“ selgitab Andmekaitse Inspektsioon maksehäireandmete avaldamisega seotud õigusi ja kohustusi, mis tulenevad isikuandmete kaitse üldmäärusest ning isikuandmete kaitse seadusest.⁵³

Vastavalt eelviidatud juhendis kirjeldatule võib võlausaldaja võlaandmete avaldamist korraldada kolmel viisil: (i) avaldades ise oma võlgnike maksehäireandmeid, see tähendab olles ise vastutav töötleja; (ii) kasutades edastamiseks volitatud töötlejat, kes tegutseb vastutava töötleja ülesandel ja vastutusel ning tema juhiste alusel; (iii) edastades maksehäireandmed teisele ettevõtjale, kelle tegevusalaks on maksehäireteabe avaldamine oma nimel ja vastutusel ning kes on ise vastutav töötleja. Kahel viimasel juhul eristatakse kahte etappi – võlausaldaja poolt isikuandmete edastamist maksehäireregistrile ning maksehäireregistri poolt isikuandmete avaldamist päringu tegijale –, millest esimene toimub IKÜM art 6 lg 1 p f ehk õigustatud huvi alusel ning teine IKS § 10 alusel ehk avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks.⁵⁴

Seega võivad Eesti õiguses olla asjakohased isikuandmete töötlemise õiguslikud alused maksehäireandmete avaldamisel IKÜM art 6 lg 1 p-d e ja f. Järgnevalt vaatleb magistritöö autor, milliste tingimustega tuleb arvestada nimetatud alustel isikuandmete avaldamisel ning milliseid juhiseid on selleks antud Eesti andmetöötlejatele. Samuti huvitab autorit, kas mõni teine õiguslik alus võiks olla maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamisel sobilik.

Ühe andmesubjektiga tekkinud isikuandmete töötlemise suhte raames võivad kõrvuti olla leping, andmesubjekti nõusolek ning õigustatud huvi ning seetõttu tuleb iga konkreetse töötlemistoimingu puhul selgelt eristada ja määratleda, millisel konkreetsetel õiguslikul alusel

---

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*, lk 3.

parasjagu töötlemine aset leiab.⁵⁵ Õigusteadlased on leidnud, et IKÜM art 6 lg 1 p f on sobilikuks õiguslikuks aluseks isikuandmete töötlemisel, kui tegemist on juriidiliste nõuete täitmise ning sealhulgas võlgade sissenõudmise kohtuvälise menetlusega.⁵⁶ IKÜM art 6 lg 1 p f alusel isikuandmeid töödeldes tuleb arvesse võtta andmesubjekti mõistlikke ootusi, mis põhinevad tema suhtel vastutava töötlejaga. Õigustatud huvi olemasolu tuleb hoolikalt hinnata lähtuvalt sellest, kas andmesubjekt võib isikuandmete kogumise ajal ja kontekstis eeldada, et tema isikuandmeid selle käigus töödeldakse. Andmesubjekti huvid ja põhiõigused võivad olla vastutava töötleja huvidest tähtsamad eelkõige siis, kui isikul ei ole mõistlik eeldada tema isikuandmete edasist töötlemist.⁵⁷ Andmekaitse Inspeksioon on selgitanud, et õigustatud huvi alusel on andmetöötlus seaduslik juhul, kui on korrektselt läbi viidud osapoolte huvide põhjalik kaalumine, millest nähtub selgelt järeldus isikuandmete töötlemise õigustatuse osas.⁵⁸ Euroopa Kohtu kohtujurist P. Pikamäe on selgitanud, et kuivõrd õigustatud huve on mitmeid, siis IKÜM art 6 lg 1 p f alusel isikuandmeid töödeldes peab vastutav töötleja ära näitama need õigustatud huvid, mis konkreetsel juhul töötlemise õiguslikuks aluseks on.⁵⁹ Krediiditeabe seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses on viidatud teiste riikide praktikale ning toodud välja, et õigustatud huvina on võimalik antud seaduse kontekstis näha näiteks laenuandja õigustatud huvi ning üldist majanduskäibe usaldusväarsuse tagamist.⁶⁰

IKÜM art 6 lg 1 p f alusel võlaandmete edastamiseks maksehäireregistrile peab olema täidetud kolm tingimust: (i) vastutaval töötlejal või võlaandmeid saaval kolmandal isikul on õigustatud huvi; (ii) isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks; (iii) vastutava töötleja või isikuandmeid saava kolmanda isiku huve ei kaalu üles kaitstava andmesubjekti ehk võlgniku põhiõigused ja -vabadused. Vastutav töötleja peab antud juhul kaaluma läbipaistvalt isikuandmete töötleja ja andmesubjekti vastanduvaid huvisid ning veenduma, et õigustatud huvi alusel on võlaandmete edastamine lubatav.⁶¹ Seega hõlmab see säte kolme kumulatiivset tingimust, mis peavad olema samaaegselt täidetud, et isikuandmete töötlemine oleks seaduslik.⁶² Seaduslik on töötlemine ainult juhul, kui kaalul olevate erinevate huvide

---

⁵⁵ Õigustatud huvi. - Andmekaitse Inspeksioon. 05.07.2022, lk 3. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumentid/oiigustatud_huvi_juhend_aki_26.05.2020.pdf (15.04.2023).

⁵⁶ Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M., lk 84.

⁵⁷ Vt IKÜM põhjenduspunkt 47.

⁵⁸ Õigustatud huvi. - Andmekaitse Inspeksioon, lk 3.

⁵⁹ C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

⁶⁰ Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 39-40.

⁶¹ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 3.

⁶² EKo C-597/19, *M.I.C.M. versus Telenet BVBA*, ECLI:EU:C:2021:492; C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

hindamisel selgub, et vastutava töötaja õigustatud huvid on ülekaalus.⁶³ Läbiviidava kaalumise, mille eesmärgiks on selgitada välja, kas ja millises ulatuses vastutava töötaja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvi kaalub andmesubjekti huvid üles või vastupidi, tulemusi tuleb suuta nii põhjendada kui ka tõendada. Juhul kui andmetöötaja jätab ühe eelnevatest etappidest korrektselt tegemata, ei ole isikuandmete töötlemine IKÜM art 6 lg 1 p f alusel lubatud.⁶⁴ Huvide tasakaalustamisel on oluline üldpõhimõttena lähtuda õigluse ja läbipaistvuse põhimõttest, mida saab pidada kõikehõlmavaks klauslik.⁶⁵

Õigustatud aluseks võib olla konkreetse kolmanda isiku konkreetne vajadus hinnata eraisiku krediitvõimelisust, see tähendab konkreetne õigustatud huvi. Üldsusele ehk piiritlemata isikute ringile ei saa avalikustada eraisikute isikuandmeid abstraktse eesmärgiga „inimese hindamine“, kuivõrd selline huvi ei ole piisavalt selgelt piiritletud, konkreetne ega ka realselt eksisteeriv.⁶⁶ IKS § 10 lg 2 p-st 3 tulenevalt ei ole lubatud isikuandmeid koguda ja kolmandale isikule edastada, kui see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigusi või vabadusi. Piiramatu ringile isikutele isikuandmete avalikustamisel ei ole võimalik eelnevalt kontrollida isikuandmete saaja õiguslikku alust isikuandmete saamiseks.⁶⁷ Magistritöö autor nõustub toodud Andmekaitse Inspektsiooni seisukohaga piiramatu ringile tuvastamata isikutele isikuandmete avaldamise osas. Näiteks veebilehel maksehäireandmete avalikustamine ei piiritle kuidagi isikuid, kellel on võimalik antud isikuandmetega tutvuda. Selliselt ei ole võimalik luua ühtegi sisulist kontrollmehhanismi kontrollimaks isikuandmete edastamiseks vajaliku õigusliku aluse olemasolu.

Kui nüüd järgnevalt vaadata isikuandmete töötlemist maksehäirete avalikustamisel IKÜM art 6 lg 1 p e alusel, siis antud sätte kohaldatavust on seadusandja analüüsinud isikuandmete kaitse seaduse seletuskirjas.⁶⁸ Avalikku huvi saab pidada määratlemata õiguspõhiseks, see tähendab, et selle ammendavalt sisustamine on võimatu ning sõltub konkreetsest ajast ja ruumist. Avaliku huvi mõiste defineerimiseks kasutatakse küll tunnuste loetelu, millistele tunnustele peaks avalik

---

⁶³ C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

⁶⁴ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 6-7.

⁶⁵ Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M., lk 74.

⁶⁶ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 8-10.

⁶⁷ Andmekaitse Inspektsioon 06.12.2022, nr 2.1.-5/22/22012. – Arvutivõrgus: [https://www.aki.ee/sites/default/files/ettekirjutused/2022/ettekirjutus-
hoiatus_isikuandmete_kaitse_asjas_mm_inkasso_ou.pdf](https://www.aki.ee/sites/default/files/ettekirjutused/2022/ettekirjutus-
hoiatus_isikuandmete_kaitse_asjas_mm_inkasso_ou.pdf) (15.04.2023).

⁶⁸ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 7-9.

huvi vastama, kuid selline loetelu ei saa olla ammendav.⁶⁹ Eesti Vabariigi põhiseaduse § 26 teise lause kohaselt on lubatud riigiasutustel, kohalikel omavalitsustel ning nende ametiisikutel eraelu riivata üksnes seadusega või seaduse alusel ning selline sekkumine perekonna- ja eraellu on lubatud tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks.⁷⁰ Avalikes huvides ülesandeid on võimalik täita ka eraõiguslikel isikutel, kui neile tuleneb õigusaktist kohustus, et nad töötlevad isikuandmeid avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks.⁷¹ Kui isikuandmeid töödeldakse avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, peavad töötlemise alus ning eesmärk olema sätestatud liidu või liikmesriigi õigusaktis. Lisaks peaks olema liidu või liikmesriigi õiguses kindlaks määratud, kas avaliku huvi või avaliku võimu teostamisega seotud ülesannet täitevat vastutavat töötleja peab olema avaliku sektori asutus, avalik-õiguslik organisatsioon või eraõiguslik juriidiline või füüsiline isik.⁷² Avaliku huvi olemasolu saab jaatada näiteks ülelaenamise vältimise eesmärgi puhul, kuivõrd riigi majanduse püsimine ja majanduskasv on olulised aspektid ühiskonna heaolu tagamiseks.⁷³

Andmekaitse Inspeksioon on kaardistanud isikuandmete töötlemise olukorda infoportaalides.⁷⁴ Üheks läbiviidava seire eesmärgiks oli välja selgitada, millisel õiguslikul alusel infoportaalides isikuandmeid kogutakse ja (taas)avalikustatakse. Järelevalve käigus selgus, et valdavalt töid infoportaalid isikuandmete töötlemise alustena välja IKÜM art 6 lg 1 p f ning IKS § 10.⁷⁵ Seega on võimalik öelda, et maksehäireandmeid avalikustavad infoportaalid käsitlevad isikuandmete töötlemise õigusliku alusena sätteid, mille sobilikkust on Eesti õiguses jaatatud.

Eelnevalt nähtub, et võlaandmete avaldamist on Eestis seaduse tasandil reguleeritud ainult isikuandmete kaitse seaduses (IKS § 10). Juba 2020. aastal algatas Rahandusministeerium krediiditeabe seaduse väljatöötamise protsessi, mis vahepeal seiskus tingitult laekunud muudatusettepanekute mahukusest. 26.07.2022 on Rahandusministeerium esitanud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu

---

⁶⁹ Ikkonen, K. Avalik huvi kui määratlemata õigusmõiste. – *Juridica* III/2005, lk 187.

⁷⁰ Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 15.05.2015, 2.

⁷¹ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 8.

⁷² Vt IKÜM põhjenduspunkt 45.

⁷³ Kõrtsini, M, lk 14.

⁷⁴ Andmekaitse Inspeksioon alustas 25.07.2017 tollal kehtiva isikuandmete kaitse seaduse § 33 lõike 5 alusel omaalgatusliku järelevalvemenetluse (seire), IKÜM jõustumise järgselt jätkati menetlust IKS § 56 lg 3 p 8 alusel.

⁷⁵ Andmekaitse Inspeksiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 1-3.

väljatöötamiskavatsuse uue versiooni.⁷⁶ Uus versioon on järg 17.09.2020 avalikustatud väljatöötamiskavatsusele, millega seoses palus Justiitsministeerium muuhulgas täpsemalt analüüsida, milline on antud kontekstis isikuandmete töötlemiseks sobiv õiguslik alus.⁷⁷ Kui lähtuda väljatöötamiskavatsusest, saab järeldada, et krediiditeabe jagamise seadus ei laieneks kõigile maksehäiretele, sealhulgas kõigile lepinguliste kohustuste rikkumisele, vaid regulaariks ainult krediidilepingutega seonduvat. Nagu magistr töö sissejuhatuses välja toodud, siis täpsustamisel on alles, millist teavet hakkab viidatud seaduse alusel loodav positiivne krediidiregister kajastama. Kuivõrd krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse raames on analüüsitud ka isikuandmete töötlemiseks sobilikku õiguslikku alust IKÜM art 6 lg 1 kohaselt, siis järgnevalt uurib autor, kas antud analüüsile on võimalik toetuda juhul, kui nimetatud krediidiregistris otsustatakse sarnaselt Soomega avaldada mingis ulatuses ka negatiivset krediidiinfot. Küsimus on magistr töö autori hinnangul selles, kas veel mõni lisaks juba käsitletud isikuandmete töötlemise õiguslikele alustele võiks olla sobilik loodavas krediidiregistris maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamise kontekstis.

IKÜM art 6 lg 1 p a kohaselt peab olema andmesubjekt andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil. Andmesubjekti nõusolek peab olema ühemõtteline, selge ja arusaadavas sõnastuses ning peab olema antud teadlikult ja vabatahtlikult. Isikul peab olema valikuvõimalus, et ta saaks kahjulike tagajärgedeta nõusoleku andmisest keelduda või selle tagasi võtta, mida ei pruugi aga krediidivõimekuse hindamise ja lepingueelsete läbirääkimiste käigus isikul olla. Eriti ebavõrdsena nähakse eelnõu väljatöötamiskavatsuses olukorda, mil vastutavaks töötlejaks on avaliku sektori asutus. Samuti võib juhul, kui registrist isikuandmete pärimine ja registrisse isikuandmete edastamine oleks seotud andmesubjekti nõusolekuga, tekkida olukord, et registrist nähtuksid kohustused vaid andmesubjekti enda lubatud ulatuses ning sel juhul ei kannaks register oma tegelikku eesmärki ning tagatud ei oleks isikuandmete õigsuse põhimõtte täitmine. Seetõttu peetakse krediiditeabe seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses antud alusel isikuandmete töötlemist problemaatiliseks.⁷⁸ Põhimõtteliselt võib nõusolekut inimeselt küsida vaid siis, kui muud õiguslikku alust andmetöötamiseks ei ole. Selle kasutamine andmetöötuses on alati ebakindel,

---

⁷⁶ Viide 26.07.2022 nr 1.1-10.1/6118-1.

⁷⁷ Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 2.

⁷⁸ Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 38-39.

sest nõusolekut saab igal ajal tagasi võtta.⁷⁹ Kui lähtuda eeldusest, et töödeldavate isikuandmete näol on tegemist negatiivse krediidiinfo, siis magistritöö autori hinnangul võimenduvad nimetatud probleemid veelgi ning andmetöötaja ei saa eeldada andmesubjektilt vabatahtlikku nõusolekut teda kahjustava info avaldamiseks. Lähtudes avaldatavate andmete õigsuse põhimõttest, siis selle eesmärgi saavutamine ei ole võimalik maksehäireandmetega seotud isikuandmete avalikustamisel, tuginedes isikuandmete töötlemisel õigusliku alusena andmesubjekti nõusolekule. Seega on IKÜM art 6 lg 1 p a alusel isikuandmete töötlemine maksehäireandmete avaldamise kontekstis välistatud.

Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse raames on seadusandja välistanud isikuandmete töötlemise õigusliku alusena IKÜM art 6 lg 1 p b, tuues välja, et krediidivõimelisuse hindamine on lepingueelsete läbirääkimiste etapp ning finantskohustuste andmete töötlemine ei ole seetõttu otseselt vajalik andmesubjekti osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks.⁸⁰ Magistritöö autor leiab, et antud õigusliku aluse puhul ei ole isikuandmete töötlemisel erisust positiivse ning negatiivse krediidiinfo osas. Mõlemal juhul oleks isikuandmete avaldamise eesmärgiks andmesubjekti krediidivõimelisuse hindamine ning sellise hinnangu andmise vajalikkus ei ole relevantne lepingu täitmise etapis, vaid tuleb läbi viia enne lepingulisse suhtesse astumist.

Kui vaadata IKÜM art 6 lg 1 p c, millele tuginevalt on isikuandmete töötlemine vajalik vastutava töötaja juriidilise kohustuse täitmiseks, siis antud õigusliku aluse on seadusandja leidnud olevat krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu kontekstis kõige sobivama. Vastavalt VÕS § 403⁴ on krediidiandjad tarbijakrediidi andmisel kohustatud järgima vastutustundliku laenamise põhimõtet ja selleks peab krediidiandja omandama teabe, et hinnata tarbija maksevõimelisust. Kuivõrd vastutustundliku laenamise põhimõtte kohaldamise kohustus krediidasutusele tuleneb krediidasutuste seaduse (edaspidi KAS) § 83 lg-st 3 ja muude krediidiandjate osas krediidiandjate ja -vahendajate seaduse (edaspidi KAVS) §-st 50, siis on tegemist avalik-õigusliku kohustusega, kus eeldatakse krediidiandja õigustatud huvi. Vastutustundliku laenamise põhimõte on otseselt seotud krediidiandja krediidiriski juhtimise ja hindamisega, krediidasutuste kapitalinõuete täitmisega ning seda põhimõtet käsitletakse kui

---

⁷⁹ Andmekaitse Inspeksioon, „Küsimus-vastus“. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/eraelu-kaitse/kusimus-vastus> (15.04.2023).

⁸⁰ Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 39-40.

lepingueelset kohustust.⁸¹ Sama seisukohta on kinnitanud Andmekaitse Inspeksioon, leides, et enne laenu väljastamist tehtud krediivõimelisuse hindamine saab lisaks IKÜM art 6 lg 1 p-le f toimuda ka IKÜM art 6 lg 1 p c alusel.⁸² Kuivõrd IKS § 10 lg 1 defineerib, et isikuandmete töötlemine krediivõimelisuse hindamise eesmärgil on lubatud, siis ei tulene antud sättest vastutava töötleva juriidilist kohustust ning seetõttu ei ole antud õiguslik alus magistritöö autori arvates kohaldatav laiemalt maksehäirete avaldamisele. Seega ei nõustu autor selles osas M. Kõrtsini magistritöös esitatud järeldusega, et juriidilise kohustuse täitmise eesmärk IKÜM art 6 lg 1 p c mõttes on IKS § 10 regulatsiooni puhul relevantne.⁸³

Täielikult välistatud on isikuandmete töötlemine IKÜM art 6 lg 1 p d alusel, seda nii krediiteabe jagamise seaduse kontekstis⁸⁴ kui ka maksehäireandmete avalikustamise kontekstis, kuivõrd asjakohane ei saa kummalgi juhul olla isikuandmete töötlemine andmesubjekti või mõne muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks.

IKÜM art 6 lg 1 p e osas on krediiteabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses leitud, et kuigi krediidiandjad ei teosta avalikku võimu, siis on neile seaduse alusel pandud avalikes huvides olevaid ülesandeid, näiteks riskihinnangute tegemine, mis on tihedalt seotud isikuandmete töötlemisega. Nimetatud põhjusel on võimalik krediidasutuste puhul rääkida teatud määral avalikes huvides oleva ülesande täitmisest isikuandmete töötlemisel, kuid vastutustundliku laenamise põhimõtte kohaldamine on seotud eelkõige tarbijakaitseliste aspektidega. Tarbija isikuandmete töötlemise seos krediivõimelisuse hindamisega ja krediidasutuste kapitalinõuetega, s.o avalikes huvides oleva ülesandega, on olemas. Küll aga leitakse väljatöötamiskavatsuses, et IKÜM art 6 lg 1 p e on Eesti kontekstis pigem kaudselt sobilik õiguslik alus positiivse krediidiregistri kontekstis. Võrdluseks on toodud Leedu keskpanga kohustus krediidiregistri pidamiseks, mida saaks lugeda täielikult avalikuks ülesandeks.⁸⁵ Samas on magistritöö autor eelnevalt välja toonud, et isikuandmete kaitse seaduse seletuskirja kohaselt on IKS § 10 alusel isikuandmete töötlemise eesmärk krediivõimelisuse hindamine ning töötlemise õigusliku alusena on seadusandja näinud IKÜM art 6 lg 1 p e, vaatamata sellele, et antud sätte alusel maksehäireandmetega seonduvate isikuandmete

---

⁸¹ *Ibid.*

⁸² Andmekaitse Inspeksiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 1-3.

⁸³ Kõrtsini, M., lk 12.

⁸⁴ Krediiteabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 39-40.

⁸⁵ *Ibid.*

töötlemist teostavad eraõiguslikud maksehäireregistrid. Magistritöö autor toetab tõlgendust, et ka eraõiguslikule juriidilisele isikule on võimalik delegeerida avaliku ülesande täitmine ning seega on IKÜM art 6 lg 1 p e antud kontekstis relevantne.

Kui eelnevale analüüsile tuginevalt saab isikuandmete töötlemist seoses maksehäireandmete avalikustamisega lugeda seaduslikuks õigustatud huvi alusel, siis krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse raames on leitud, et IKÜM art 6 lg 1 p f ei ole võimalik kohaldada õigusliku alusena positiivse krediidiregistri kontekstis, kuivõrd krediidiandja ei ole mitte ainult õigustatud isikuandmeid töötleva oma õigustatud huvist lähtuvalt, vaid see on krediidiandja selgesõnaline seadusest tulenev kohustus.⁸⁶

1.3. Maksehäiretega seotud isikuandmete avaldamise riigisisene regulatsioon Soomes

Soome isikuandmete kaitse alane riigisisene regulatsioon tuleneb andmekaitseseadusest⁸⁷ ning krediiditeabe seadusest⁸⁸. Tulenevalt andmekaitseseaduse §-st 1 on seaduse eesmärgiks selgitada ja täiendada isikuandmete kaitse üldmäärust. Spetsiifilisemalt krediidiinfoga seonduvate isikuandmete kogumisele ja töötlemisele kohaldatakse krediiditeabe seadust.

Krediiditeabe seaduse isikuandmete kaitse üldmäärusega kooskõlla viimise reformi raames⁸⁹ hinnati krediiditeabe seaduse ja makseteenuste seaduse sätete (tervikteksti) vastavust isikuandmete kaitse üldmääruse ja seda täiendava andmekaitseseaduse nõuetele.⁹⁰

Analüüsis tõi seadusandja välja, et krediidiinfoga seotud tegevuste läbiviimine tähendab krediiditeabe kogumist, töötlemist ja säilitamist, mis toimub iseseisva äritegevusena edasiseks avaldamiseks. Krediidiinfoimingud Soomes on suuresti registripõhised toimingud, mis hõlmavad krediidiandmete registreid. Nimetatud tegevuste eesmärk on soodustada lepingupoole tuvastamist ja hinnata tema usaldusväarsust olukordades, kus tasumine ei ole toimunud kauba või teenuse tarnimise või muu soorituse sooritamise samal ajal. Hinnates

---

⁸⁶ *Ibid.*

⁸⁷ Tietosuoja laki. – 5.12.2018/1050.

⁸⁸ Luottotietolaki. – 11.5.2007/527.

⁸⁹ Luottotietolain yhteensovittaminen EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa, OM023:00/2019. – Oikeusministeriö.

⁹⁰ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 4-5.

isiku või ettevõtte maksevõimet ja usaldusväarsust, saavad laenuandjad riskantset laenuandmist paremini ennetada. Krediidituru toimimine on oluline igasuguse majandustegevuse jaoks, kuid kesksel kohal on selles toimimises riskijuhtimine. Usaldusväarsuse hindamine on muu hulgas oluline ametiasutuse või ettevõtte vastu suunatud kuritarvituste või muu ebaseadusliku tegevuse ärahoidmiseks. Lisaks hõlmavad krediidiinfo toimimise kesksed põhimõtted üksikisikute ja nende moodustatud kogukondade õigust olla hinnatud igas olukorras õige ja asjakohase teabega. Arvestades, et krediidiinfo töötlemine hõlmab erinevat tüüpi teabe töötlemist maksehäirete kohta, millel võib olla andmesubjektile negatiivne mõju, leiab seadusandja, et krediidiinfo toimingute üksikasjalik ja täpne reguleerimine on põhjendatud. Krediiditeabe seaduse sätted teenivad küll krediidi- ja finantsturgude riskijuhtimist, kuid samas kaitsevad krediidiinfo haldajale seadusega pandud üksikasjalikud kohustused mõlemat poolt. Krediidiinfo tegevuste läbiviimine on oluline ühiskonna erinevate osaliste teenindamiseks ning selles järgitavad protseduurid võivad otseselt mõjutada inimeste ja ettevõtete tegutsemisvõimalusi. Seega on krediidiinfotegevusel sarnased tunnused avaliku ülesande täitmiselega, kuigi tegemist on äritegevusega. Krediidiinfo toimingute reguleerimist võib seega seadusandja hinnangul pidada avalikes huvides oleva eesmärgi täitmiseks. Seetõttu sisaldab eelnõu ettepanekut, et krediidiinfo toimingutega seotud isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks oleks IKÜM art 6 lg 1 p e, kuivõrd isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides ülesande täitmiseks.⁹¹

IKÜM art 6 lg 1 hinnati reformi käigus nii krediiditeabe seaduse kui ka makseteenuste seaduse osas. Alternatiivina juba välja toodud p-le e kaaluti, kas isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks võiks olla hoopis vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi elluviimine (p f), samuti pöörati tähelepanu muudele võimalustele (p-d a, b, c). Lisaks avalikule huvile kaitstakse krediidiinfo tegevustega krediidasutuste ja teiste teenuseid kasutavate isikute huve. Need hõlmavad eelkõige usaldusväärse ja asjakohase krediidiinfo kättesaadavuse tagamist ning seeläbi kliendisuhetega seotud riskijuhtimise hõlbustamist. Seega pole kolmandate isikute õigustatud huvide kaitsmine ainus lähtekoht krediidiinfo tegevuse reguleerimisel, kuigi maksehäireregistrid eelduslikult lähtuvad isikuandmete töötlemisel vastutava töötleja õigustatud huvist, milleks oleks makseteenuse toimingutega seotud kuritarvituste ennetamine ja uurimine. Samuti tuleb seoses IKÜM art 6 lg 1 p-ga f märkida, et see ei võimalda õigusliku alusena kehtestada isikuandmete töötlemise kohta täpsemaid riigisiseseid regulatsioone. IKÜM

---

⁹¹ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. – Oikeusministeriö.

art 6 lg 1 p e sobivust isikuandmete töötlemise õigusliku alusena toetab ka selle sobivus õiguslikuks aluseks ettevõtetele, kes tegelevad krediidiinfoalase tegevusega ettevõtluse vormis. Seega kokkuvõttes jäi seadusandja esitatud eelnõus IKÜM art 6 lg 1 p e juurde.⁹²

Ka pettuste ärahoidmiste eesmärki võib käsitleda avalikes huvides ülesandena IKÜM art 6 lg 1 p e kohaselt, mida tuleks pidada Soome makseteenuste seaduse § 86 alusel isikuandmete töötlemise esmaseks õiguslikuks aluseks. Sellega seoses on võimalik isikuandmete kaitse üldmäärust täiendav regulatsioon ning maksehäireregistrid saavad sellele tuginevalt senisest täpsemat teavet anda.⁹³ Makseteenuste seaduses viidatud maksehäireregistritega seotud isikuandmete töötlemise õiguslik alus oleks eelnõu kohaselt seega samuti IKÜM art 6 lg 1 p e.⁹⁴

Krediidiinfo haldajate poolt isiku krediidiandmete töötlemise esmane õiguslik alus ei välista muid isikuandmete töötlemise õiguslikke aluseid. Eelkõige isikute krediidiandmete töötlemise krediidasutuste ja teiste laenuandjate poolt toimingute õiguslik alus võib olla ka muu kui IKÜM art 6 lg 1 p e. Näiteks p b, mille puhul töötlemine põhineks lepingulisel suhtel andmesubjektiga ning sellele kohaldataks andmekaitsemääruses sätestatud.⁹⁵

Krediiditeabe seaduse muutmise seaduse ning makseteenuste seaduse § 86 muutmise eelnõule⁹⁶ laekusid huvipooltelt mitmed arvamused seoses isikuandmete töötlemise õigusliku alusega. Vastavalt eelnevalt kirjeldatule on eelnõus käsitletud isikuandmete töötlemise õigusliku alusena IKÜM art 6 lg 1 p e, see tähendab isikuandmete töötlemine on seaduslik juhul, kui see on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks.⁹⁷ Andmekaitsevolinik nägi sellist õiguslikku alust IKÜM art 6 lg 1 p f asemel väga problemaatilisena. Volinik juhtis 10.07.2020 arvamuses tähelepanu IKÜM põhjenduspunktile 45, mis annab küll võimaluse, et kui liikmesriigi õiguses selliselt fikseerida, siis ei ole välistatud, et avaliku huvi või avaliku võimu teostamisega seotud ülesannet täitev vastutav

---

⁹² Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 28-32.

⁹³ *Ibid.*, lk 29.

⁹⁴ *Ibid.*, lk 7.

⁹⁵ *Ibid.*, lk 14.

⁹⁶ Luottotietolain yhteensovittaminen EU:n tietosuojaja-asetuksen kanssa, OM023:00/2019. – Oikeusministeriö.

⁹⁷ Lausuntoyteenveto; tietosuojalainsäädännöstä johtuvat muutokset luottotietolakiin, maksupalvelulakiin ja rikosrekisteri. VN/7796/2019; VN/7796/2019-OM-28. – Oikeusministeriö. 4.5.2021, lk 1-2. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/1c86e32b-86b8-407c-883d-0054f06dfe36/YHTEENVETO_20210505074109.pdf (15.04.2023).

töötleva on eraõiguslik juriidiline isik, kuid voliniku hinnangul vajab see küsimus põhiseaduslikku hinnangut.⁹⁸ Avaliku võimu kasutamise küsimusele juhtis tähelepanu ka parlamendi ombudsman, leides, et IKÜM art 6 lg 1 p e peaksid põhimõtteliselt kohaldama ainult ametiasutused või teised avaliku halduse ülesandeid täitvad isikud ning põhjalikumat hindamist vajaks, mida mõista ülesande avaliku iseloomu all, kui ülesande täitmine on usaldatud eraõiguslikule isikule.⁹⁹ Lisaks leidsid mitmed arvamuse avaldajad (maksehäireregistripidaja Bisnode Finland Oy; panku, kindlustusseltse, fondi- ja finantsettevõtteid ning väärtpaperimaaklereid esindav Finanssiala ry; Suomen Perimistoimistojen Liitto ry, kelle eesmärgiks on inkassovaldkonna arendamine), et vastutava töötleva õigust valida ise isikuandmete töötlemise alus ei tohiks asjatult piirata ning et korraga võib töötlemisega seotud olla mitu õiguslikku alust. Kui parlamendi ombudsman leidis, et krediidiinfo tegevuste teostamine tuleks määratleda selgesõnaliselt avaliku halduse ülesandena, siis Bisnode Finland Oy tõi otsesõnu välja, et vältida tuleks sellist olukorda, kus krediidiinfo tegevuste teostamine oleks määratletud avaliku halduse ülesandena või avaliku ülesandena.¹⁰⁰

Tulenevalt andmekaitsevoliniku ja parlamendi ombudsmani märkustest hinnati eelnõu edasisel ettevalmistamisel krediiditeabe seaduse ja Soome põhiseaduse¹⁰¹ § 124 vahelist seost, eelkõige selleks, et selgitada välja, kas krediidiinfo toimingutega kaasneb avaliku võimu kasutamine.¹⁰² Soome põhiseaduse § 124 reguleerib avalike ülesannete andmist kellelegi teisele peale ametiasutuste. See on võimalik üksnes seadusega või seadusest tulenevalt, kui see on vajalik ülesande eesmärgipäraseks täitmiseks ega ohusta põhiõigusi, õiguskaitset ega muid hea halduse nõudeid. Ülesandeid, mis hõlmavad avaliku võimu olulist kasutamist, saab aga anda ainult ametiasutusele. Parlamendi ombudsman avaldas arvamust, et IKÜM art 6 lg 1 p e tuleks vähemalt põhimõtteliselt kohaldada ainult ametiasutuste või teiste avaliku halduse ülesandeid

---

⁹⁸ Tietosuojavaltuetun toimisto. – Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Lausunto., 10.07.2020 3717/91/2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/59e6a414-d142-442b-862c-7a52697062c6/LAUSUNTO_20200713090805.PDF (15.04.2023).

⁹⁹ Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia. – Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Lausunto., 08.07.2020 EOAK/3303/2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/44b481ad-f6ea-4f25-8aa1-ca7ece14e218/LAUSUNTO_20200708112147.PDF (15.04.2023).

¹⁰⁰ Lausuntoyteenveto; tietosuojaalainsäädännöstä johtuvat muutokset luottotietolakiin, maksupalvelulakiin ja rikosrekisteri. VN/7796/2019; VN/7796/2019-OM-28. – Oikeusministeriö. 4.5.2021, lk 1-2. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/1c86e32b-86b8-407c-883d-0054f06dfe36/YHTEENVETO_20210505074109.pdf (15.04.2023).

¹⁰¹ Suomen perustuslaki – 11.6.1999/731.

¹⁰² Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 36.

täitvate isikute tegevusele. Parlamendi ombudsman tegi ühtlasi ettepaneku, et tulenevalt eelnõu põhjendustes märgitud krediidiinfotegevuse sotsiaalsest funktsioonist ja asjaolust, et see mõjutab oluliselt inforegistris registreeritud isiku õigusi, tuleks ülesanne määratleda avaliku halduse ülesandena. Eelnõu ettevalmistajad jäid põhjalikumal hindamisel esialgse seisukoha juurde, et õiguslik alus tuleneb muust avaliku huvi ülesandest, mis on seadusega sätestatud. Hinnangu kohaselt on võimalik ka ettevõtetal täita avalikes huvides olevat ülesannet. Uuesti hindamise tulemusena täiendati oluliselt eelnõu põhjendusi ning lisati hinnang isikuandmete töötlemise õigusliku aluse seosele Soome põhiseaduse §-ga 124.¹⁰³

Eelnevast arutelust nähtub, et isikuandmete töötlemise õiguslik alus maksehäireandmete avaldamise kontekstis ei ole üheselt mõistetav ning selles osas on võimalikud mitmed erinevad tõlgendused, mis võivad olla tingitud erinevate huvipoolte erinevatest huvidest. Samas on näha, et avalikes huvides oleva ülesande eristamine õigustatud huvist ei ole selgepiirilisel määratletud ning isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis võib määravaks saada, kas töötlemine toimub avaliku sektori asutuse poolt või mitte. Vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi ei saa olla isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks, kui töötlejaks on avaliku sektori asutus.

Kokkuvõttes jõuti Soome õiguses arutelu tulemusena Eesti seadusandjaga samale järeldusele – IKÜM art 6 lg 1 p e on sama õiguslik alus, millele tugineb Eesti IKS § 10 võlasuhetega seotud isikuandmete töötlemisel. Teiselt poolt, kui vaadata hetkel Soomes käsil oleva positiivse krediidiregistri loomist, mille eesmärgiks on inimeste krediidivõimelisuse täpsem hindamine, siis analoogselt Eesti krediiditeabe jagamise seaduse väljatöötamiskavatsusega on ka Soomes kavatsatud antud juhul aluseks võtta IKÜM art 6 lg 1 p c, kusjuures seadusest tulenev kohustus peaks vastama avaliku huvi eesmärkidele ja vastama proportsionaalsuse kriteeriumile.¹⁰⁴

1.4. Vahekokkuvõte

IKÜM art 6 lg 1 annab kuus õiguslikku alust, millistel juhtudel on isikuandmete töötlemine seaduslik. Maksehäirete avaldamise kontekstis omavad tulenevalt Eesti ja Soome õiguse vastavast regulatsioonist tähtsust antud kuuest õiguslikust alusest neli (p-d a, c, e, f).

---

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, lk 39-40.

IKÜM art 6 lg 1 p a õigusliku alusena eeldab andmesubjekti nõusolekut konkreetsel eesmärgil isikuandmete töötlemiseks. Nagu eelnevalt välja toodud, siis Eesti krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse raames leitakse, et antud alus oleks üks kahest sobilikust alusest positiivse krediidiregistri loomise ning sellega seondult isikuandmete töötlemise seisukohalt. Selle õigusliku alusega kaasneb aga mitmeid probleeme, millest tingitult asub magistr töö autor seisukohale, et antud õiguslik alus ei ole maksehäirete avaldamise kontekstis sobilik ning ei ole seega relevantne maksehäireandmetega seotud isikuandmete avaldamisel. Andmesubjekti nõusolekut ei saa sellises olukorras lugeda vabatahtlikuks nõusolekuks, kuivõrd nõusoleku andmine võib olla tingitud isiku soovist sõlmida lepingulisi suhteid, näiteks soovist saada laenu. Maksehäireregistris isikuandmete avaldamisega kaasneb isikule mittesoovitud tähelepanu, mis muuhulgas mõjutab ka isiku mainet, ning seega oleks vabatahtlikult sellise nõusoleku andmine väheusutav. Juhul kui võlgnik aga kasutab oma õigust mitte anda nõusolekut, võib sellega kaasneda olukord, kus maksehäireid kajastavad registrid ei sisalda õiget infot. Samas võib andmesubjekti nõusolek olla sobilikuks isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks positiivse krediidiinforegistri puhul. Positiivse krediidiinforegistri eesmärk on võidelda ülevõlgnevustega ning parandada laenuandjate võimet hinnata laenuaotlejate krediidivõimet, kuid ühtlasi aidata ka isikutel hallata oma rahaasju, koondades füüsiliste isikute krediidi- ning sissetulekute infot¹⁰⁵. Samas, Soome regulatsioonis vastavale õiguslikule alusele krediiditeabe, sealhulgas maksehäirete, avaldamise kontekstis ei tugineta, seda ka mitte positiivse krediidiinforegistri kontekstis. Põhjuseks võib siinkohal olla nõusoleku alusel isikuandmete töötlemise ebakindlus, kuivõrd nõusolekut võib andmesubjekt iga hetk tagasi võtta. Samuti võib nimetatud sättele mittetuginemise aluseks olla, et Soome positiivses krediidiinforegistris on planeeritud mingis osas avaldada negatiivset krediidiinfot, et tagada krediidivõimelisuse hindamise võimalikkus ühest andmeregistrist pärinevate andmete põhjal. Kuivõrd Eestis alles käib arutelu loodava registri andmekoosseisu üle, siis tuleks arvestada, et kui registris hakatakse mingis ulatuses kajastama maksehäireandmetega seonduvaid isikuandmeid, siis ei ole sobilik isikuandmete töötlemise õiguslik alus IKÜM art 6 lg 1 p a.

IKÜM art 6 lg 1 p c toob õigusliku alusena välja, et isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks. Eesti krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse raames tuuakse antud sätet välja teise sobiliku õigusliku alusena positiivse krediidiregistri loomisel. Antud isikuandmete kaitse üldmääruses toodud õiguslik

---

¹⁰⁵ Valmisteilla oleva rekisteri ehkäisee kotitalouksien ylivelkaantumista. – Positiivinen luottotietorekisteri. – <https://www.vero.fi/positiivinenluottotietorekisteri/tietoa-positiivisesta-luottotietorekisterista/> (15.04.2023).

alus eeldab, et töötlemise alus ning eesmärk peavad olema sätestatud liidu või liikmesriigi õigusaktis. Eesti õiguses on see sobilik alus positiivse krediidiregistri tähenduses, sest vastav kohustus tuleneb VÕS §-st 403⁴ ning KAS § 83 lõikest 3 ja muude krediidiandjate osas KAVS §-st 50. Selles kontekstis on tegemist avalik-õigusliku kohustusega, kus eeldatakse krediidiandja õigustatud huvi. Analoogselt Eestiga on ka Soomes käsil oleva positiivse krediidiregistri loomisel võetud aluseks IKÜM art 6 lg 1 p c, kuivõrd selline seadusest tulenev kohustus vastab avaliku huvi eesmärkidele. Samas ei tulene IKS § 10 lg-st 1 magistr töö autori hinnangul vastutava töötaja juriidilist kohustust ning seetõttu ei ole antud õiguslik alus kohaldatav laiemalt maksehäirete avaldamisele.

IKÜM art 6 lg 1 p e reguleerib, et isikuandmete töötlemine peab olema vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötaja avaliku võimu teostamiseks. Punkt e on Eesti õiguses IKS § 10 aluseks. Avalik huvi kui määratlemata õiguspõhiste hõlmab endas erinevate tunnuste loetelu, mida ei saa lugeda ühelgi ajahetkel ammendavaks, kuid avalikku huvi saab võtta kui ühiskondlikku huvi. Seega sellisel alusel isikuandmete töötlemine peab olema vajalik ühiskonna huvides. Eesti õiguses on seadusandja leidnud, et avalik huvi seisneb maksehäireandmetega seonduval isikuandmete töötlemisel teise lepingupoole usaldusvääruse hindamise praktilises vajaduses. Ühtlasi lasub krediidiasutustel riskihinnangute tegemise kohustus, mida saab pidada avalikes huvides olevaks ülesandeks. Kuivõrd ka antud õiguslik alus eeldab liidu või liikmesriigi poolt kehtestatud töötlemise alust ja eesmärki ning vastavalt magistr töö autori varasemale järeldusele hõlmab IKS § 10 ainult lepinguliste kohustuste rikkumist, siis on magistr töö autori hinnangul nimetatud alus kohaldatav ainult lepingulistest suhetest tulenevate maksehäirete avalikustamisele. Samas on avaliku ülesande täitmist peetud Eesti kontekstis küsitavaks positiivse krediidiregistri loomisega seonduvalt, kuivõrd nimetatud registri pidajaks saaks väljatöötamiskavatsuse kohaselt erasektor. Küll aga ei ole seadusandja näinud probleeme IKS § 10 kontekstis, kuigi ka maksehäireregistrite pidajateks on Eestis erasektori ettevõtted. Vastus küsitavusele on võimalik leida Soome reformide raames toimunud aruteludest. Soomes krediiditeabe seaduse muutmise seaduse ning makseteenuste seaduse § 86 muutmise eelnõule arvamuste avaldamise raames toimunud arutelu tulemusena jäädgi õigusliku aluse osas algselt välja pakutud õigusliku aluse IKÜM art 6 lg 1 p e juurde. Seda nii krediiditeabe avalikustamise osas kui ka maksehäireregistris üldisemalt maksehäirete avaldamise osas. Põhjendus seisneb selles, et eraõiguslikul juriidilisel isikul on võimalik täita avalikes huvides olevat ülesannet, seda ühiskonna erinevate osaliste teenindamiseks. Eesti kontekstis oleks analoogselt antud alus positiivse krediiditeabe aluseks olevate isikuandmete

töötlemisel kohaldatav, kui tegemist oleks avaliku ülesandega ning erasektorile volitatakse selle täitmine edasi näiteks tsiviilõigusliku lepingu või halduslepingu alusel.

IKÜM art 6 lg 1 p f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid. Antud õigusliku aluse kohaldamine ei ole lubatud, kui isikuandmeid töötleb avaliku sektori asutus oma ülesannete täitmisel. Õigustatud huvina saab näha laenuandja õigustatud huvi ning üldist majanduskäibe usaldusväarsuse tagamist. Eesti kontekstis ei oleks nimetatud alus kohane krediitdilepingutest tulenevate isikuandmete töötlemisel, kuivõrd krediidiandja ei ole mitte ainult õigustatud isikuandmeid töötleva oma õigustatud huvist lähtuvalt, vaid see on krediidiandja selgesõnaline seadusest tulenev kohustus. Samas on antud õiguslik alus sobilik selliste maksehäirete avaldamise kontekstis, mis ei ole seotud krediitdilepingutega. See on ka õiguslikuks aluseks, millele tuginevad Eestis tegutsevad eraõiguslikud maksehäireregistrid mittelepingulistest kohustustest tulenevate maksehäirete osas (alternatiivselt punktiga e, mis kohaldub lepinguliste kohustustele). Soomes antud alusele maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamisel ei tugineta. Kuigi toimunud reformi käigus tõstatati küll mitme huvipoolse poolt seisukoht, et IKÜM art 6 lg 1 p e peaksid põhimõtteliselt kohaldama ainult ametiasutused või teised avaliku halduse ülesandeid täitvad isikud ning sobilik õiguslik alus Soome krediidiinfo turul tegutsevatel ettevõtetel oleks IKÜM art 6 lg 1 p f, siis arutelude tulemusena jäädi lõpuks siiski algse seisukoha juurde ning p-i f Soomes maksehäirete avaldamise õigusliku alusena ei nähta.

2. MAKSEHÄIRETE JA VÕLGNIKE ISIKUANDMETE AVALDAMISE PÕHIMÕTTED

2.1. Avaldatavate isikuandmete õigsus

2.1.1. Avaldatavate isikuandmete õigsuse tagamine Eesti õiguses

Magistritöö teise peatüki raames uurib autor, kas ja kuidas on Eesti ja Soome riigisisese õiguses täiendavalt reguleeritud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid isikuandmete avaldamise põhimõtteid, seda maksehäirete ja võlgnike info avaldamise kontekstis. Lisaks isikuandmete töötlemise õigusliku aluse kontrollimisele maksehäireandmete avaldamisel on vajalik lähtuda isikuandmete avaldamisel erinevatest põhimõtetest. Isikuandmete avaldamise põhimõtted tulenevad IKÜM art 5 lg-st 1.

Eesti õiguses seab nimetatud põhimõtetest tulenevad eeldused, mis peavad olema vastutava või volitatud töötleja poolt täidetud, et isikuandmete töötlemine oleks õiguspärane, IKS § 10. Andmekaitse Inspeksioon on selgitanud 2022. aastal inkassoettevõttele tehtud ettekirjutuses-hoiatuses IKS § 10 eelduste täitmisega seonduvat. Avalikustades internetis, näiteks veebilehel, piiramatu ringile tuvastamata isikutele füüsiliste isikute isikuandmeid, ei ole võimalik täita IKS § 10 eeldusi. IKS § 10 lg 1 näeb ette, et võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamine kolmandale isikule ja edastatud isikuandmete töötlemine kolmanda isiku poolt on lubatud andmesubjekti krediitvõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil ning ainult siis, kui täidetud on üheaegselt kolm tingimust: (i) andmetöötleja on kontrollinud, et isikuandmete edastamiseks on õiguslik alus; (ii) andmetöötleja on kontrollinud isikuandmete õigsust; (iii) andmeedastus on registreeritud (säilitades teavet, kellele ja mida edastati).¹⁰⁶ Lisaks sellele, et piiramatu ringi isikute puhul ei ole andmetöötlejal võimalik veenduda õigusliku aluse olemasolus, mida autor käsitles õigusliku aluse peatüki juures, siis ei ole võimalik selliselt registreerida ka andmeedastust, mille eesmärgiks on koguda ja säilitada andmesubjekti teavitamiseks vajalikku teavet.

Esimese põhimõttena on maksehäirete ja võlgnike info avaldamise kontekstis oluline avaldatavate isikuandmete õigsus. IKÜM art 5 lg 1 p d kohaselt tuleb isikuandmete töötlemisel

---

¹⁰⁶ Andmekaitse Inspeksioon 06.12.2022, nr 2.1.-5/22/22012.

tagada, et isikuandmed on õiged ja vajadusel ajakohastatud ning et võetakse ette kõik mõistlikud meetmed, et töötlemise eesmärgi seisukohast ebaõiged isikuandmed viivitamata kustutataks või parandataks. Lisaks on isikuandmete õigsus toodud välja ka ühe isikuandmete töötlemise põhimõttena IKS § 14 p-s 4, sätestades, et andmetöötluse eesmärgi seisukohast ebaõiged isikuandmed kustutataks või parandataks viivitamata.

Riigikohus on seoses võlaandmete õigsuse kontrollimisega selgitanud, et andmete tõesust tuleb piisavalt kontrollida ning seda peab andmete edastaja suutma tõendada. Andmete kontrollimiseks ei piisa andmete algselt edastajalt üleküsimisest, vaid peavad olema täpsed andmed, mis võlgnevuse olemasolu kinnitaksid.¹⁰⁷ Kui riigi registritest pärinevate kehtivate andmete puhul on võimalik eeldada andmete korrektsust, siis kindlasti vajavad andmete õigsuse kontrollimist eraõiguslikelt isikutelt saadud võlaandmed.¹⁰⁸ Kusjuures ainuüksi arve väljastamine ei tõenda võlgnevuse olemasolu ning arve mittesaamine ei anna alust kasutatud teenuste eest tasumata jätta.¹⁰⁹ Andmete avaldaja peab tõendama nii võlgnevuse olemasolu kui ka andmete avaldamise õiguspärasust.¹¹⁰ Andmekaitse Inspektsioon on maksehäireid avaldavatele infoportaalidele selgitanud, et infoportaalil lasub kohustus tagada kõigi töödeldavate isikuandmete (näiteks seniste lepinguliste kohustuste rikkumine, võlgade suurus) õigsus. Eriti oluline on see olukorras, kus andmeid edastatakse ja/või avalikustatakse, sest valeandmete töötlemine võib tuua inimesele kaasa olulise kahju.¹¹¹

Riigikohus on selgitanud, et ebaõigete andmete avaldamine teise isiku võlgnevuse kohta on keelatud. Selline tegevus on VÕS § 1047 lg-te 1 ja 2 järgi eelduslikult õigusvastane ka juhul, kui avaldamise muude tingimuste osas on järgitud isikuandmete kaitse seaduse sätteid. Kui aga avaldaja on andmeid piisavalt kontrollinud ning nende avaldamisel ei olnud teadlik andmete ebaõigsusest, siis ei pruugi selline avaldamine VÕS § 1047 lg-te 1–3 järgi olla õigusvastane. Viimasel juhul võib avaldamine muutuda õigusvastaseks, kui avaldaja ei kõrvalda või lükka andmeid ümber mõistliku aja jooksul pärast tõeste andmete saamist, eelkõige pärast andmesubjektilt vastavasisulise avalduse saamist.¹¹² Samuti on kohtupraktikas leitud, et avaldatud andmed isiku võlgnevuse kohta on faktiväide. Faktiväide on põhimõtteliselt

---

¹⁰⁷ RKTko 13.03.2019, 2-17-1026.

¹⁰⁸ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 6.

¹⁰⁹ *Ibid.*; RKTko 14.03.2008, 3-2-1-5-08.

¹¹⁰ RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13.

¹¹¹ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 5-6.

¹¹² RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13.; RKTko 21.12.2010, 3-2-1-67-10.

kontrollitav ja selle tõesus või väärus on tõendatav. Seadus lubab võlausaldajal avalikustada kolmandale isikule andmeid oma võlgnike kohta ja kolmandad isikud võivad andmed omakorda ka Internetis avaldada, kuid seda tingimusel, et järgitud on isikuandmete kaitse seaduses sätestatud ning avaldatud ei ole ebakohaseid väärtushinnanguid. VÕS § 1047 lg 4 alusel võib isik ebaõigete andmete avaldamise korral andmete avaldamise eest vastutavalt isikult nõuda andmete ümberlükkamist või paranduse avaldamist avaldaja kulul, sõltumata sellest, kas andmete avaldamine oli õigusvastane. VÕS § 1047 lg 4 puhul tuleb kohaldada VÕS § 1047 lg-s 2 sätestatud asjaolude tõendamise koormuse põhimõtet, see tähendab juhul, kui esitatud faktiväited on isiku au teotavad, lasub selliste faktiväidete tõendamise koormus andmete avaldajal. Tegelikkuusele vastava faktiväite, isegi kui see kahjustab isiku mainet, avaldamine ei ole õigusvastane. Seda toetab ka VÕS § 1047 lg 2, mille kohaselt teise isiku au teotava või teisele isikule majanduslikult kahjuliku asjaolu avaldamine loetakse õigusvastaseks, kui avaldaja ei tõenda, et avaldatud asjaolu vastab tegelikkuusele. Seega peavad andmed olema enne avaldamist kontrollitud põhjalikkusega, mis vastab võimaliku rikkumise raskusele.¹¹³ Seega on Eesti õiguses tagatud avaldavate isikuandmete õigus muuhulgas seeläbi, et VÕS § 1047 sätestab ebaõigete andmete avaldamise õigusvastasuse. Samas eeldab ebaõigete isikuandmete avaldamine andmetöötaja teadlikkust avaldavate andmete ebaõigsusest ning sellest teadlikuks saamisel ebaõigete andmete kõrvaldamist.

Siinkohal tasub meeles pidada, et kuigi isikuandmete avalikustamine maksehäireandmete avaldamise raames on olukorras, mil avaldatavad maksehäire- ning isikuandmed vastavad tegelikkuusele ning ei ole isiku au liigselt teotavad, õiguspärane, siis enne andmete õigsuse kontrollimise eelduse täitmist on vajalik isikuandmete avaldamiseks isikuandmete kaitse üldmäärusest tuleneva õigusliku aluse olemasolu.

Täiendavalt on andmete õigsuse tagamise olulisust ning selle tõendatuse vajadust selgitanud Andmekaitse Inspektsioon 2020. aastal tehtud ettekirjutuses. Andmetöötaja kohustus on kontrollida, et ta avaldab õigeid andmeid ning lisaks tõendada, et nende töötlemine on õiguspärane. Piisavad ei ole tõendid selle kohta, et poolte vahel oli õigussuhe. Tõendada tuleb, et lepingut ei ole nõuetekohaselt täidetud, mis on kaasa toonud võlgnevuse, ning dokumentidest peab olema võimalik kontrollida konkreetse nõude suurust (summat). Kui sellises olukorras esitab andmesubjekt IKÜM art 21 lg 1 alusel vastuväite teda puudutavate isikuandmete IKÜM

---

¹¹³ HMKo 20.09.2021, 2-20-5536.; RKTko 26.11.2010, 3-2-1-83-10.; RKTko 17.12.2015, 3-2-1-144-15.; RKTko 21.12.2010, 3-2-1-67-10.

art 6 lg 1 p f alusel töötlemise suhtes, siis ei ole vastutaval töötlejal lubatud isikuandmeid edasi töödelda. Isikuandmete edasitöötlemiseks peab vastutav töötleja tõendama töötlemise mõjuvat õiguspärast põhjust, mis kaalub üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused. Andmesubjektil on IKÜM art 17 lg 1 p c kohaselt õigus nõuda teda puudutavate isikuandmete kustutamist põhjendamatu viivitusega.¹¹⁴

2.1.2. Avaldatavate isikuandmete õigsuse tagamine Soome õiguses

Hea krediidiinfotava juhised, mis hõlmavad muuhulgas andmete õigsuse tagamist, antakse Soome krediiditeabe seaduse §-s 5. Antud paragrahv reguleerib, et krediiditeabe korraldaja peab olema oma tegevuses hoolas ning hoolitsema muuhulgas krediidiinfo kvaliteedi eest ning selle eest, et krediiditeabe aluseks on õige ja asjakohane teave. Avaldatavate andmete õigsuse tagamist reguleerib ka Soome krediiditeabe seaduse § 6, mis toob välja, et krediidiinfona võib kasutada ainult usaldusväärsetest allikatest pärinevat teavet.

Andmete õigsuse olulisust rõhutab oma veebilehel ka Soome andmekaitsevoliniku büroo, tuues välja, et vastutav töötleja peab veenduma, et tema valduses olev teave on õige. Eriti oluline on teabe õigsuse tagamine siis, kui isiku jaoks olulisi otsuseid tehakse isikuandmete põhjal, sest ebatäpne või vale teave võib tõsiselt ohustada andmesubjekti õigusi. Mida olulisem on teabe täpsus, seda rohkem peab vastutav töötleja võtma kasutusele meetmeid teabe õigsuse tagamiseks, see tähendab, et välja tuleb töötada meetodid teabe täpsuse ja õigsuse regulaarseks hindamiseks ning vajalike uuenduste tegemiseks.¹¹⁵

Vastavalt krediidiinfo heale tavale peab makshäireregistri pidaja tagama, et ei kahjustataks andmesubjektide õigust saada hinnangut õige ja asjakohase teabe alusel. Kui krediiditeabe seaduse tõlgendamisel on ebaselgusi, tuleb sätteid tõlgendada nõrgemal positsioonil oleva poole ehk võlgniku kasuks.¹¹⁶ Krediiditeabeseaduse §-st 5 tulenevalt tuleb krediidiinfo heast tavast lähtuda igasugusel krediidiinfo tegevuse korraldamisel ning krediidiandmete töötlemisel.

---

¹¹⁴ Andmekaitse Inspeksioon 18.06.2020, nr 2.1.-3/20/1624. – Arvutivõrgus:

https://www.aki.ee/sites/default/files/vaideotsused/2020/vaideotsus_avaliku_teabe_asjas_18.06.2020_nr_2.1.-3-20-1624_andmekaitse_inspeksioon_-_julianus_inkasso_ou.pdf (15.04.2023).

¹¹⁵ Tietojen täsmällisyys. - Tietosuojavaltuetun toimisto. – Arvutivõrgus: <https://tietosuoja.fi/tietojen-tasmallisyys> (15.04.2023).

¹¹⁶ Tietojen oikaiseminen luottotietorekisterissä. Tietosuojavaltuetett. – nr 8314/182/20, 18.02.2021. – Arvutivõrgus: <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/tsv/2021/20210783> (15.04.2023).

Lisaks juba viidatud sätetele on andmete õigsuse tagamisega seotud ka krediiditeabe seaduse § 13 lg 1 p 3, mis reguleerib ühe võimalusena, et isiku krediidiandmetena saab maksehäireregistris avalikustada võlgnevusi, mis on tuvastatud jõustunud kohtuotsusega, see tähendab tingimuseks on, et maksenõude alust või suurust ei ole vaidlustatud. Kuigi jõustunud kohtuotsus on üheks oluliseks maksehäirekande aluseks, siis ka sellisel juhul võib tekkida olukord, et jõustunud kohtuotsuses ei kirjeldata isiku maksevõimet või -valmidust krediiditeabe seaduse § 6 nõuetele vastavalt. Seetõttu tuleks andmed jõustunud kohtuotsuste kohta krediidiinfoettevõtetele krediidiinforegistrisse kandmiseks üle anda vaid piiratud juhtudel ning ka sellistel juhtudel peab vastutav töötaja tagama tema poolt töödeldavate isikuandmete õigsuse.¹¹⁷ Peamine maksehäirekannete tegemise alus Soomes ongi jõustunud kohtuotsus, kuid lisaks sellele on õigus maksehäireregistrile vastavat teavet edastada ka pankadel ning finants- ja kiiralaenufirmadel, kuid sellistel alustel ei ole võimalik arestida võlgniku kontot.¹¹⁸

Kokkuvõttes saab öelda, et isikuandmete õigsuse tagamiseks peab avalikustatav teave pärinema usaldusväärsetest allikatest. Vastutav töötaja peab võtma kasutusele vajalikud meetmed tagamaks maksehäireandmetega seonduvalt avaldatavate isikuandmete õigsuse, sealjuures, mida olulisem on avaldatava teabe täpsus, seda rohkem läbimõeldud peavad olema kasutusele võetavad meetmed.

2.2. Andmesubjekti teavitamine isikuandmete avaldamisest

2.2.1. Andmesubjekti teavitamise regulatsioon Eesti õiguses

IKÜM art 5 lg 1 p a ütleb, et isikuandmete töötlemisel tuleb tagada, et töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev. Nimetatud läbipaistvuse põhimõtte täitmine on eelkõige tagatud seeläbi, et isikuandmete õiglase ja läbipaistva töötlemise tagamiseks on vajalik andmekaitsesubjekti teavitamine. Tagatud peab olema asjaomaste füüsiliste isikute õigus saada neid puudutavate isikuandmete töötlemise kohta kinnitust ja sõnumeid, neid tuleb teavitada töötlemisega seotud ohtudest, normidest, kaitsemeetmetest ja õigustest ning kuidas on neil

---

¹¹⁷ Lainvoimaisiin tuomioihin perustuvien maksuhäiriötietojen luovuttaminen luottotietorekisteriin. Tietosuojavaltuutettu. – nr 8211/161/19, 09.11.2021. – Arvutivõrgus: <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/tsv/2021/20211223> (15.04.2023).

¹¹⁸ Majamaa, K. Sarasoja, L., Rantala, K. Viime vuosien muutokset vakavissa velkaongelmissa: Analyysi velkomustuomioista. – Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):6, lk 677. – Arvutivõrgus: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135270/YP1706_Majamaaym.pdf?sequence=3&isAllowed=y (15.04.2023).

võimalik andmete töötlemisega seoses oma õigusi kasutada.¹¹⁹ Seega on andmesubjekti teavitamisel tema isikuandmete töötlemisest oluline roll läbipaistvuse põhimõtte täitmisel ning seda tegemata ei ole võimalik lugeda isikuandmete töötlemist õiguspäraseks.

Andmesubjekti teavitamist reguleerivad IKÜM art-d 12–14, sealhulgas art 13 ja 14 on välja toodud, mida isikule esitatav teave peab minimaalselt sisaldama. IKÜM art 12 kohaselt tuleb isikuandmete töötlemisest teavitada kokkuvõtlikult, selgelt, arusaadavalt, lihtsasti kättesaadavas vormis ning kasutades selget ja lihtsat keelt. Teavitamine võib toimuda kirjalikult või muude vahendite abil, sealhulgas asjakohasel juhul elektrooniliselt. Andmesubjekti taotlusel võib teabe esitada suuliselt, see eeldab andmesubjekti isikusamasuse tuvastamist. IKÜM art 13 reguleerib, millist teavet tuleb andmesubjektile anda juhul, kui isikuandmed on kogutud andmesubjektilt endalt ning art 14, millist teavet tuleb esitada, kui isikuandmed ei ole saadud andmesubjektilt.

Võlaandmete avaldamisel tuleb eelkõige lähtuda IKÜM art-st 14, kuna reeglina ei koguta võlaandmeid andmesubjektilt endalt.¹²⁰ IKÜM art 14 lg-test 1 ja 2 tulenevalt peab andmesubjektile teatavaks tehtav teave muuhulgas sisaldama vastutava töötleja andmeid, isikuandmete töötlemise eesmärki ja õiguslikku alust, asjaomaste isikuandmete liike ning asjakohasel juhul teavet vastuvõtjate kohta. Õiglase ja läbipaistva töötlemise tagamiseks esitab vastutav töötleja andmesubjektile isikuandmete säilitamise ajavahemiku või, kui see ei ole võimalik, sellise ajavahemiku määramise kriteeriumid. Samuti tuleb esitada teave õiguse kohta taotleda vastutavalt töötlejalt juurdepääsu andmesubjekti puudutavatele isikuandmetele, nende parandamist või kustutamist või isikuandmete töötlemise piiramist ning esitada vastuväide selliste isikuandmete töötlemisele, samuti teave isikuandmete ülekandmise õiguse kohta ning teave õiguse kohta esitada kaebus järelevalveasutusele. Oluline on ka teave isikuandmete päritoluallika ning asjakohasel juhul selle kohta, kas need pärinevad avalikult kättesaadavatest allikatest. Kui isikuandmete töötlemine toimub IKÜM art 6 lg 1 p f alusel, tuleb esitada andmesubjektile ka teave vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvide kohta. Kui töötlemine põhineb IKÜM art 6 lg 1 p-l a, siis peab andmesubjekt olema teadlik õigusest oma nõusolek igal ajal tagasi võtta ilma, et see mõjutaks enne tagasivõtmist nõusoleku alusel toimunud isikuandmete töötlemise seaduslikkust.¹²¹

---

¹¹⁹ Vt IKÜM põhjenduspunkt 39.

¹²⁰ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 11.

¹²¹ IKÜM art 14 lg-d 1-2.

Vastavalt IKÜM art 14 lg-le 3 tuleb nimetatud teave andmesubjektile esitada mõistliku aja jooksul pärast isikuandmete saamist, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul, võttes arvesse isikuandmete töötlemise konkreetseid asjaolusid. Sama sätte kohaselt, kui isikuandmeid kasutatakse andmesubjekti teavitamiseks, siis tuleb teave esitada hiljemalt asjaomase andmesubjekti esmakordse teavitamise ajal või kui isikuandmeid kavatsetakse avaldada teisele vastuvõtjale, siis hiljemalt andmete esimese avaldamise ajal. IKÜM art 14 lg 5 toob välja erandid, millistel juhtudel teavitamise kohustust ei kohaldata. Teavitamise kohustust ei kohaldata juhul, kui andmesubjektil on see teave juba olemas või kui selle teabe esitamine osutub võimatuks või eeldaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Need on kaks erandit, mis võivad osutada asjakohaseks võlaandmete kontekstis.¹²²

Andmesubjekti teavitamisega seotud kohustused on Eesti õiguses toodud IKS §-des 22 ja 23. Esimene viidatud paragrahvidest sätestab, milline teave tuleb vastutava töötleja poolt andmesubjektile kättesaadavaks teha ning teine reguleerib, millist lisateavet tuleb andmesubjekti teavitamiskohustuse korral täiendavalt anda. Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt kohaldub IKS §-s 22 ette nähtud andmesubjekti teavitamise kohustus juhul, kui seaduses on sätestatud kohustus teavitada andmesubjekti tema isikuandmete töötlemisest.¹²³ IKS § 22 lg 1 p-des 1-5 on nimetatud teave, mis tuleb andmesubjektile sellisel juhul kättesaadavaks teha – antud teave ühtib isikuandmete kaitse üldmääruses loetletud teabega. Seadusandja on toonud näitena seaduses sätestatud kohustuse osas KrMS §-s 126¹³ sätestatud jälitustoimingust teavitamise kohustuse.¹²⁴ Kuivõrd IKS § 10 ei sätesta isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustust seoses võlasuhte rikkumisega, siis järeldeb magistritöö autor, et antud juhul tuleneb andmesubjekti teavitamiskohustus otse IKÜM art-test 12-14.

Andmekaitse Inspeksioon on selgitanud, et võlgniku teavitamata jätmise eeldusel, et tal on vastav teave juba olemas, on võimalik näiteks siis, kui võlausaldaja ja andmete avaldaja isikud ei lange kokku ning võlausaldaja on isikut juba teavitanud maksehäireregistri andmete avaldamiseks edastamisest. Et täidetud oleks teavitamise sisu nõuded, peavad sellele olema lisatud vastava maksehäireregistri andmekaitsetingimused. Ka sellisel juhul peavad teavitamine ning andmete avaldamine olema ajalisel seoses, see tähendab, et lubatud ei ole olukord, kus

---

¹²² Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 11.

¹²³ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 27, § 22.

¹²⁴ *Ibid.*

algses laenulepingus viidatakse võlgnevuse tekkimisel võimalikule andmete edastamisele maksehäireregistrile avaldamiseks, kuid reaalsel võlgnevuse tekkimisel ja andmete avaldamisel sellest enam isikut ei teavitata. Selliselt ei ole tagatud ettenähtavus ning läbipaistvus. Näiteks ei pruugi võlgnik üldse teada, et ta on võlgu ning sellise võlgnevuse avaldamine maksehäireregistris on lubamatu. Teabe esitamine võib osutuda võimatuks või eeldada ebaproportsionaalseid jõupingutusi eelkõige olukorras, kus andmetöötlejal puuduvad konkreetse füüsilise isiku kontaktandmed. Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul ei peaks andmete avalikustajad koguma täiendavaid isikuandmeid üksnes aktiivse teavitamise kohustuse täitmiseks. See on asjakohane juhul, kui võlaandmete avaldaja ei kattu võlausaldaja isikuga ning viimane on vähemalt mingil hetkel võlgnikuga kontakti omanud. Kui aga andmete avaldajal on võlgniku kontaktandmed olemas, tuleb inimest andmetöötlustest informeerida ning sel juhul ei ole tegemist võimatu või ebaproportsionaalse jõupingutusega. Kontaktandmete puudumise probleemi on maksehäireregistril võimalik vältida, seades võlausaldajale andmete esitamisel registrile tingimuse esitada ka võlgniku kontaktandmed. Samuti on võimalik nõuda võlausaldajalt tõendit, et võlgnikku on vahetult enne andmete maksehäireregistrile edastamist sellest teavitatud.¹²⁵ Seega saab öelda, et maksehäireandmetega seonduvast isikuandmete avalikustamisest teavitamine peab toimuma võlgnevuse tekkimisel ning eelnema isikuandmete avaldamisele vastavas registris. Andmete avaldajal tuleb andmesubjekti teavitamise kohustuse täitmiseks teha selleks mõistlikke jõupingutusi, kuid teavitamiskohustuse täitmiseks ei tohi koguda täiendavaid mittevajalikke isikuandmeid.

Andmekaitse Inspektsioon on järelevalvemenetluse raames mitmete Eestis tegutsevate infoportaalide andmekaitsetingimustes tuvastanud puudusi ning rõhutanud, et iga andmetöötleja ise peab tagama, et tema andmekaitsetingimused vastaksid isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetele. Kusjuures mitmed infoportaalid märkisid, et võlgnikku eraldi nende andmete töötlemisest ei teavitata, vaid see info on võimalik kätte saada võrgulehel avalikustatud andmekaitsetingimustest. Mitteteavitamist inspektsioonile ei põhjendatud.¹²⁶ Seega saab järeldada, et maksehäirete avalikustamise raames isikuandmeid avaldavad registrid ei täida nõuetekohaselt võlgniku teavitamise kohustust ning teadaolevalt ei esine ka põhjust, mis annaks aluse tugineda mitteteavitamisele kui võimatule või ebaproportsionaalsele jõupingutusele. Andmetöötlejal on IKÜM art 13 lg 1 p e ja art 14 lg 1 p e kohaselt kohustus teavitada inimest

---

¹²⁵ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 11-12.

¹²⁶ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 4.

muuhulgas sellest, kellele tema isikuandmeid võidakse edastada. Kui inimene küsib aga konkreetselt seda, kellele on tema isikuandmeid juba edastatud, siis on andmetöötlejal kohustus vastavalt IKÜM art 15 lg 1 p-le c vastuvõtja info talle edastada. See tähendab vajadust tõendada seda, kellele on isiku kohta käivat teavet edastatud. Eesti õiguses kinnitab andmeedastuse registreerimise kohustust võlasuhte rikkumisega seotud andmete puhul ka IKS § 10 lõige 1. Andmeedastuse registreerimise kohustus on vajalik selleks, et kui inimene soovib saada infot selle kohta, et millal, kellele ja mis põhjusel on tema isikuandmeid edastatud, siis andmeedastuste registreerimisele toetuvalt on võimalik andmetöötlejal isikule soovitud info väljastada. Täiendavalt on infoportaalil kohustus vajadusel tõendada, mis õiguslikul alusel ja eesmärgil andmed kolmandale isikule väljastati.¹²⁷

IKÜM art 15 lg 1 p c sätestab, et andmesubjektil on õigus saada vastutavalt töötlejalt kinnitust teda käsitlevate isikuandmete töötlemise kohta ning teavet vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele isikuandmeid on avalikustatud või edaspidi avalikustatakse. Euroopa Kohus on käsitlenud antud sätet osas, mis puudutab seda, kas sättest tulenevalt tuleb andmesubjektile väljastada teave konkreetsete vastuvõtjate kohta või piisab vastuvõtjate kategooriast. Kuigi konkreetse sätte sõnastusest ei tulene üheselt, et andmesubjektil oleks õigus saada teavet konkreetsete vastuvõtjate kohta, siis arvesse tuleb võtta normi konteksti ning eesmärki. IKÜM põhjenduspunktist 63 tuleneb, et andmesubjektil on õigus teada ja lasta ennast teavitada sellest, kes on need vastuvõtjad, kellele on tema isikuandmeid edastatud. Sellele sõnastusele tuginevalt ei ole võimalik piirduda vastuvõtjate kategooriaga. Andmesubjektil peab olema võimalik valida, kas ta soovib tutvuda konkreetsete vastuvõtjatega või vastuvõtjate kategooriaga. Selliselt on isikul võimalik vajadusel kasutada oma õigust andmete parandamisele või kustutamisele. Samas ei ole IKÜM põhjenduspunktist 4 tulenevalt õigus isikuandmete kaitsele absoluutne. Ainult vastuvõtjate kategooriate edastamine võib olla õiguspärane näiteks juhul, kui andmesubjekti taotlus on selgelt põhjendamatu või ülemäärane.¹²⁸

2.2.2. Andmesubjekti teavitamise regulatsioon Soome õiguses

Soome õiguses on toimunud reformide käigus otsustatud kehtetuks tunnistada krediiditeabe seaduse §-s 29 andmesubjekti teavitamise regulatsioon seoses sellega, et antud sätted

---

¹²⁷ *Ibid.*, lk 5.

¹²⁸ EKo C-154/21, *RW versus Österreichische Post AG*, ECLI:EU:C:2023:3.

dubleerisid IKÜM artikleid 12 ja 14. Muudatus jõustus alates 01.06.2022.¹²⁹ Isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevad põhimõtted on välja toodud näiteks andmekaitsevoliniku büroo veebilehel, kus muuhulgas rõhutatakse, et vastutaval töötlejal on kohustus lisaks isikuandmete edastamisest teavitamisele informeerida ka igast isikuandmete parandamisest.¹³⁰

Andmesubjektile tuleb teave esitada kokkuvõtlikus, läbipaistvas, kergesti arusaadavas ning kättesaadavas vormis ning selges ja lihtsas keeles. Teabe eesmärk on, et andmesubjekt saaks tervikliku ja selge pildi isikuandmete üldisest töötlemisest. Vastutav töötleja peab hindama, kas antud informatsioon on keeleliselt ja järjepidevalt konkreetset sihtrühma arvestades arusaadav. Kui andmeid kogutakse andmesubjektilt endalt, tuleb teavitamiskohustus täita andmete kogumise ajal. Kui teave saadakse muust allikast kui andmesubjektilt, tuleb viimast sellest teavitada mõistliku aja jooksul, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul pärast teabe saamist. Kui isikuandmeid kavatakse avaldada teisele adressaadile, tuleb andmesubjekti sellest teavitada hiljemalt teabe esmakordsel avaldamisel.¹³¹

2.3. Võimalikult vähete isikuandmete kogumine

2.3.1. Kogutavate isikuandmete koguse piiritlemine Eesti õigus

IKÜM art 5 lg 1 p-le c tuginevalt eksisteerib põhimõte, et avaldatud isikuandmete koosseis peab olema võimalikult vähene, see tähendab, peab olema piiratud asjakohasusega, olulisusega ning sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi (õigusliku aluse) seisukohalt. Eelkõige eeldab see, et tagatakse isikuandmete säilitamise aja piirdumine minimaalsega. Säilitamise ajaga seonduvat käsitleb autor magistritöö kolmandas peatükis, kuid lisaks sellele hõlmab vähesus põhimõtet, et isikuandmeid tuleks töödelda vaid juhul, kui nende töötlemise eesmärki ei ole võimalik mõistlikult saavutada teiste vahendite abil.¹³² Andmete minimeerimise põhimõtet saab lugeda üldise proportsionaalsuse põhimõtte täpsustuseks.¹³³ Seega saame

---

¹²⁹ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 22.; Luottotietolaki – 11.5.2007/527.

¹³⁰ Tietojen täsmällisyys. – Tietosuojavaltuutetun toimisto. – Arvutivõrgus: <https://tietosuoja.fi/tietojen-tasmallisyys> (15.04.2023).

¹³¹ Oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä. – Tietosuojavaltuutetun toimisto. – Arvutivõrgus: <https://tietosuoja.fi/oikeus-saada-tietoa-kasittelysta> (15.04.2023); Kerro käsittelystä rekisteröidylle. – Tietosuojavaltuutetun toimisto. – Arvutivõrgus: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-informointi> (15.04.2023).

¹³² Vt IKÜM põhjenduspunkt 39; Vicente, D.M., De Vasconcelos Casimiro, S (toimet). Data protection in the Internet. Cham: Springer, 2020, lk 463.

¹³³ Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M., lk 18.

siinkohal rääkida lisaks kogutavate andmete koguse piiritlemisele võimalikult vähesega ka kogutavate andmete eesmärgipärasusest.

Eesti õiguses reguleerib ülemäärast andmete kogumist IKS § 10 lg 2 p 3, mille kohaselt ei ole andmete kogumine ja kolmandale isikule edastamine lubatud, kui see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigusi või vabadusi. Riigikohus on selgitanud, et kui ka eeldused andmete edastamiseks on täidetud, ei ole isiku krediitvõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil andmete kogumine ja kolmandatele isikutele edastamine lubatud juhul, kui see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigustatud huve.¹³⁴ Kusjuures ülemäärast kahjustamist ei tule mitte üksnes andmete edastamise kestuse pinnalt hinnata, vaid andmesubjekti õigustatud huvide kahjustamise määra ehk iga konkreetse juhtumi puhul kaaluda, kas vajadus isiku nõusolekuta isikuandmete edastamiseks kolmandatele isikutele kaalub üles andmesubjekti õiguste ja huvide riive.¹³⁵

IKÜM art 5 lg 1 p c reguleerib võimalikult väheste isikuandmete kogumist ning nende piiramist asjakohasusega lähtuvalt konkreetse töötlemise eesmärgi seisukohalt. Siinkohal võib magistr töö autori hinnangul kogutavate isikuandmete asjakohasus olla erinev andmetöötaja poolt nende kogumise etapis ning kogutud isikuandmete edastamise, sealhulgas nende avalikustamise, etapis. Näiteks on Andmekaitse Inspeksioon seoses võlgnike info töötlemisega korteriühistus selgitanud, et võlgnike andmete avaldamine peab toimuma eranditult ainult ühistu liikmeskonnale. Seda õigustatud huvi alusel, sest tegemist on ühistu siseselt vajaliku infoga, millest sõltuvad ühistu ühise majandamise otsused. Sellest tingitult on võlgnevuse infot lubatud avalikustada küll arvetel, sisegrupis või arutada üldkoosolekul, kuid kindlasti ei tohi avalikustada üldkasutatavas ruumis, näiteks hoone trepikojas, kus liigub ka kolmandaid isikuid, sest see oleks isikut ülemäära kahjustav.¹³⁶

2.3.2. Kogutavate isikuandmete koguse piiritlemine Soome õiguses

Soome õiguses on krediitideabe seaduse §-des 12 ja 13 reguleeritud maksehäireregistrite andmesisu piirangud. Teabe sisu on püütud piirata detailselt sellise teabega, mis on

¹³⁴ RKTko 13.03.2019, 2-17-1026.

¹³⁵ RKHko 21.12.2011, 3-3-1-70-11.

¹³⁶ Isikuandmete töötlemine korteriühistus. – Andmekaitse Inspeksioon. – 16.03.2021. – <https://www.aki.ee/et/uudised/isikuandmete-tootlemine-korteriuhistus> (15.04.2023).

krediidivõimelisuse hindamise seisukohalt asjakohane.¹³⁷ Krediiditeabe seaduse § 12 kohaselt võib krediiditeabe registris säilitada vajalikku identifitseerimisteavet ning isiku enda poolt teavitatud krediidiandmeid. Viimase osas jõustub muudatus alates 01.04.2024 ning säilitada on lubatud nii isikult endalt saadud krediidiandmeid kui ka infot, mis on saadud positiivsest krediidiregistrist, seni kehtiva versiooni kohaselt vaid isikult endalt pärinev krediiditeave.¹³⁸ Krediiditeabe seaduse § 13 sätestab, millist maksehäireteavet saab võlgnike kohta krediidiinfo registris hoiustada. Muuhulgas saab võlgniku soovil ning tema poolt esitatud usaldusväärse tõendi alusel registrisse kanda teavet selle kohta, kui maksehäire on tekkinud käenduse või kolmanda isiku võla pantimise tagajärjel, samuti ka muid võlgniku poolt edastatud andmeid maksehäire tekkimiseni viinud tegurite kohta. Sellise info kuvamine maksehäirekande juures on Soome seadusandja hinnangul oluline nii võlausaldaja kui ka võlgniku enda huvides ning annab isiku tegelikust maksevõimest parema ülevaate. Maksehäired ei pruugi olla tingitud olukordadest, et võlgnik ise on tegutsenud hoolimatult või rikkunud teadlikult võlausaldaja huve ning selliselt ei pruugi maksehäirekande olemus olla täielikult võrreldav isiku enda maksehäirel põhineva kandega.¹³⁹

Lisaks eelnevalt välja toodud andmesisu piirangutele piiritleb kogutavate isikuandmete mahtu üldisemalt ka krediiditeabe seaduse § 6. Nimetatud paragrahvi kohaselt võib krediidiinfona töödelda vaid sellist teavet, mis on vajalik ja asjakohane kirjeldamiseks võlgniku maksevõimet või valmisolekut oma kohustuste täitmiseks. Antud sätte olulisust on rõhutanud ka Soome andmekaitsevolinik, tuues oma otsuses välja, et krediiditeabe suhtes kehtib tingimus, et teave peab olema vajalik ja asjakohane kirjeldamiseks andmesubjekti maksevõimet ja -valmidust, kuid näiteks konkreetsel uuritaval juhul ei olnud kogutavate isikuandmete kogus piisav selgitamiseks välja isiku maksejõetus ning eeldused pankrotistumiseks.¹⁴⁰

2.4. Vahekokkuvõte

Maksehäirete ja võlgnike info avaldamisel tuleb isikuandmete töötlemise õigusliku aluse kontrollimise järgselt kontrollida isikuandmete avaldamise põhimõtete täitmist. IKÜM art 5 lg-

---

¹³⁷ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 43.

¹³⁸ Luottotietolaki – 11.5.2007/527.

¹³⁹ Hallituksen esitys Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp). – Arvutivõrgus: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_241+2006.pdf (15.04.2023).

¹⁴⁰ Tietojen oikaiseminen luottotietorekisterissä. – Tietosuojavaltuutettu. – nr 8314/182/20, 18.02.2021. – Arvutivõrgus: <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/tsv/2021/20210783> (15.04.2023).

st 1 tulenevad põhimõtted hõlmavad avaldatavate andmete õigsuse kontrolli, andmesubjekti teavitamist andmete avaldamisest ning võimalikult väheste andmete kogumist.

Kuigi isikuandmete kaitse üldmäärus on otsekohalduv üleeuroopaline õigusakt, on teatud küsimustes jäetud liikmesriikidele kaalutlusõigus riigisisest täpsustada, kehtestada ja säilitada üldmääruses sätestatud isikuandmete töötlemisega seotud küsimusi.¹⁴¹ Nimetatud põhjusel on Eestis ja Soomes erinevas ulatuses täpsustatud ja kehtestatud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid põhimõtteid riigisiseses õiguses.

Soomes toimunud reformi käigus, mille eesmärgiks on olnud krediiditeabe seaduse isikuandmete kaitse üldmäärusega kooskõlla viimine, on võetud lähenemine võimalikult vähe dubleerida isikuandmete kaitse üldmääruses reguleeritud. Näiteks nähtub see andmesubjekti teavitamise regulatsioonis Soome õiguses, mille osas on viidatud riigisiseses regulatsioonis otse isikuandmete kaitse üldmääruse vastavatele artiklitele. Teiselt poolt on Soome õiguses just täpsustatud neid põhimõtteid, mille osas isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatu on liiga üldsõnaline. Näiteks on krediiditeabe seaduse §-des 12 ja 13 reguleeritud maksehäireregistrите andmesisu piirangud. Teabe sisu on püütud piirata detailselt sellise teabega, mis on krediidivõimelisuse hindamise seisukohalt asjakohane. Selline detailne piiritlemine aitab kaasa maksehäireregistrите avaldatavate isikuandmete õigsuse ning minimaalsuse tagamisele.

Eesti õiguses on isikuandmete kaitse üldmääruse isikuandmete töötlemise põhimõtetest tulenevad eeldused fikseeritud IKS §-s 10. Vastavalt viidatud paragrahvile on võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt lubatud andmesubjekti krediidivõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil. Tingimused, mis selleks täidetud peavad olema, on tuletatud IKÜM art 5 lg-st 1 – andmetöötleja peab olema kontrollinud andmete edastamise õigusliku aluse olemasolu ja andmete õigsust ning andmeedastus peab olema registreeritud. Andmete kogumine ja nende kolmandale isikule edastamine ei ole lubatud, kui see kahjustaks liiga palju võlgniku õigusi või vabadusi. Lisaks varasemalt järeltule, et piiramatu ringi isikute puhul ei ole andmetöötlejal võimalik veenduda isikuandmete töötlemise õigusliku aluse olemasolus, siis selliselt ei ole võimalik nõutavalt täita ka andmesubjekti teavitamise kohustust, sest puudub võimalus teabe vastuvõtjate andmete registreerimiseks.

---

¹⁴¹ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri, lk 1.

3. ISIKUANDMETE AVALDAMINE MAKSEHÄIREREGISTRIS JA SELLEGA SEONDUVAD AJALISED PIIRANGUD

3.1. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist

3.1.1. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist Eesti õiguses

Kolmanda peatüki raames otsib magistritöö autor vastust küsimusele, millised on maksehäireandmete avaldamisega seotud tähtajad Eesti ja Soome õiguses. Andmete avaldamise aja osas omavad eelkõige tähtsust aeg, mis peab olema maksehäire tekkimisest möödunud, et vastavat infot oleks õigus avalikustada, ning aeg, mille jooksul tohib andmeid jätkuvalt kuvada, kui kohustuse rikkumine on lõppenud. Samas on oluline eristada ka selliste maksehäireandmete avaldamist, mille puhul (i) kohustuse rikkumine on lõppenud või ei ole lõppenud; (ii) nõue on aegunud või ei ole aegunud. Käesolevas alapeatükis uurib autor, milline on Eesti ja Soome õiguses regulatsioon seonduvalt sellega, milline aeg peab olema maksehäire tekkimisest möödunud maksehäire avaldamiseks.

Kohustuse rikkumine ei ole isikut püsivalt negatiivselt iseloomustav fakt ning seetõttu ei tohi sellega seoses isikuandmeid koguda, säilitada ega edastada tähtajatult.¹⁴² IKÜM põhjenduspunkt 4 toob välja, et õigus isikuandmete kaitsele ei ole absoluutne õigus, vaid seda tuleb kaaluda vastavalt selle ülesandele ühiskonnas ning tasakaalustada muude põhiõigustega vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele. Seega tuleb proportsionaalsuse põhimõtet arvesse võtta ka isikuandmete säilitamistähtaegade puhul, muuhulgas nii isikuandmete avalikustamise algus- kui ka lõpptähtaja osas.

Eesti õiguses tuleb proportsionaalsuse põhimõte põhiseaduse §-st 11, mille kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult siis, kui need on demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Vastavust proportsionaalsuse põhimõttele tuleb tulenevalt Riigikohtu praktikast hinnata kolmeastmelise kontrolli läbi: (i) abinõu sobivus; (ii) abinõu vajalikkus; (iii) proportsionaalsus kitsamas tähenduses ehk mõõdukus. Sobivaks saab lugeda sellise abinõu, mis soodustab piirangu eesmärgi saavutamist. Vajalik on abinõu juhul, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada

---

¹⁴² Andmekaitse Inspeksiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 19.

mõne isikut vähem koormava abinõuga, mis oleks vähemalt sama efektiivne kui valitud abinõu. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb ühelt poolt kaaluda inimese põhiõigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt eesmärkide, mille nimel abinõud rakendatakse, tähtsust.¹⁴³

Eesti regulatsioonis ei ole IKS § 10 lg 2 p 4 kohaselt võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete edastamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt lubatud, kui lepingu rikkumisest on möödunud vähem kui 30 päeva. Selline künnis on võrreldes teiste Euroopa riikidega, näiteks Skandinaavia maadega, suhteliselt madal.¹⁴⁴

3.1.2. Maksehäire avaldamine pärast makseviivituse tekkimist Soome õiguses

Soome regulatsiooni kohaselt võib krediiditeabe seaduse §-st 14 tulenevalt maksehäireteabe avalikustada krediidiandmete registris, kui makse on hilineanud vähemalt 60 päeva esialgsest maksetähtajast, välja arvatud juhul, kui võlgnik ja võlausaldaja on sõlminud esialgse tähtaja järel uue maksekokkuleppe.

Täiendavalt reguleerib krediiditeabe seaduse § 14 p 2, et maksehäireteabe registris avaldamise eelduseks on, et võlausaldaja on saatnud võlgnikule vähemalt 21 päeva enne teabe krediidiandmete registrile edastamist kirjalikus vormis maksenõude koos meeldetuletusega võlgnevuse tasumiseks ning teavitusega võlgnevuse krediidiandmete registrile edastamise osas.

2024. aasta kevadest kasutusele võetavas positiivses krediidiregistris (seadus jõustus 01.08.2022) on plaanis säilitada muuhulgas teavet krediidiga seotud krediidimaksete viivituste kohta, mis on üle tähtaja 60 päeva. Esimese etapina (2024. a kevadel) kantakse registrisse tarbimislaenuid ning teise etapina (2026. a kevadel) kantakse registrisse füüsilisele isikule äritegevuseks antud laenuid.¹⁴⁵

---

¹⁴³ Kalmo, H. PSK § 11/31. – Eesti Vabariigi põhiseadus. Komm vlj. 5. vlj. Tartu: Sihtasutus Iuridicum 2020; RKÜKo 21.01.2014, 3-4-1-17-13; RKPJKo 06.03.2002, 3-4-1-1-02.

¹⁴⁴ Sein, K., lk 114.

¹⁴⁵ Positiivinen luottotietorekisteri avuksi ylivelkaantumisen torjunnassa. – Oikeusministeriö, 08.07.2022. – <https://oikeusministerio.fi/-/positiivinen-luottotietorekisteri-avuksi-ylivelkaantumisen-torjunnassa> (15.04.2023).

3.2. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud

3.2.1. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud Eesti õiguses

Järgnevalt vaatab magistritöö autor maksehäire avaldamisega seonduvat, kui kohustuse rikkumine ei ole lõppenud ning nõue ei ole ka aegunud.

IKS § 10 lg 2 p-st 5 tuleneb, et isikuandmete töötlemine seoses võlasuhte rikkumisega ei ole lubatud, kui kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui viis aastat. Tallinna Ringkonnakohus on leidnud, et kuivõrd antud ajaline piirang on seotud kohustuse rikkumise lõppemisega, siis kuni võlgnevus ei ole tasutud, ei ole viidatud säte kohaldatav, sest tuvastada ei ole võimalik rikkumise lõppemist. Tasumata võlgnevuste puhul tuleb kohtu hinnangul kaaluda, millal hakkab konkreetsete andmete avaldamine kahjustama konkreetse andmesubjekti õigusi ja vabadusi ülemäära (IKS § 10 lg 2 p 3).¹⁴⁶

Seega hõlmab võlaandmete avaldamine olukorras, kui kohustuse rikkumine ei ole lõppenud ning nõue pole aegunud, riive kaalumist. Välistatud ei ole, et ka enne IKS § 10 lg 2 p-st 5 tuleneva viieaastase tähtaja saabumist võib andmete edastamine olla andmesubjekti õigustatud huve ülemäära kahjustav. Konkreetne võlaandmete avaldamise ajaperiood tuleb määrata iga juhtumi asjaolude pinnalt. Ajaperioodi valikul tuleb lähtuda rikkumise tõsidusest ning andmete avaldamisega kaasnevast riivist konkreetse andmesubjekti eraelu puutumatusel. Hindamisel tuleb arvestada järgnevat: maksehäire suurus; maksehäire tekkimise aeg; isiku üldine maksekäitumine, see tähendab ülejäänud maksehäirete arv ning võlgniku suhtlus võlausaldajaga nõude sissenõudmise ajal; võlausaldaja tehtud pingutused võla sissenõudmiseks.¹⁴⁷

Andmesubjekti õigustatud huvi kahjustamise määra hindamisele on tähelepanu juhtinud ka Tallinna Ringkonnakohus 12.09.2019 lahendis asjas nr 2-16-17964. Lahend lähtub küll hagi esitamise ajal kehtinud isikuandmete kaitse seaduse redaktsioonist, kuid sama põhimõtte, et iga

---

¹⁴⁶ TlnRnKo 31.01.2023, 2-20-3112.

¹⁴⁷ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 7.

konkreetses juhtumil asjaoludele tuginevalt tuleb kaaluda, kas vajadus isikuandmete edastamiseks kolmandatele isikutele kaalub üles andmesubjekti õiguste ja huvide riive, kehtib jätkuvalt.¹⁴⁸

3.2.2. Maksehäire avaldamine kui kohustust ei ole täidetud ning nõue ei ole aegunud Soome õiguses

Maksehäireandmete avaldamise tähtaegasid reguleerib Soome krediiditeabe seaduse § 18. Käesoleva alapunkti raames huvitavad magistr töö autorit sätted, millele saaks maksehäire avaldamisel tugineda (i) kui kohustust ei ole võlgniku poolt täidetud või (ii) kui nõue ei ole Soome õiguse kohaselt aegunud.

Krediiditeabe seaduse §-st 18 on antud juhul asjakohased järgmised punktid, mille kohaselt võib füüsilise isikuga seotud maksehäireandmed krediidiregistris kustutada:

- võlausaldaja edastatud maksehäired ja võlgniku poolt tunnustatud maksehäired kahe aasta möödumisel sellest, kui teave on registrisse kantud (punkt 5);
- ametiasutuse määratud maksehäireteave hiljemalt kolme aasta jooksul pärast teabe registrisse kandmist (punkt 6).

Seega on maksimaalne aeg selliste maksehäireandmete, mille osas ei ole kohustust täidetud ning mis ei ole aegunud, avalikustamiseks krediidiregistris kolm aastat vastavasisulise teabe krediidiregistrisse kandmisest.

3.3. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist

3.3.1. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist Eesti õiguses

Järgnevalt uurib magistr töö autor, milline on Eesti ja Soome õiguses aeg, mille jooksul tohib maksehäireandmeid jätkuvalt kuvada, kui kohustuse rikkumine on lõppenud.

---

¹⁴⁸ TlnRnKo 12.09.2019, 2-16-17964.

IKS § 10 lg 2 p 5 kohaselt ei ole võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete edastamine kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt lubatud, kui kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui viis aastat. Magistritöö autor nõustub A. All'i järeldusega, et seadusandja ei ole sisustanud mõistet „kohustuse rikkumise lõppemisest“ IKS § 10 lg 2 p 5 kontekstis ning seda, kuidas suhestub rikkumise lõppemine nõude aegumisega.¹⁴⁹ Käesolevas alapeatükis käsitleb autor kohustuse rikkumise lõppemisena kohustuse täitmist ning järgnevas alapeatükis uurib autor aegunud nõuetega seonduvat.

Enne isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist ning sellest tingitult uue isikuandmete kaitse seaduse vastu võtmist oli lubatud andmeid avalikustada kuni kolm aastat kohustuse rikkumise lõppemisest.¹⁵⁰ Magistritöö autor leiab, et sellist andmete avalikustamise tähtaja pikendamist kolmelt aastalt viiele aastale ei saa lugeda põhjendatuks. Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu seletuskirjast on võimalik leida vaid ühelauseline selgitus, et pikendatud on andmete töötlemise aega ning ajaliseks piiriks on pandud viis aastat.¹⁵¹ Välja ei ole toodud põhjuseid, millest selline muudatus on tingitud.

Oluline on, et IKS § 10 lg 2 p-s 5 nimetatud viieaastane tähtaeg on võimalik maksimaalne, mitte aga automaatne aeg võlaandmete avaldamiseks pärast kohustuse rikkumise lõppemist ehk võla tasumist. Võlaandmete avaldamine maksimaalses määras viie aasta jooksul on lubatud vaid kõige tõsisemate võlakohustuste rikkumiste korral.¹⁵²

Kuivõrd lühike viivitus kohustuse täitmisel võib olla tingitud mõjuvast põhjusest, siis juhul, kui inimene võlgnevuse koheselt tasub, oleks tema maksehäirete andmete kajastamine viie aasta jooksul ebamõistlikult kahjustav. Seetõttu tuleb sõltumata IKS §-s 10 nimetatud tähtaegadest täiendavalt hinnata, kas andmete edastamine võib kahjustada andmesubjekti õigusi või vabadusi ülemääraselt. Eesti õiguses tuleb antud nõue IKS § 10 lg 2 p-st 3, kuid sama nõue on tuletatav viidatud IKÜM artiklitest 5 ja 6.¹⁵³ Andmekaitse Inspektsiooni poolt läbi viidud seire näitas, et praktikas maksehäirete avaldamisega tegelevad infoportaalid sellist hindamist ei tee ning lähtuvad üksnes ette antud tähtaegadest.¹⁵⁴

---

¹⁴⁹ All, A, lk 7.

¹⁵⁰ Isikuandmete kaitse seadus.- RT I, 06.01.2016, 10 (kehtetu alates 14.01.2019).

¹⁵¹ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri. lk 18, § 10.

¹⁵² Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 7.

¹⁵³ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 7, 9.

¹⁵⁴ Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 19-20.

Lisaks võla tasumise ajale on võlgnikku iseloomustavaks asjaoluks võlgniku käitumine. Andmekaitse Inspeksioon on leidnud, et olukorras, kui inimene on saanud võlgnevusest teada alles maksehäire avalikustamisel ning tasus võla kohe pärast sellest teadasaamist, ei tähenda see automaatselt, et maksehäire avalikustamine tuleb kohe lõpetada. Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul tuleb ülemäärast kahjustamist hinnata inimese endaga seotud eluliste asjaolude kogumis.¹⁵⁵ Andmekaitse Inspeksioon ei ole täpsustanud, milliseid asjaolusid võiks nimetatud kogumis arvesse võtta, kuid olukorras, mil isik viitab võlgnevusest teadasaamisele maksehäire avalikustamisel, maksehäire avaldajal ei ole võimalik tõendada vastupidist ning isik tasub koheselt võlgnevuse, võiks tegemist olla piisavate asjaoludega koheseks maksehäire avalikustamise lõpetamiseks. Seega ei nõustu magistr töö autor siinkohal Andmekaitse Inspeksiooni seisukohaga.

3.3.2. Maksehäire avaldamine pärast kohustuse rikkumise lõppemist Soome õiguses

Soome justiitsministeerium käivitas 09.03.2020 positiivse krediidiregistri loomise projekti, millega seoses hakati ette valmistama krediiditeabe seaduse muudatusi, mille eesmärgiks oli muuhulgas maksehäirekannete säilitustähtaegade lühendamine (OM022:00/2020).¹⁵⁶ Teema olulisus ja koroonakriisist tingitud võimalikud suurenenud tarbijate ja ettevõtjate võlaprobleemid viisid selleni, et justiitsministeerium algatas eraldi uurimise selgitamiseks välja, kas maksehäirekannete säilitustähtaegu on võimalik lühendada juba enne positiivse krediidiregistri kasutuselevõttu (OM061:00/2020).¹⁵⁷ Kogutud arvamused koondati kokku justiitsministri väljaandes 2020:19.¹⁵⁸

Oluline on siinkohal välja tuua, et juba algse krediiditeabe seaduse eelnõu seletuskirjas on § 18 osas selgitatud, et säilitustähtaegade regulatsiooni eesmärk on julgustada võlgnikke oma võlgasid tasuma ning seeläbi toetada üldist maksemoraali. Leitud on, et maksehäire andmete avaldamise säilitusaegade osaline lühendamine on vajalik, sest vastavat krediidiinfot ei kasutata

---

¹⁵⁵ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 10.

¹⁵⁶ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 7.

¹⁵⁷ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 3.

¹⁵⁸ Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, 2020:19. – Arvutivõrgus:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162522/OM_2020_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y (15.04.2023).

ainult krediidilepingute sõlmimiseks ning nendes situatsioonides võivad pikad säilitustähtajad osutada eriti määravaks.¹⁵⁹

Muudatuste läbi maksehäireteabe säilitamise tähtaegades sooviti saavutada füüsiliste isikutele senisest mõistlikum olukord, eriti kui maksehäirekande aluseks olnud nõue on tasutud. Ühtlasi oleks tagatud säilitustähtaegade vastavus isikuandmete töötlemise läbipaistvuse ja proportsionaalsuse nõuetele.¹⁶⁰ Nõude tasumine lühendab füüsilise isiku kõigi krediidiandmete säilitamise tähtaegu ühe kuuni. Selline krediiditeave hõlmaks ametiasutuste määratud teavet maksehäirete kohta ning krediidiandja esitatud maksehäireteavet.¹⁶¹

2022. aasta detsembrini kehtis Soomes regulatsioon, mille kohaselt maksehäirekannet avalikustati vähemalt kaks aastat, isegi kui võlg oli tasutud. See raskendas näiteks üürikorterit üürimist või kodukindlustuse saamist.¹⁶² Alates 2022. aasta detsembrist jõustus muudatus, mille kohaselt eemaldatakse maksehäirekanded edaspidi ühe kuu möödumisel hetkest, mil on saadud teave võlgnevuse tasumise kohta. Kuigi käesoleva töö seisukohast on oluline ainult eraisikute maksehäireandmetega seonduv, siis huvitav on siiski välja tuua, et antud uus regulatsioon kehtib nii eraisikute kui ka ettevõtete osas. Soome valitsus pidas ebamõistlikuks olukorda, kus võlgnik on kohustuse täitnud, kuid vastavat infot jätkuvalt avalikustatakse. Muudatuse eesmärgiks oli soov parandada rahalistes raskustes olevate isikute olukorda.¹⁶³ Enim parandab muudatus nende isikute olukorda, kelle maksehäired on seotud ajutiste rahaliste raskustega.¹⁶⁴ Antud ühekuuline tähtaeg oli andmete säilitamise aeg, mida parlament soovis saavutada ning tegi vastava eesmärgipüstituse valitsusele. Teave isikute maksehäirete osas juhul, kui isikud on nõuetekohaselt sooritanud maksehäire kande aluseks olnud maksed, tuleks seega registrist kustutada ühe kuu möödumisel makse sooritamist.¹⁶⁵ Muudatus tehti ka selles, et uued tasumata võlgnevused ei pikenda enam varasemate maksehäirete säilitustähtaegasid, vaid iga kannet käsitletakse eraldiseisvana.¹⁶⁶

---

¹⁵⁹ Hallituksen esitys Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp). – lk 40, <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060241.pdf>. (15.04.2023).

¹⁶⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 12.

¹⁶¹ *Ibid.*, lk 15.

¹⁶² Uusitalo, K.

¹⁶³ Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaika lyhenee joulukuussa. – Oikeusministeriö, 12.05.2022. – Arvutivõrgus: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/maksuhairiomerkitöjen-sailytysaika-lyhenee-joulukuussa> (15.04.2023).

¹⁶⁴ Uusitalo, K.

¹⁶⁵ Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, lk 9.

¹⁶⁶ Uusitalo, K.

Tagasisidet plaanile lühendada maksehäirete säilitustähtaegasid juba enne positiivse krediidiregistri kasutuselevõttu küsiti paljudelt huvipooltelt. Tagasisides leiti, et teatud juhtudel võib maksehäirete avalikustamine põhjustada ebamõistlikke olukordi ning tekitada füüsilistele isikutele näiteks raskusi eluaseme, telefoni või kindlustuse soetamisel. Teiselt poolt leiti, et maksehäiremärke võib aidata kaasa ülelaenamise ohjeldamisele. Arvestada tuleb ka võlausaldajate vajadusega omada juurdepääsu krediidiriskide hindamise ja juhtimisega seotud teabele, kuivõrd laenuandjatel on kohustus hinnata krediiditaotleja krediivõimet. Enamus arvamuse avaldajaist oli seda meelt, et maksehäireandmete säilitustähtaegu oleks mõistlik lühendada koos positiivse krediidiregistri kasutuselevõttuga. Samas tuleb andmekaitsevoliniku büroo hinnangul lähtuda isikuandmete kaitse üldmääruse proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtete täitmisest.¹⁶⁷

Soome Finantsinspektsiooni seisukoha kohaselt näitab maksehäiremärke isiku märkimisväärselt suuremat krediidiriski. Pangad on kogemusele tuginevalt leidnud, et isikule, kellel on varasem maksehäiremärke, ei tohiks kõrge krediidiriski tõttu krediiti anda. Seega tooks maksehäirete säilitamistähtaegade lühendamine kaasa riski, et pangad teeksid krediidiotsuseid senisest madalama kvaliteediga. Sellest tingitult on oht, et suureneb probleemsete laenude hulk, pangad peaksid riskitaseme tõusu kompenseerimiseks tõstma klientidele antud laenu hinda ning kokkuvõttes ei pruugi osad kliendid enam laenu saada. Väga ettevaatlikult suhtus maksehäiremärgete säilitustähtaegade lühendamisse enne positiivse krediidiregistri kasutuselevõttu ka Soome Pank. Soome Panga hinnangul võib maksehäirete tuvastamine muudest allikatest muuta krediidiotsuste tegemise keeruliseks, suurendada krediidiriske ning tõsta laenukuluseid.¹⁶⁸

Samas nõustusid mitmed arvamuse avaldajad kitsaskohaga, kuidas maksmata jätmise märkimine mõjutab elu põhiasju, näiteks korteri või ruumide üürimist, kindlustusi või telefoni abonemendi ostmisest. Näiteks tagatisfond tõi olulisena välja, et maksehäirete säilitustähtaega ei käsitletaks mitte ainult krediidituru toimimise ja võlausaldajate kaitse seisukohalt, vaid ka

---

¹⁶⁷ Maksuhäiriõmerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, lk 11-12.

¹⁶⁸ Maksuhäiriõmerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, lk 14, 16; Lausunto: Maksuhäiriõmerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen. – Finantssivallonta, 18.08.2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/ddc9031d-084f-4a95-b1cd-519d98b7655a/e65616f5-1d08-48e2-95f4-1b3c45e1429c/LAUSUNTO_20200820055449.PDF (15.04.2023); Maksuhäiriõmerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen. – Suomen Pankki, 20.08.2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/ddc9031d-084f-4a95-b1cd-519d98b7655a/5230ef37-ce9d-4ca2-b476-2f734b599dbe/LAUSUNTO_20200821064443.PDF (15.04.2023).

sellest vaatest, mida vastav märke tähendab tarbijale, üksikisikule. Olukord, kus ühekordne tasumata jätmine on tingitud isiku ajutisest takistusest makse õigeaegsel sooritamisel, on ebaõiglane tasumata jätmisest põhjustatud maksehäiremärgi ka kohustuse täitmise järgselt.¹⁶⁹

Mõned seaduse ettevalmistamisel konsulteerinud eksperdid olid aga seisukohal, et ühekuune säilitusaeg on liiga lühike. Selle asemel pakuti näiteks kolme kuud, poolt aastat või ühte aastat pärast võla tasumist. Seda põhjendati muuhulgas sellega, et maksehäire eemaldamine annab võimaluse uue võlgnevuse tekkimiseks, mis omakorda võib kaasa tuua võlgniku võlaprobleemide süvenemise.¹⁷⁰ Samas põhjendust ühelegi pakutud variandile ei esitatud ning ka tähtaja määramine ühele kuule tundub olevat pigem tunnetuslik, mitte tuginevat mingile konkreetsele analüüsile.

Seega alates 01.12.2022 jõustunud krediiditeabe seaduse § 18 kohaselt tuleb füüsilise isikuga seotud maksehäireandmed krediidiregistrist kustutada ühe kuu jooksul pärast seda, kui nõude tasumine on fikseeritud registris, kust võlgnevuse info pärineb või kui krediidiandmete registri haldajale on edastatud teave nõude tasumise kohta. Soome kogemusest on näha, kuivõrd keeruline on leida tasakaalu ühelt poolt vastutustundliku laenamise ja ülelaenamise vältimise ning teiselt poolt füüsiliste isikute õiguste kaitsmise vahel, et mitte raskendada ülemääraselt nende olukorda.

3.4. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul

3.4.1. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul Eesti õiguses

Käesolevas alapeatükis otsib autor vastust küsimusele, milline on Eesti ja Soome regulatsioon maksehäire jätkuva avaldamise osas, kui nõue ise on juba aegunud. Maksehäireandmete avalikustamisel omavad Eesti kontekstis tähtsust kaks tähtaega – aegumistähtaeg ning isikuandmete töötlemise tähtaeg. Antud tähtaegade koosmõju küsimuses on Eesti õiguses erinevaid tõlgendusi, millele autor järgnevalt keskendub.

---

¹⁶⁹ Maksuhäiriõmerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, lk 18.

¹⁷⁰ Uusitalo, K.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse¹⁷¹ (edaspidi TsÜS) § 146 lg 1 kohaselt on tavapärane tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg kolm aastat. Aegumine tähendab Eesti õiguses täieliku kohustuse muutumist mittetäielikuks kohustuseks. Mittetäieliku kohustuse täitmist võib võlausaldaja küll nõuda ja võlgnik võib seda ka täita, kuid vabatahtlikult.¹⁷² TsÜS § 142 lg 1 kohaselt võib kohustatud isik pärast nõude aegumist keelduda kohustuse täitmisest. Võlgnik võib ise valida, kas ta kasutab aegumise vastuväite esitamise võimalust või mitte.¹⁷³

IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenevalt ei ole isikuandmete töötlemine seoses võlasuhte rikkumisega lubatud, kui kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui viis aastat.

Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht on, et olukorras, kus võlg jäeti küll tasumata, kuid nõue aegus lepingulise nõude puhul TsÜS § 146 lg-st 1 tuleneva kolme aasta jooksul, kohaldub võlaandmete avaldamiseks IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenev viieaastane tähtaeg. See tähendab, et kohaldub nn 3+5 reegel, mille kohaselt kokku on maksimaalselt lubatud maksehäireandmeid avalikustada 8 aastat. Andmekaitse Inspektsioon põhjendab oma seisukohta sellega, et vastupidisel juhul võiks nõudeid, mida aegumistähtaaja jooksul ei tasutud, lõpmatuseni avaldama jääda, mis ei oleks proportsionaalne. Lisaks selgitab Andmekaitse Inspektsioon, et aegunud nõuete puhul kehtib võlaandmete avaldamiseks täiendavaid tingimusi. Selleks, et võlaandmeid võiks maksimaalses ulatuses avaldada, peab võlausaldaja olema astunud aegumistähtaaja jooksul aktiivseid samme võlgnevuse sissenõudmiseks. Muidu kujuneks andmete avaldamisest survemeede võlgade sissenõudmiseks, ilma et võlausaldaja oleks aegumise jooksul üritanud kasutada talle võlaõigusseadusega võimaldatud õiguskaitsevahendeid.¹⁷⁴ Magistritöö autori jaoks on siinkohal arusaamatu Andmekaitse Inspektsiooni selgitus viieaastase tähtaaja osas – viieaastane tähtaeg on vajalik, sest lõpmatuseni andmete avaldamine ei oleks proportsionaalne. Võttes arvesse, et enne nimetatud viieaastase tähtaaja jõustumist oli õiguspärane andmete avaldamine kolme aasta jooksul, siis ei ole võimalik aru saada, kuidas tähtaaja pikendamine aitas kaasa proportsionaalsuse parandamisele. Taaskord ei ole selles kontekstis tähtaaja pikendamist kolmelt aastalt viiele põhjendatud. Andmekaitse Inspektsiooni tõlgendust võlausaldajapoolse aktiivse tegevuse osas võlgnevuse sissenõudmiseks toetab Tallinna Ringkonnakohtu seisukoht, mille kohaselt omab andmete

---

¹⁷¹ Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I, 20.06.2022, 32.

¹⁷² Kull, I., Varul, P., Kõve, V., Käerdi, M., Sein, K. VÕS kommentaarid § 4/4.1.

¹⁷³ Kull, I., Varul, P., Kõve, V., Käerdi, M., Sein, K. VÕS kommentaarid § 4/4.2.4.

¹⁷⁴ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 7-8.

avaldamise proportsionaalsuse hindamisel olulist tähtsust asjaolu, et võlausaldaja on astunud aegumistähtaja jooksul aktiivselt samme võlgnevuste sissenõudmiseks.¹⁷⁵

Aegumistähtaja osas tuleneb erijuht TsÜS § 146 lg-st 4, mille kohaselt on tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult. Tõendamiskoormis, et kohustuste rikkumine oli tahtlik, on võlausaldajal, kuivõrd võlgniku suhtes on tegemist negatiivse asjaolu tõendamisega, mida hea usu põhimõttest tulenevalt ei pea ise tõendama.¹⁷⁶ Riigikohus on selgitanud, et kostja tahtlust TsÜS § 146 lg 4 mõttes ei saa tuletada ainuüksi asjaolust, et hageja nõudis kostjalt aastate jooksul pidevalt laenu tagastamist, kuid kostja oma kohustust ei täitnud. Aegumine teenib käibekindluse ja õigusrahu eesmärki ning sunnib võlausaldajat oma nõudeõigust õigel ajal maksma panema, kuna nõudeõiguse teostamisega viivitamine raskendab õigusliku olukorra selgitamist ja võib tekitada tõendamisraskusi. Kuna kostja ei tunnistanud oma võlga, sai hageja oma õiguse kaitsmiseks pöörduda kohtusse. Sellistel asjaoludel ei saa väita, et kostja ei täitnud oma kohustust tahtlikult, kuna kostja kinnitusel tal enam hageja vastu kohustust ei olnud. Kohustuse tahtliku rikkumisega TsÜS § 146 lg 4 tähenduses on tegemist juhul, kui lepingupool soovib õigusvastast tagajärge ja käitub tahtlikult heade kommete vastaselt. Seega eeldab 10-aastase aegumistähtaja kohaldamine, et lepingupool rikkus oma kohustust tahtlikult heade kommete vastaselt.¹⁷⁷

Maksimaalse võimaliku võlateabe avalikustamise tähtaja osas omab tähtsust, et 15.01.2019 jõustunud isikuandmete kaitse seaduses pikenes võlateabe avalikustamiseks lubatud aeg kolmelt aastalt viiele aastale, seeläbi pikenes ka tasumata võla avalikustamise aeg kahe aasta võrra.¹⁷⁸

Seoses kohustuse tahtlikust rikkumisest tingitud 10-aastase aegumistähtajaga on Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht, et juhul, kui nõue aegus 10 aasta jooksul, siis kauem kui 3+5 reegli kohaselt võlaandmete avaldamise puhul tuleb andmetöötlejal aegumise erisätete eeldusi tõendada. Kohustuse tahtliku rikkumisega TsÜS § 146 lg 4 tähenduses on tegemist juhul, kui võlgnik on soovinud õigusvastast tagajärge võlasuhte tekkimisel, täitmisel või lõpetamisel.

---

¹⁷⁵ TlnRKO 18.01.2023, 2-22-6314.

¹⁷⁶ HMKo 27.10.2020, 2-20-10157.

¹⁷⁷ RKTko 16.09.2009, 3-2-1-79-09.

¹⁷⁸ Võlaandmete avaldamise aeg pikenes. Aastaraamat 2019. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 17-18. – Arvutivõrgus: <https://aastaraamat.aki.ee/sites/default/files/inline-files/AKI%20aastaraamat%202019.pdf> (15.04.2023).

Tõendamist vajab seega, et lisaks kohustuse rikkumisele esines andmesubjektil ka tahtlus tekitada võlausaldajale õigusvastaselt kahju. Võlasuhte tahtlikku rikkumist võlgniku poolt ei saa eeldada. Võlaandmete avaldamiseks 10 aasta jooksul pärast nõude sissenõutavaks muutumist, millele võib lisanduda maksimaalselt 5 aastat IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenevalt (nn 10 + 5 reegel), peab andmetöötaja tuginema konkreetsetele faktidele, mis kinnitaksid kohustuse tahtlikku rikkumist.¹⁷⁹

Riigikohus on leidnud analoogia korras IKS § 11 lg 7 p-st 4 tuleneva kolmeaastase säilitustähtaja puhul (kehtiva IKS § 10 lg 2 p-st 5 tuleneb viieaastane tähtaeg), et piirang on seotud kohustuse rikkumise lõppemisega, mitte aegumisega. Aegumine ei ole selle sätte tähenduses käsitatav kohustuse rikkumist lõpetava alusena. Samas on Riigikohtu hinnangul võimalik aegumist arvestada andmesubjekti õigustatud huvide kaalumisel. Kolleegiumi hinnangul on 10-aastase aegumistähtaja (TsÜS § 146 lg 4) ning lisaks analoogiast IKS § 11 lg 7 p-ga 4 tuleneva kolmeaastase tähtaja möödumisel andmete edasine edastamine andmesubjekti õigustatud huve üldjuhul ülemäära kahjustav, sest lepinguliste kohustuste rikkumine ei ole isiku usaldusväärst sedavõrd kauakestvalt negatiivselt iseloomustav asjaolu. Mida pikema perioodi järel toimub isikuandmete töötlemine, seda intensiivsemalt riivab see andmesubjekti põhiõigusi, eelkõige eraelu puutumatus, ning seda kaalukam peab olema andmete kolmandatele isikutele edastamise vajadus. 10-aastase TsÜS § 146 lg-st 4 tuleneva aegumistähtaja ning lisaks isikuandmete kaitse seadusest tuleneva tähtaja möödumisel on andmete edasine edastamine andmesubjekti õigustatud huve üldjuhul ülemäära kahjustav.¹⁸⁰ Seega pärast nõude aegumist võib võlgnik küll keelduda võlgnevuse tasumisest, kuid IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenevalt võib võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmeid avaldada veel kuni viis aastat, kuna kohustuse rikkumise lõppemise ajaks tuleb antud juhul lugeda nõude aegumise aega. Vastupidisel juhul kohustuse mittetäitmise korral kohustuse rikkumise lõppu ei saabuks ning isikuandmeid võiks avaldada lõpmatult. Võlgniku õigus keelduda kohustuse täitmisest aegumise tõttu ei hõlma õigust isikuandmete töötlemise lõpetamiseks ning seega on kuni viieaastase tähtaja lõpuni isikuandmete avaldamine sellise tõlgenduse kohaselt lubatud.¹⁸¹ Seega isikuandmete kaitse seadusest tulenev andmete avaldamise tähtaja pikenedamine kolmelt aastalt viiele on kaasa toonud olukorra, kus aegunud, kuid tasumata, võlgade maksimaalne

---

¹⁷⁹ Maksehäirete avaldamine. – Andmekaitse Inspektsioon, lk 8-9.

¹⁸⁰ RKHKo 12.12.2011, 3-3-1-70-11.

¹⁸¹ TlnRko 18.01.2023, 2-22-6314.

avalikustamise aeg on varasema 13 (10+3) aasta asemel 15 (10+5) aastat ning võlaandmeid on seega võimalik töödelda varasema 13 aasta asemel 15 aastat.¹⁸²

Samas on alama astme kohtud mitmel juhul leidnud, et täitmata lepingulise kohustuse puhul, mida võlausaldaja ei ole mingil põhjusel soovinud või suutnud üldise tehingulise aegumistähtaja jooksul võlgnikult sisse nõuda, ei ole võlgniku isikuandmete jätkuv avaldamine üheski maksehäireregistris pärast nõude aegumist põhjendatud. Kuigi välistatud ei ole maksehäire pikem avaldamisaeg, siis selline isikuandmete jätkuv avaldamine riivab surveabinõuna ülemääraselt võlgniku õigusi ja vabadusi.¹⁸³ A. All on oma magistritöös leidnud, et aegunud nõude täitmise puhul ei ole täidetud isikuandmete eesmärgipärase töötlemise põhimõtte ning seetõttu tuleks isikuandmete töötlemine sissenõudmise eesmärgil pärast aegumise vastuväite esitamist lõpetada. A. All'i hinnangul vajaks aegumise õiguslik tähendus muutmist, kuivõrd andmekaitse perspektiivist ei ole tagatud õigusrahu ning isikuandmete töötlemine jätkub ka pärast nõude aegumist. Tehingust tuleneva raha maksmisses seisneva nõude aegumise puhul peaks olema õiguslikuks tagajärjeks nõude lõppemine.¹⁸⁴

Olukorras, kus nõue jõuab aeguda enne, kui selle andmeid maksehäireregistris avaldatakse, on kohtud leidnud, et kuigi võlgnikku kohustust täitma mõjutavat tegevust ei saa lugeda üldjuhul heade kommete vastaseks, siis võlgniku survestamist aegunud nõude täitmiseks ei saa lugeda heade kommetega kooskõlas olevaks. Olukorda, kui võlgnik on tuginenud aegumisele ning TsÜS § 142 lg 1 alusel keeldunud kohustuse täitmisest, kuid inkassofirma jätkas meeldetuletuskirjade saatmist ning maksehäireregistrites andmete avaldamisega ähvardamist, saab kohtu hinnangul käsitleda heade kommete vastase teona. Kuigi õiguskantsleri hinnangul on ka pärast nõude aegumist meeldetuletuskirjade saatmine tavapärane ja aktsepteeritud töömeetod¹⁸⁵, siis arvestada tuleb iga üksikjuhtumi asjaoludega. Sissenõudmismeetodit, mille puhul võlausaldaja jätkab võlgniku survestamist aegunud nõude täitmiseks ka pärast seda, kui viimane on tuginenud aegumisele, ei saa kohtu hinnangul lugeda kohaseks ja heade kommetega

---

¹⁸² Andmekaitse Inspeksiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 19; Võlaandmete avaldamise aeg pikenes. Aastaraamat 2019. – Andmekaitse Inspeksioon, lk 17-18. – Arvutivõrgus: <https://aastaraamat.aki.ee/sites/default/files/inline-files/AKI%20aastaraamat%202019.pdf> (15.04.2023).

¹⁸³ VMKo 16.04.2021, 2-20-16579; HMKo 19.12.2022, 2-22-10761; HMKo 27.10.2020, 2-20-10157.

¹⁸⁴ All, A., lk 14, 29, 56.

¹⁸⁵ Aegunud võla sissenõudmine ja võlaandmete edastamine maksehäireregistrile. - Õiguskantsler.

kooskõlas olevaks. Olukorras, kus võlgnik oli võlausaldaja surve tulemusena tasunud aegunud nõuded, mõistis kohus kostjalt välja kahjuhüvitise.¹⁸⁶

Eelnevalt viidatud õiguskantsleri seisukohas, mille kohaselt ei saa inkassoettevõttele iseenesest ette heita võlgnikule võla meelde tuletamist ka pärast aegumist, on samuti taunitud sellist võla sissenõudmist, millega avaldatakse võlgnikule ülemäära survet või ähvardatakse teda. Võla sissenõudmisel tuleb lähtuda VÕS §-s 7 toodud mõistlikkuse põhimõttest, arvestades samas VÕS §-st 6 tulenevat hea usu põhimõtet. Aegumine küll ei vabasta võlgnikku kohustuse täitmisest ega lõpeta võlasuhet, kuid annab võlgnikule võimaluse valida, kas kohustus täita või mitte. Aegumisele võib võlgnik tugineda nii kohtus kui ka kohtuväliselt.¹⁸⁷

3.4.2. Maksehäire avaldamine aegunud nõuete puhul Soome õiguses

Võlgade aegumise seaduse¹⁸⁸ § 4 kohaselt on üldine võlgade aegumistähtaeg Soomes kolm aastat. Aegunud nõuete sissenõudmist reguleerib võlgnevuste sissenõudmise seadus¹⁸⁹, mille § 4 kohaselt ei saa aegunud nõudeid sisse nõuda. Vastavalt võlgade aegumise seaduse §-dele 5-6 hakkab aegumistähtaeg kulgema juhul, kui määratud on maksetähtaeg, võla sissenõutavaks muutumisest. Kui ostuhinna või muu tasu tasumise tähtaeg ei ole eelnevalt siduvalt kindlaks määratud, hakkab aegumistähtaeg kulgema hetkest, mil müüja on müügieseme ostjale üle andnud või kui teine lepingupool on oma täitmiskohustuse täitnud.¹⁹⁰ Kolmeaastane üldine aegumistähtaeg kehtib alates 01.04.2004. Enne seadusemuudatust kehtis Soomes üldine aegumistähtaeg kümme aastat.¹⁹¹ Vastavalt võlgade aegumise seaduse §-le 14 lõpeb Soomes võlgniku kohustus võla tasumiseks võla aegumisel.

Vastavalt krediiditeabe seaduse § 18 p-le 2 kustutatakse maksehäireandmed, mille puhul võlgnik tugineb aegumisele, kolme kuu jooksul pärast seda, kui võlgnik on tuginenud nõude aegumisele.

¹⁸⁶ TlnRnKo 26.07.2022, 2-22-3662; HMKo 17.06.2022, 2-22-3662.

¹⁸⁷ Aegunud võla sissenõudmine ja võlaandmete edastamine maksehäireregistrile. – Õiguskantsler.

¹⁸⁸ Laki velan vanhetumisesta. – 15.8.2003/728.

¹⁸⁹ Laki saatavien perinnästä. – 22.4.1999/513.

¹⁹⁰ Laki velan vanhetumisesta. – 15.8.2003/728.

¹⁹¹ Taolusvaliokunnan mietintö 28/2002 vp. – Arvutivõrgus: <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=tavm+28/2002> (15.04.2023).

Lisaks üldisele kolmeaastasele aegumistähtajale tuleneb võlgade aegumise seaduse § 8 p-st 1 erijuhtumina 10-aastane aegumistähtaeg. Sellise erandi aluseks on, et võla aegumise algusaeg peab olema seotud võimalikult objektiivsete ja poolte hilisematest õigustoimingutest sõltumatute teguritega. Seega kehtib selline erand eelkõige olukorras, mil ei ole võimalik selgelt näidata aega, millega kohustuste täitmine oleks selgelt seotud ja millest alates võiks hakata kulgema üldine kolmeaastane aegumistähtaeg.¹⁹²

3.5. Soomes tekkinud maksehäirete avaldamine Eestis

IKÜM art 3 sätestab määruse territoriaalse kohaldamisala – määrust kohaldatakse Euroopa Liidus asuva vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevuskoha tegevuse kontekstis toimuva isikuandmete töötlemise suhtes sõltumata sellest, kas töödeldakse liidus või väljaspool liitu (väljaspool liitu töötlemise osas on määruses erisätted). Kui enne isikuandmete kaitse üldmäärust kehtinud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ¹⁹³ art 4 põhieesmärk oli määratleda, millise liikmesriigi õigust kohaldada, siis IKÜM art 3 määratleb vahetult kohaldatava territoriaalse kohaldamisala.¹⁹⁴ Samas peavad vastutavad ja volitatud töötlejad võtma arvesse ka muid kohaldatavaid regulatsioone, näiteks liikmesriikide õigusakte, kuivõrd isikuandmete kaitse üldmäärus annab mitmetel juhtudel liikmesriikidele võimaluse kehtestada lisatingimusi ning määratleda konkreetseid tingimusi riikliku tasandil.¹⁹⁵

Õigusteadlaste nägemuses on problemaatiline, et isikuandmete kaitse üldmäärus ei sisalda kollisiooninorme ning seetõttu jääb ebaselgeks, millal millise liikmesriigi õigust kohaldada. Tegemist ei ole taotlusliku olukorraga, vaid tahtmatult tekkinud lüngaga.¹⁹⁶ Seega, kuivõrd isikuandmete kaitse üldmäärus ei sisalda kohalduva õiguse sätet, on liikmeriikide vahel dilemma, millise liikmesriigi isikuandmete kaitse üldmääruse alusel kehtestatud õigust kohaldada. Isikuandmete kaitse üldmäärus ei reguleeri sõnaselgelt antud probleemi

---

¹⁹² Velan vanhentuminen, Helsingin käräjäoikeudentuomio 5.2.2016, Hel-HO:2017:1, Arvutivõrgus: <https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/fi/index/hovioikeusratkaisut/1489396796450.html> (15.04.2023).

¹⁹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta. – EÜT L 281, 23.11.1995 (kehtetu alates 24.05.2018).

¹⁹⁴ Guidelines 3/2018 on the territorial scope of the GDPR (Article 3). – European Data Protection Board, 12.11.2019, lk 4. Arvutivõrgus: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_3_2018_territorial_scope_after_public_consultation_en_1.pdf (15.04.2023).

¹⁹⁵ Guidelines 3/2018 on the territorial scope of the GDPR (Article 3). – European Data Protection Board, 12.11.2019, lk 13.

¹⁹⁶ Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M., lk 17.

liikmesriikide vahel ning puudutab ainult ühes valdkonnas – sõna- ja teabevahetus – liikmesriigiti esinevaid erandeid¹⁹⁷.¹⁹⁸ Viidatud IKÜM põhjenduspunktist 153 tuleneb, et kui erandid on liikmesriigiti erinevad, siis tuleks kohaldada selle liikmesriigi õigust, mida kohaldatakse vastutava töötaja suhtes. Nagu juba välja toodud, siis antud suunis kehtib väga kitsalt piiritletud valdkonnas.

Küll aga leiab isikuandmete kaitse üldmäärusest viiteid sellele, et andmekaitse küsimusi võiks käsitleda eraõiguslikena ulatuses, mis puudutab andmetöötlust erasektoris. Kuigi IKÜM art 3 määratleb territoriaalse kohaldamisala ning ei käsitle otseselt liidusisese kohalduva õiguse probleemi, siis analoogia korras on võimalik järeldada, et kohaldada tuleks kas (i) selle liikmesriigi õigust, kus andmetöötaja oma tegevuse raames isikuandmeid töötleb või (ii) selle liikmesriigi õigust, kuhu on suunatud andmetöötaja teenused või kaubad. Selline tõlgendus on kooskõlas ka Rooma I määruse¹⁹⁹ art 6 lg-st 1 tuleneva tarbijalepingutele kohalduva õiguse regulatsiooniga.²⁰⁰ Viidatud sätte kohaselt on tarbijaleping reguleeritud selle riigi õigusega, kus on tarbija harilik viibimiskoht ning seda järgmistel tingimustel: (i) kutseala esindaja teostab oma majandus- või kutsetegevust riigis, kus on tarbija harilik viibimiskoht või (ii) kutseala esindaja suunab mis tahes viisil sellised tegevused kõnealusesse riiki või mitmesse riiki, mille hulka kuulub ka kõnealune riik.

Kui tegemist on lepingulisest suhtest tekkinud maksehäirega, siis oleks seega võimalik kohalduva õiguse osas lähtuda Rooma I määrusest. Analoozne käsitlus lepinguväliste võlasuhete puhul ei ole aga võimalik, sest Rooma II määrus²⁰¹ on välistanud selle rakendusala privaatõigustega (ehk siis ka isikuandmete kaitsega) seotud nõuded. Kummalgi juhul ei kohalduks need määrused olukorras, mil andmete töötlejaks on riik või kohalik omavalitsus. Kuna aga isikuandmete kaitse üldmääruses puudub erireegel kohaldatava liidusisese õiguse kohta, siis tulekski pöörduda just üldreeglite juurde. Seega tuleksid kõne alla Rooma I määruse asjakohased sätted lepingulistest võlasuhetes ning Rooma II määruse välistamise tõttu andmekaitseasjades tuleks siinkohal kohaldada rahvusvahelise eraõiguse seaduse²⁰² teist

---

¹⁹⁷ Vt IKÜM põhjenduspunkt 153.

¹⁹⁸ Pormeister, K., Nisu, N. Liidusisese kohalduva õiguse dilemma isikuandmete kaitse üldmääruses. – *Juridica* 2/2018, lk 128-129.

¹⁹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 593/2008, 17.06.2008, lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I).

²⁰⁰ Pormeister, K., Nisu, N., lk 131.

²⁰¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 864/2007, 11.07.2007, lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II).

²⁰² Rahvusvahelise eraõiguse seadus. – RT I, 10.11.2022, 16.

peatükki. Samas ei toeta selline lähenemine, kui igakordselt tuleb hinnata esiteks lepingulise suhte olemasolu ning seejärel pöörduda Rooma määruste või riigisiseste eraõiguse kollisiooni normide poole, isikuandmete kaitse üldmääruse eesmärki harmoniseerida andmekaitset. Lahendamata jääks ka kohalduva õiguse küsimus juhul, kui andmetöötlejaks on avalik-õiguslik asutus.²⁰³

Liikmesriigi õiguse kohaldamise üle otsustamisel on oluline arvestada, et kuigi isikuandmete töötlemine võib toimuda erinevate liikmesriikide territooriumitel, siis töötlemine toimub ühel konkreetsel eesmärgil ning seetõttu võiks sellega kaasneda ka ühe liikmesriigi õiguse kohaldamine. Sellise tõlgenduse puhul ei ole oluline mitte andmete töötlemise asukoht, vaid töötlemise üldine kontekst.²⁰⁴ Alternatiivne võimalus oleks seega lähtuda enne isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist kehtinud reeglist, et kohaldub selle liikmesriigi õigus, kuhu on suunatud vastutava töötleja tegevus, mille raames isikuandmeid töödeldakse. Selline lähenemine sarnaneb Rooma I määrusest tulenevale tarbijalepingutele kohalduvale regulatsioonile ning samas täidab ka isikuandmete kaitse üldmääruse harmoniseerimise eesmärki.²⁰⁵

Viimasel ajal on sagenenud juhtumid, kus kolme aasta möödumisel asutakse Soomes tekkinud nõuet sisse nõudma Eestis. Sellest annavad kinnitust Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti tarbijavaidluste komisjoni poolt 2022. aastal tehtud kaks otsust, mis puudutavad Soomes tekkinud parkimisenõuete sissenõudmist Eesti inkassofirma poolt rohkem kui kolme aasta möödumisel rikkumise tekkimisest.²⁰⁶

Tarbijavaidluste komisjon on toonud välja, et kuigi võla sissenõudmise menetlusele kohaldub Eesti õigus, siis nõudele endale kohaldub nõude tekkimise koha materiaaõigus. Kuivõrd hüpoteetiline nõue tekkis Soome Vabariigis, ei kohaldu nõude aegumise kohta Eesti materiaaõigus. Kuna Soomes on aegumistähtaeg kolm aastat ning aegunud nõue on koheselt lõppenud, puudus antud juhul nõudeõigus. Vastavalt võlgade aegumise seaduse²⁰⁷ §-le 14

---

²⁰³ Pormeister, K., Nisu, N., lk 125-126, 132-135.

²⁰⁴ Opinion 8/2010 on applicable law. 0836-02/10/EN WP 179. – Article 29 data protection working party, 16.12.2010, lk 13. – Arvutivõrgus: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp179_en.pdf (15.04.2023).

²⁰⁵ Pormeister, K., Nisu, N., lk 134-135.

²⁰⁶ Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/21-15319-010, 25.03.2022.; Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/22-05473-013, 11.08.2022.

²⁰⁷ Laki velan vanhetumisesta. – 15.8.2003/728.

lõpeb võlgniku tasumise kohustus koheselt, kui nõue on aegunud. Seega erineb selles osas Soome õigus Eesti regulatsioonist, kuna Eesti regulatsioon ei sätesta, et nõue kui selline aegumisel lõpeb.²⁰⁸ Magistritöö autor nõustub tõlgendusega, mille kohaselt kohaldub analoogselt olukorras nõudele selle liikmesriigi õigus, kuhu on vastutav töötleja suunanud oma tegevuse, see tähendab, kus on nõue tekkinud. Sellist tõlgendust toetab ka varasemalt selgitatud lähenemine, mille kohaselt saaks lepinguliste suhete puhul kohalduva õiguse dilemma olukorras lähtuda Rooma I määruse asjakohastest sätetest. Nimetatud määruse art 4 lg 1 p b kohaselt on teenuse osutamise leping reguleeritud selle riigi õigusega, kus on teenuse osutaja harilik viibimiskoht. Siinkohal ei kohaldu ka füüsilisest isikust tarbijale art 6 lg-st 1 tulenev erireegel tarbija hariliku viibimiskoha riigi õiguse kohaldumise osas, kuivõrd konkreetsel juhul ei ole parkimisteenuse osutaja teostanud oma majandus- või kutsetegevust tarbija hariliku viibimiskoha riigis.

Seega ei kohaldu Eesti õigus juhul, kui Eesti inkassoettevõtte esindab Soome võlausaldajat ja nõuab sisse Soomes parkimisteenuse osutamisest tekkinud nõudeid. Sellises olukorras rakendatakse lepingu täitmisel, kohustuste lõppemisel ning aegumisel ja tähtaja möödumisest tulenevate õiguste kaotamisel Soome seadusi.²⁰⁹ Kui nõue on aga Soome inkasso poolt Eesti inkassosse üle antud, Eesti inkasso ei esinda enam Soome võlausaldajat ning maksehäire on avalikustatud selle kehtivuse ajal, kohaldub magistritöö autori hinnangul Eesti IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenev 5-aastane avalikustamisõigus. Lähtuvalt Rooma I määruse art-st 14 kohaldatakse vana ja uue võlausaldaja suhtele nendevahelisele lepingule kohaldatavat õigust. Loovutatavale nõudele kohaldatav õigus määrab muuhulgas selle, mille alusel võib uus võlausaldaja nõuda võlgnikult kohustuste täitmist, samuti selle, millal loetakse võlgnik kohustuse täitnuks.²¹⁰ Antud olukorras tuleb koostoimes lähtuda IKÜM art 5 lg-st 1 tulenevatest isikuandmete töötlemise põhimõtetest ning IKS §-st 10.

3.6. Vahekokkuvõte

Nagu eelnevalt kirjeldatud, omavad andmete avaldamise aja osas tähtsust aeg, mis peab olema maksehäire tekkimisest möödunud, et vastavat infot oleks õigus avalikustada, ning aeg, mille

---

²⁰⁸ Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/21-15319-010, 25.03.2022; Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/22-05473-013, 11.08.2022.

²⁰⁹ Aegunud võla sissenõudmine ja võlaandmete edastamine maksehäireregistrile. – Õiguskantsler.

²¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 593/2008, 17.06.2008, lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I), artikkel 14, lõiked 1-2.

jooksul tohib andmeid jätkuvalt kuvada. Viimase osas tuleb eristada, kas kohustuse rikkumine on lõppenud või ei ole lõppenud; nõue on aegunud või ei ole aegunud. Kuivõrd kohustuse rikkumine ei ole isikut püsivalt negatiivselt iseloomustav fakt, siis ei tohi sellega seoses isikuandmeid koguda, säilitada ega edastada tähtajatult. Lähtuda tuleb proportsionaalsuse põhimõttest.

Eestis võib võlasuhte rikkumisega seotud teavet töödelda, kui lepingu rikkumisest on möödunud rohkem kui 30 päeva (IKS § 10 lg 2 p 4). Maksimaalne andmete avaldamise tähtaeg pärast kohustuse rikkumise lõppemist on 5 aastat (IKS § 10 lg 2 p 5). Maksimaalne maksehäirete avaldamise tähtaeg on 15 aastat – 10 aastat tahtliku kohustuse rikkumise nõude aegumine (TsÜS § 146 lg 4) ning sellele lisanduv 5 aastat (IKS § 10 lg 2 p 5). Kuivõrd antud maksimaalne tähtaeg eeldab tahtliku kohustuse rikkumise tõendamist, siis reegel on pigem avaldamise maksimaalse tähtajana 8 aastat – 3 aastat tavapärane tehingust tuleneva nõude aegumine (TsÜS § 146 lg 1) ning sellele lisanduv 5 aastat (IKS § 10 lg 2 p 5).

Küsimuses, kas aegunud nõude avalikustamine veel 5 aastat pärast nõude aegumist on proportsionaalne või mitte, on kohtupraktika erinev. Isikuandmete kaitse seadusest tulenev 5-aastane tähtaeg eeldab täiendavat hindamist, kas andmete kajastamine sellise ajaperioodi jooksul võib kahjustada isiku õigusi või vabadusi ülemääraselt. Riigikohus on leidnud, et kuigi aegumine ei ole IKS § 10 lg 2 p 5 tähenduses käsitatav kohustuse rikkumist lõpetava alusena, siis aegumist saab arvestada andmesubjekti õigustatud huvide kaalumisel ning võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamisel saab lähtuda viidatud sättest tulenevast viieaastasest tähtajast, võttes kohustuse rikkumise lõppemise ajaks nõude aegumise aja. Teiselt poolt on alama astme kohtud leidnud, et kui võlausaldaja ei ole soovinud ega suutnud tehingulise aegumistähtaja jooksul sisse nõuda täitmata lepingulist kohustust, siis ei ole võlgniku isikuandmete jätkuv avaldamine üheski maksehäireregistris pärast nõude aegumist põhjendatud ning riivab ülemääraselt võlgniku õigusi ja vabadusi. Magistritöö autor nõustub viimase käsitlusega ning leiab, et 15 aastat maksimaalse isikuandmete avaldamise tähtajana on võlgnikku liigselt koormav ning ei ole seetõttu proportsionaalne.

Vastavalt eelnevale analüüsile kohalduvad magistritöö autori hinnangul isikuandmete kaitse seaduse vastavad sätted ainult lepingulistest suhetest tulenevatele rikkumistele ning seega saab järeldada, et Eestis ei ole laiemalt reguleeritud maksehäireteabe säilitustähtaegadega seonduv.

Soome krediiteabe seaduse §-st 14 tulenevalt võib maksehäireteabe avalikustada krediidiandmete registris, kui makse on hilinenud vähemalt 60 päeva esialgselt maksetähtajast. Viimase aasta jooksul on Soomes pööratud suurt tähelepanu füüsilise isiku maksehäireteabe säilitamise tähtaegade lühendamisele. Ebamõistlikuks peeti olukorda, kus võlgnik on kohustuse täitnud, kuid vastavat infot jätkuvalt avalikustatakse. Ühelt poolt kaaluti võlausaldajate vajadust omada juurdepääsu vastavale teabele ning teiselt poolt majanduslikes raskustes olevate isikute toetamist probleemidega toimetulekuks. 01.12.2022 jõustus muudatus, mille kohaselt eemaldatakse maksehäirekanded ühe kuu möödumisel hetkest, mil on saadud teave võlgnevuse tasumise kohta. Maksimaalne lubatud maksehäireteabe avalikustamise aeg Soomes on kolm aastat. Seega on maksimaalne võimalik tähtaeg Soome õiguses kardinaalselt erinev Eesti õiguse maksimaalsest tähtajast (15 aastat) ning kinnitab omakorda, et Eesti õiguse vastav norm ei taga andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitset ning ei ole proportsionaalne.

Eesti ja Soome õigusest tulenevate maksehäireandmete avaldamise tähtaegadest nähtub tähtaegade märkimisväärne erinevus ning saab järeldada, et Soome õiguses on võetud tarbijasõbralikum lähenemine. Lisaks tähtaegade olulisele erinevusele on erinev ka lähenemine aegunud nõuetele. Kui Eesti õigus ei sätesta, et nõue kui selline aegumisel lõpeb, siis Soome õiguse kohaselt on nõue pärast kolmeaastast aegumistähtaega koheselt lõppenud. Omaette küsimus on ka Soomes tekkinud nõude väljanõudmine Eestis, mille puhul tuleb arvestada, et olukorras, mil nõue on tekkinud Soomes, rakendatakse lepingu täitmisel, kohustuste lõppemisel ning aegumisel ja tähtaja möödumisest tulenevate õiguste kaotamisel Soome õigust.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli võrrelda Eesti ja Soome regulatsioone maksehäire ja võlgnike info avaldamisel ning teha järeldusi, kas Eesti õiguses oleks põhjust võtta mingis osas eeskuju Soome õigusest eesmärgiga parandada riigisisest regulatsiooni maksehäirete avalikustamisel.

Esimese uurimisküsimusega otsis autor vastust küsimusele, milline on võlgniku maksehäirega seotud isikuandmete avaldamise õiguslik regulatsioon Eestis ja Soomes.

IKÜM art 6 lg-st 1 tuleneb kuus õiguslikku alust, millistel juhtudel on isikuandmete töötlemine seaduslik. Maksehäirete avaldamise kontekstis omavad lähtuvalt Eesti ja Soome vastavatest regulatsioonidest tähtsust neli isikuandmete töötlemise õiguslikku alust.

IKÜM art 6 lg 1 p a kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil. Antud õiguslik alus omab tähtsust seonduvalt Eesti krediiditeabe jagamise seaduse alusel loodava positiivse krediidiregistriga. Kui võrd eelnõu menetlemise raames alles käib arutelu loodava registri andmekoosseisu üle ning ühe võimaliku isikuandmete töötlemise õigusliku alusena nähakse IKÜM art 6 lg 1 p a, siis on magistritöö autori hinnangul oluline välja tuua, et antud alus võib küll olla sobilik õiguslik alus positiivse krediidiinfo kontekstis, kuid kui registris hakatakse mingis ulatuses kajastama ka maksehäireandmetega seonduvaid isikuandmeid, siis nõustub autor siinkohal Soome regulatsiooniga, et IKÜM art 6 lg 1 p a ei ole sobilik isikuandmete töötlemise õiguslik alus.

IKÜM art 6 lg 1 p c toob õigusliku alusena välja, et isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks. Antud õigusliku aluse kohaldamine eeldab, et isikuandmete töötlemise alus ning eesmärk on sätestatud liidu või liikmesriigi õiguses. Nii Eesti kui ka Soome õiguses nähakse seda kohalduvat positiivse krediidiregistri kontekstis. Soome õiguses tulenevad töötlemise alus ning eesmärk krediiditeabe seaduse §-st 13, kus on reguleeritud, millistel juhtudel on maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamine registris lubatud. Eesti õiguses ei tulene IKS §-st 10 vastutava töötleja juriidilist kohustust ning seega ei ole selle seaduse kontekstis antud õiguslik alus kohaldatav.

Eesti õiguses on IKS § 10 kohase isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks IKÜM art 6 lg 1 p e, mille kohaselt on isikuandmete töötlemine vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. Samale alusele tuginetakse Soome krediiditeabe seaduse muutmise seaduse ning makseteenuste seaduse § 86 muutmise eelnõus. Kuivõrd antud õiguslik alus eeldab liidu või liikmesriigi poolt kehtestatud töötlemise alust ning eesmärki ning vastavalt magistr töö autori varasemale järeldusele hõlmab IKS § 10 ainult lepinguliste kohustuste rikkumist, siis on antud õiguslik alus Eesti õiguses kohaldatav ainult lepingulistest suhetest tulenevate maksehäirete avalikustamisele. Küsitavaks saab antud õigusliku aluse puhul pidada avaliku huvi olemasolu ning avaliku ülesande täitmisega seonduvat, kui isikuandmete töötlemisega tegeleb erasektor, kuid selle küsimuse tõlgendamisel on võimalik lähtuda Soome lähenemisest, et eraõiguslikul ettevõttel on võimalik täita avalikes huvides olevat ülesannet ning konkreetselt krediidiinfo tegevuste läbiviimine on vajalik ühiskonna erinevate osaliste teenindamiseks.

IKÜM art 6 lg 1 p f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välistades olukorra, mil sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused. Antud õigusliku aluse kohaldamine ei ole lubatud, kui isikuandmeid töötleb avaliku sektori asutus oma ülesannete täitmisel. Eesti õiguses ei ole nimetatud alus kohane krediidilepingutest tulenevate isikuandmete töötlemisel, kuivõrd krediidiandja ei ole mitte ainult õigustatud isikuandmeid töötleva oma õigustatud huvist lähtuvalt, vaid see on tema selgesõnaline seadusest tulenev kohustus (KAS § 83 lg 3). Küll on aga antud alus sobilik krediidilepinguga mitteseotud maksehäirete avaldamise kontekstis. Soome reformi raames küll kaaluti maksehäirete teabe avaldamise õigusliku alusena vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi, kuid jääd siiski punkti e kohaldamise juurde.

Lisaks IKÜM art 6 lg-st 1 tuleneva isikuandmete töötlemise õigusliku aluse olemasolule tuleb võlgnike maksehäiretega seonduvate isikuandmete avaldamisel lähtuda IKÜM art 5 lg-st 1 tulenevatest järgmistest antud magistr töö kontekstis olulistest isikuandmete avaldamise põhimõtetest: (i) andmete õigsus; (ii) andmesubjekti teavitamine andmete avaldamisest; (iii) võimalikult väheste andmete kogumine. Liikmesriikidele on jäetud võimalus täpsustada ning kehtestada isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid põhimõtteid konkreetse liikmesriigi õiguses, mida on Eesti ja Soome õiguses kasutatud erinevas ulatuses. Soome õiguses on selgelt sedastatud, et lähtutakse põhimõttest, et regulatiivse selguse huvides tuleb suhtuda riigisiseste

eriõigusaktide kehtestamisse vaoshoitult ja piirduda vaid sellega, mis on vajalik andmekaitsemäärusega EL liikmesriigile antud vabaduse piires. Arvesse on võetud, et mida suurem on töötlemisest tulenev risk füüsilise isiku õigustele ja vabadustele, seda täpsem regulatsioon on põhjendatud. Lähtutakse sellest, et isikuandmete kaitse oleks tagatud eelkõige vahetult isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatuga.²¹¹ Samas on Soomes kehtestatud krediiditeabe seadus, milles täpsustatakse neid isikuandmete töötlemise põhimõtteid, mille osas on isikuandmete kaitse üldmäärus olnud liiga üldsõnaline. Krediiditeabe seaduse §-des 12 ja 13 on reguleeritud maksehäireregistrite andmesisu detailne loetelu, mis võimaldab piiritleda maksehäireregistris avaldatavate isikuandmete õigsust ja minimaalsust. Eesti õiguses piirdub võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete töötlemise regulatsioon IKS §-ga 10.

Teise uurimisküsimusega otsis autor vastust küsimusele, millised on maksehäireandmete avaldamisega seotud tähtajad Eesti ja Soome õiguses ning kas neid saab lugeda proportsionaalseks andmekaitseperspektiivist. Isikuandmete kaitse üldmäärus ei sätesta konkreetseid tähtaegasid isikuandmete, sealhulgas maksehäiretega seonduvate isikuandmete, säilitamiseks. Lähtuda tuleb proportsionaalsuse põhimõttest ning kaaluda andmete töötlemise eesmärki ühiskonnas ning tasakaalustada seda andmesubjekti põhiõigustega, tagades seeläbi proportsionaalne isikuandmete säilitamise tähtaeg. Proportsionaalsuse põhimõttele vastavuse hindamine eeldab kolmeastmelist kontrolli abinõu sobivuse, vajalikkuse ning mõõdukuse osas.

Eestis reguleerib võlasuhte rikkumisega seotud teabe avaldamise tähtaegu IKS § 10 lg 2. Võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmeid on lubatud töödelda, sealhulgas avalikustada, kui lepingu rikkumisest on möödunud rohkem kui 30 päeva. Soomes on krediiditeabe seaduse §-st 14 tulenevalt lubatud maksehäireteavet avalikustada krediidiandmete registris 60 päeva möödumisel esialgsest maksetähtajast. Magistritöö autori hinnangul tuleks VÕS §-s 6 sätestatud hea usu põhimõttest tulenevalt võlausaldajal enne võlasuhte rikkumise teabe avalikustamist saata võlgnikule meeldetuletuskiri. Kui lähtuda VÕS § 113² sissenõudmiskulude hüvitamisega seotud meeldetuletuskirjade saatmise regulatsioonist, siis esimese tasulise meeldetuletuskirja võib võlausaldaja saata kõige varem seitsme päeva möödumisel lepingu lõppemisest, teise ja kolmanda kõige varem seitsme päeva möödumisel eelmise kirja saatmisest. Eelnevale tuginevalt on 30 päeva piisav, et võlausaldajal oleks võimalik soovi korral saata kolm meeldetuletuskirja ning jätta võlgnikule piisavalt aega võlgnevuse tasumiseks.

---

²¹¹ Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta, lk 33.

Seega on magistritöö autori hinnangul nii 30- kui ka 60-päevane tähtaeg, pärast mida on lubatud avaldada võlasuhte rikkumisega seotud teavet, proportsionaalsed.

Maksimaalne isikuandmete avaldamise tähtaeg pärast kohustuse rikkumise lõppemist on Eesti õiguses viis aastat (IKS § 10 lg 2 p 5) ning eeldab täiendavat hindamist, kas andmete kajastamine sellise ajaperioodi jooksul võib kahjustada isiku õigusi või vabadusi ülemääraselt. Seadusandja ei ole põhjendanud, miks ei ole õigustatud lühem isikuandmete avalikustamise aeg pärast maksekohustuse täitmist võlgniku poolt. Andmekaitse Inspeksioon on leidnud, et näiteks olukorras, kus inimene on saanud võlgnevusest teada alles maksehäire avalikustamisel ning tasunud kohe võlgnevuse, ei tule automaatselt kohe maksehäire avalikustamine lõpetada, vaid tuleb hinnata ülemäära kahjustamist inimese endaga seotud eluliste asjaolude kogumis. Soome õiguses tuleb alates 01.12.2022 jõustunud muudatuse kohaselt eemaldada maksehäirekanded ühe kuu möödumisel hetkest, mil on saadud teave võlgnevuse tasumise kohta. Kui lähtuda IKS § 10 alusel võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete töötlemise eesmärgist, et töötlemine on vajalik andmesubjekti krediitdivõimelisuse hindamise eesmärgil või muul samasugusel eesmärgil, siis andmete avaldamine viie aasta jooksul pärast kohustuse rikkumise lõppemist ei ole magistritöö autori hinnangul proportsionaalne. Selleks, et riive isiku põhiõigustele oleks mõõdukas, ei tohiks sekkumine olla liiga intensiivne. Võttes arvesse, et negatiivse krediidiinfo avaldamine mõjutab isiku võimalusi sõlmida igapäevaelus vajalikke lepingulisi suhteid (näiteks laenuleping, korteri üürileping, kodukindlustusleping), siis on viis aastat sedavõrd pikk periood, et mõju võlgniku igapäevaelule on liiga intensiivne. Teiselt poolt ei näe magistritöö autor võlarikkumisega seotud isikuandmete töötlemise eesmärgist lähtuvalt vajadust niivõrd pikaks isikuandmete avaldamiseks ning pigem võib sellisele krediitideabele tuginemine moonutada isiku tegeliku krediitdivõimelisuse hindamist, kuivõrd viie aasta jooksul võib isiku majanduslik olukord olla märkimisväärselt muutunud. Soome regulatsiooni puhul, mille kohaselt eemaldatakse maksehäirekanded ühe kuu möödumisel, on riive võlgniku põhiõigustele viidud küll minimaalseks, kuid samas ei ole seadusandja esitanud analüüsi, millele tuginevalt on hinnatud antud tähtaja sobilikkust. Magistritöö autor leiab, et ka näiteks kuuekuulise tähtaja puhul ei oleks riive sedavõrd suur, et see ei vastaks võlgniku huvidele. Kuuekuulist tähtaega toetab ka Saksa õiguses „Verordnung zu öffentlichen Bekanntmachungen in Insolvenzverfahren im Internet“ § 3 lg-d 1 ja 2, mille kohaselt tuleb maksejõuetusmenetlust

puudutav teave kustutada hiljemalt kuus kuud pärast maksejõuetusmenetluse kehtetuks tunnistamist või selle lõpetamise otsuse jõustumist.²¹²

Maksimaalne võlasuhte rikkumisega seotud teabe avaldamise tähtaeg Eesti õiguses on 15 aastat – 10 aastat tahtliku kohustuse rikkumise nõude aegumine (TsÜS § 146 lg 4) ning sellele lisanduv 5 aastat (IKS § 10 lg 2 p 5). Kuivõrd antud maksimaalse tähtaja eelduseks on tahtlik kohustuse rikkumine, siis tavapärasem on andmete avaldamine maksimaalselt 8 aastat – 3 aastat tehingust tuleneva nõude aegumine (TsÜS § 146 lg 1) ning sellele lisanduv 5 aastat (IKS § 10 lg 2 p 5). Kuivõrd kohtupraktikale tuginevalt ei ole aegumine käsitatav kohustuse rikkumist lõpetava alusena IKS § 10 lg 2 p 5 tähenduses (selliselt ei ole sätestanud ka seadusandja), siis erineb kohtupraktika küsimuses, kas aegunud nõude avalikustamine veel 5 aastat pärast nõude aegumist on proportsionaalne või mitte. Riigikohus on leidnud, et vaatamata sellele, et aegumine ei tähenda kohustuse rikkumise lõppemist, siis lähtuda saab antud viieaastasest tähtajast, võttes kohustuse rikkumise lõppemise ajaks nõude aegumise aja. Teiselt poolt on alama astmed kohtud leidnud, et kui võlausaldaja ei ole soovinud ega suutnud tehingulise aegumistähtaja jooksul sisse nõuda täitmata lepingulist kohustust, siis ei ole võlgniku isikuandmete jätkuv avaldamine üheski maksehäireregistris pärast nõude aegumist põhjendatud ning riivab ülemääraselt võlgniku õigusi ja vabadusi. Magistritöö autor nõustub viimase käsitlusega ning leiab, et 15 aastat maksimaalse isikuandmete avaldamise tähtajana on nimetatud põhjustel võlgnikku liigselt koormav ning ei ole seetõttu proportsionaalne. Soome õiguses on maksimaalne lubatud maksehäireteabe avalikustamise aeg 3 aastat alates teabe registrisse kandmisest. Vastavalt krediiditeabe seaduse § 18 p-le 2 kustutatakse maksehäireandmed, mille puhul võlgnik tugineb aegumisele, kolme kuu jooksul pärast seda, kui võlgnik on tuginenud nõude aegumisele. Magistritöö autor leiab, et siinkohal on Eesti õiguses põhjust võtta eeskujult Soome õigusest ning lähtuda põhimõttest, et nõude aegumisel võlgniku sellele tuginemine on aluseks maksehäireandmete kustutamiseks krediidiregistrist. Vaatamata sellele, et aegumise regulatsioon on Eesti ja Soome õiguses fundamentaalselt erinev, siis võlgniku tuginemine aegumisele Eesti õiguses on sõnaselge võlgniku tahteavaldus selles osas, et ta ei soovi vabatahtlikult nõuet täita. Kuivõrd magistritöö autor leidis eelnevalt, et proportsionaalne isikuandmete avaldamise tähtaeg pärast kohustuse rikkumise lõppemist oleks kuus kuud, siis nõude aegumise korral ei tohiks see olla lühem, vältimaks kohustuse täitnud

---

²¹² C-26/22, *UF*, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.

isiku ebavõrdset kohtlemist. Seega võiks ka antud olukorras rakendada aegumisele tuginemisest kuuekuuline tähtaeg.

Eesti õiguses ei ole selgesõnaliselt reguleeritud, millised isikuandmete töötlemise tähtajad kohalduvad, kui võlgnikupoolne kohustuse rikkumine ei ole lõppenud ning andmesubjekt ei ole tuginenud ka aegumisele. IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenev viieaastane tähtaeg antud juhul ei kohaldu, kuivõrd tegemist ei ole kohustuse rikkumise olukorraga. Kohtupraktikale tuginevalt tuleb antud olukorras kaaluda, millal hakkab konkreetsete andmete avaldamine kahjustama konkreetse andmesubjekti õigusi ja vabadusi ülemäära. Antud periood võib olla ka lühem kui IKS § 10 lg 2 p-st 5 tulenev viieaastane tähtaeg. Soome õiguses on vastavalt krediiditeabe seaduse §-le 18 võimalik antud olukorras tugineda kahele erinevale alusele: (i) punkti 5 alusel tuleb võlausaldaja edastatud maksehäired ja võlgniku poolt tunnustatud maksehäired kustutada registrist kahe aasta möödumisel sellest, kui teave on registrisse kantud; (ii) punkti 6 kohaselt tuleb ametiasutuse määratud maksehäireteave kustutada registrist hiljemalt kolme aasta jooksul pärast teabe registrisse kandmist. Magistritöö autori hinnangul vajab konkreetsel juhul kohaldatav tähtaeg reguleerimist, kuivõrd vastasel juhul ei ole tagatud andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitse isikuandmete töötlemise tähtaja ettenägematuse tõttu. Võttes arvesse, et magistritöö autori ettepanekul oleks nõude aegumisel isikuandmete töötlemine õiguspärase kuue kuu jooksul pärast aegumisele tuginemist, siis lähtudes tavapärasest tehingust tuleneva nõude kolmeaastasest aegumistähtajast, tuleks isikuandmete töötlemine lõpetada nõude aegumise olukorras kolm aastat ja kuus kuud pärast kohustuse rikkumise tekkimist. Seega võiks praegusel juhul olla maksimaalseks isikuandmete töötlemise tähtajaks viis aastat.

Magistritöö kolmandale uurimisküsimusele, kas Eestil oleks maksehäireandmete avalikustamisel põhjust võtta eeskju Soome regulatsioonist, on magistritöö autoril võimalik vastata eelnevate uurimisküsimuste vastuste alusel. Järgnevalt esitab magistritöö autor omapoolsed ettepanekud, mille osas oleks autori hinnangul põhjust võtta mingis osas eeskju Soome õigusest eesmärgiga parandada Eesti regulatsiooni maksehäirete avalikustamisel:

- 1) Isikuandmete kaitse seadus, mille § 10 reguleerib isikuandmete töötlemist seoses võlasuhte rikkumisega, on magistritöö kirjutamise ajal Eesti õiguses ainus riigisisene õigusakt, mis täpsustab maksehäiretega seonduvalt isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid nõudeid. 2022. aasta juunis on Rahandusministeerium koostanud krediiditeabe jagamise seaduse (nn positiivse krediidiregistri) eelnõu väljatöötamiskavatsuse, mille kohaselt on nimetatud

seaduse jõustumine/rakendumine planeeritud aastasse 2024. IKS § 10 kohaldub magistritöö autori hinnangul (i) krediitdivõimelisuse hindamise eesmärgil krediitilepingutele ning (ii) muul samasugusel eesmärgil teistele lepingulistele kohustustele ning ei hõlma seega selliseid maksehäirete ja võlgnikega seotud isikuandmeid, mis ei ole lepinguliste kohustuste rikkumise seisukohalt olulised. Planeeritava krediiditeabe jagamise seaduse andmekoosseis on alles analüüsimisel, kuid lähtudes plaanitava seaduseelnõu sõnastusest saab järeldada, et seadusandja on kaalunud mingis osas negatiivse krediidiinfo registreerimist loodavas krediidiregistris. Samas kohalduks krediiditeabe jagamise seadus kitsalt krediitilepingutega seonduvale krediiditeabele. Seega vajab Eesti õiguses reguleerimist laiemalt maksehäiretega seonduv isikuandmete avaldamine. Tingimusel, et seadusandja jääb plaanitava krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu juurde osas, mis puudutab seaduse kohaldamist krediitilepingutest tulenevale negatiivsele krediidiinfole, teeb magistritöö autor ettepaneku, et krediiditeabe jagamise seaduse kohaldumisalaks võiks jääda krediitilepingutega seonduv ning IKS § 10 reguleeriks laiemalt maksehäireandmetega seonduvat isikuandmete töötlemist. Krediiditeabe jagamise seaduse ning IKS § 10 kohaldamisala selgeks eristamiseks on magistritöö autori hinnangul piisav vastavate seaduste eelnõudes isikuandmete töötlemise eesmärgi kohane sõnastamine. Kõikide järgnevat ettepanekute puhul lähtub magistritöö autor antud eeldusest.

- 2) Krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses on leitud, et isikuandmete töötlemine saaks andmete töötlemise eesmärgist lähtuvalt olla seaduslik kahel alternatiivsel alusel: (i) IKÜM art 6 lg 1 p a ehk andmesubjekti nõusoleku alusel või (ii) IKÜM art 6 lg 1 p c alusel, mis sätestab, et isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks. Soomes loodava positiivse krediidiregistri osas on seadusandja lähtunud isikuandmete töötlemise õigusliku alusena IKÜM art 6 lg 1 p-st c. Tingimusel, et loodav krediidiregister hakkab sisaldama ka negatiivset krediidiinfot, ei ole andmesubjekti nõusolek isikuandmete töötlemise õigusliku alusena relevantne ning seetõttu tuleks seadusandjal jääda õigusliku alusena IKÜM art 6 lg 1 p c juurde.
- 3) Võttes aluseks, et IKÜM põhjenduspunkt 8 sätestab, et juhul, kui isikuandmete kaitse üldmääruses on ette nähtud eeskirjade täpsustamine või piiramine liikmesriigi õigusega, võivad liikmesriigid sidususe seisukohast vajalikul määral ja liikmesriigi õiguse sätete arusaadavaks muutmiseks isikutele, kelle suhtes neid kohaldatakse, integreerida määruse elemente oma õigusesse, vajab Eesti regulatsioon täiendamist osas, mis puudutab teavet, milliste isikuandmete avalikustamine maksehäireandmete avaldamise raames on lubatud. IKS § 10 täiendamist vastava regulatsiooniga toetab ka plaanitava krediiditeabe jagamise

seaduse eelnõu, milles on täpselt reguleeritud krediidibüroole esitatavate andmete koosseis. Lisaks on selles osas on võimalik eeskju võtta Soome õigusest – krediiditeabe seaduse §-des 12 ja 13 on reguleeritud maksehäireregistrite andmesisu. Magistritöö autor teeb ettepaneku täiendada IKS § 10 lg-ga 1¹ järgnevas sõnastuses:

„Võlasuhte rikkumisega seoses on lubatud töödelda järgmist infot:

- 1) andmesubjekti tuvastamist võimaldavad andmed (nimi, isikukood);
  - 2) nõude tekkimise kuupäev;
  - 3) nõude suurus;
  - 4) nõude tekkimise alus;
  - 5) teave selle kohta, kui nõue on tuvastatud jõustunud kohtuotsusega.“
- 4) Magistritöö autori hinnangul ei ole Eesti õiguses kehtestatud maksehäire ja võlgnike info avalikustamisega seotud tähtajad proportsionaalsed ning on võlgnikku liigselt kahjustavad. Isikuandmete kaitse üldmäärus eeldab proportsionaalsuse põhimõttele tuginemist ning isiku põhiõiguste ja -vabaduste tasakaalustamist ja kaalumist proportsionaalsusest lähtuvalt. Eestis on liigselt keskendunud sellele, et võimaldada krediidivõimelisuse hindamist ning piisavalt ei ole kaalutud, millised negatiivsed mõjud sellega füüsilisele isikule tekivad ning kas tagatud on võlgnike privaatsushuvi kaitse. Lisaks on selgesõnaliselt reguleerimata, milline isikuandmete töötlemise tähtaeg kohaldub, kui võlgnikupoolne kohustuse rikkumine ei ole lõppenud ning nõue ei ole ka aegunud. Magistritöö autor teeb ettepaneku järgmiste sätete muutmiseks või lisamiseks IKS § 10:
- IKS § 10 lg 2 p 5 muuta sõnastust järgmiselt: „kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui kuus kuud“.
  - IKS § 10 lg 2 täiendada p-ga 6 sõnastuses: „andmesubjekt on tuginenud aegumisele ning sellest on möödunud rohkem kui kuus kuud“.
  - IKS § 10 lg 2 täiendada p-ga 7 sõnastuses: „nõude tekkimisest on möödunud rohkem kui viis aastat“.

Disclosure of debtors' personal data relating to payment default under Estonian and Finnish law

ABSTRACT

Information about debts is always used as a negative factor in assessing a person's solvency and therefore it has a significant impact on the person's rights. The longer the debt drags on, the longer lasting the consequences will be. In such a situation, it is important that the processing of personal data related to payment defaults is proportionate to the purpose and that the fundamental rights and interests of the data subject are protected. The scope of the processing of personal data concerning natural persons must be transparent for them - such information must be easily accessible, comprehensible, and clearly and easily formulated. In particular, the specific purposes of the personal data processing should be clear and legitimate and should be limited to relevant and sufficient. However, this requires that the storage time of personal data is limited to a strictly minimum.

The aim of this master's thesis is to compare Estonian and Finnish regulations on the disclosure of payment defaults and information on debtors and thereby seek an answer to the question of whether there would be a reason in Estonian law to take an example from Finnish law with the aim of improving national regulation on the disclosure of payment defaults. Among other things, the author wants to examine the issue of the publication of expired claims as payment defaults in Estonian and Finnish law.

The author uses a comparative-analytical method to achieve the goal. Firstly, the author of the master's thesis examines which additional regulations of the General Data Protection Regulation (hereinafter GDPR) have been established in Estonian and Finnish law regarding to the disclosure of personal data upon disclosure of payment defaults. Secondly, the author compares the Estonian and Finnish regulations on this issue. Although the practice of different countries is not automatically transferable in the author's opinion comparing the regulations of neighboring countries provides an opportunity to draw conclusions from the differences.

To achieve the aim of the master's thesis, the author has set out the following research questions:

- 1) What is the legal regulation of the disclosure of personal data related to the debtor's default in Estonia and Finland?
- 2) What are the deadlines related to the disclosure of debtors' personal data relating to payment default under Estonian and Finnish law and can these deadlines be considered proportionate from the data protection perspective?
- 3) Would Estonia have a reason to take the example of Finnish regulation when disclosing payment default data?

Regarding the first research question, the author found that four legal bases for the processing of personal data are relevant in the context of the disclosure of debtors' personal data relating to payment default in the context of the respective regulations of Estonia and Finland (Article 6 (1) of GDPR). According to Article 6 (1) a) of the GDPR, the processing of personal data is legal if the data subject has given consent to process his or her personal data for one or more specific purposes. This legal basis is relevant in connection with the positive credit register. Since the discussion about the specific data of the register is still ongoing, it is important to point out that this basis may be a suitable legal basis in the context of positive credit information but if the register also contains personal data related to the payment default data Article 6 (1) a) of the GDPR is not a suitable legal basis for processing of personal data.

Article 6 (1) c) of the GDPR states that the personal data processing is necessary to fulfil the legal obligation of the controller. The application of this legal basis requires that the basis and purpose of the personal data processing is stipulated in EU or Member State law. Estonian and Finnish law see this as applicable in the context of a positive credit register. In Finnish law, the basis and purpose of processing derive from § 13 of the Credit Information Act (hereinafter CIA), which regulates in what cases the disclosure of personal data related to payment defaults is allowed in the register. In Estonian law, § 10 of the Personal Data Protection Act (hereinafter PDPA) does not give rise to the legal obligation of the controller and therefore the legal basis given in the context of the PDPA is not applicable.

In Estonian law, the legal basis for the personal data processing pursuant to § 10 of the PDPA is Article 6 (1) e) of the GDPR, according to which the personal data processing is necessary for the performance of a function in the public interest or for the exercise of the public authority of the controller. Since the given legal basis presupposes the basis and purpose of processing established by the EU or a Member State and § 10 of PDPA covers only the breach of

contractual obligations, the given legal basis is applicable in Estonian law only to the disclosure of payment defaults arising from contractual relationships. The existence of a public interest and the performance of a public function can be considered questionable in the case of a given legal basis if the personal data processing is carried out by the private sector. The interpretation of this issue can be based on the Finnish law - private company is able to perform a task in the public interest.

According to Article 6 (1) f) of the GDPR, the processing of personal data is lawful only if it is necessary for the legitimate interest of the data controller or a third party, excluding the situation when such interest is outweighed by the interests or fundamental rights and freedoms of the data subject. The application of this legal basis is not permitted if personal data are processed by a public authority in the performance of its tasks. In Estonian law, this basis is not appropriate for the processing of personal data arising from credit agreements, as the creditor is not only entitled to process personal data based on his or her legitimate interest, but it is also his or her explicit obligation under the law. However, this basis is suitable in the context of the publication of non-credit contract payment defaults. The Finnish reform considered the legitimate interest of the controller or a third party as the legal basis for the publication of the information on payment defaults, but nevertheless maintained the application of point e).

In addition to the existence of a legal basis for the processing of personal data arising from Article 6 (1) of the GDPR, the disclosure of personal data related to debtors' payment defaults must be based on the following personal data disclosure principles relevant in the context of the given master's thesis, arising from Article 5 (1) of the GDPR: (i) correctness of the data; (ii) informing the data subject about the publication of data; (iii) collection of as little data as possible. The Member States are left with the possibility to specify and establish the principles arising from the GDPR in the law of a particular Member State. Finnish law clearly states that it is based on the principle that the introduction of specific national legislation must be treated with restraint and limited to what is necessary within the limits of the freedom granted to an EU Member State by the GDPR. At the same time, the CIA has been established to specify the principles of personal data processing. §§ 12, 13 of the CIA regulate a detailed list of the content of the data in the payment disorder registers, which allows to define the correctness and minimality of the personal data published in the payment default register. In Estonian law, the regulation of the processing of personal data related to the breach of a debt relationship is limited to § 10 of the PDPA.

With the second research question, the author looked for an answer to the question of the deadlines related to the publication of payment default data under Estonian and Finnish law and whether they can be considered proportionate from a data protection perspective. The GDPR does not set specific deadlines for the storage of personal data, including personal data related to payment defaults. It is necessary to follow the principle of proportionality and to consider the purpose of data processing and to balance it with the fundamental rights of the data subject. In Estonia, the deadlines for publishing information related to the breach of a debt relationship are regulated by § 10 (2) of the PDPA. Personal data related to the breach of the debt relationship may be processed, including disclosed, if more than 30 days have passed since the breach of the contract. In Finland, pursuant to § 14 of the CIA, it is permitted to disclose information concerning payment defaults in the credit data register 60 days after the initial payment deadline.

In the opinion of the author of the master's thesis, pursuant to the principle of good faith stipulated in § 6 of the Law of Obligations Act, a creditor should send a reminder letter to the debtor before disclosure of the information concerning the breach of the debt relationship. If pursuant to the regulation on the sending of reminder letters related to compensation for the collection costs of § 113² of the Law of Obligations Act, the creditor may send the first reminder letter at the earliest seven days after the termination of the contract, the second and the third at the earliest seven days after sending the previous letter. Based on the above, 30 days is sufficient for the creditor to be able to send three reminder letters and to leave the debtor enough time to pay the debt. Thus, in the opinion of the author of the master's thesis, both the 30-day and 60-day time limits, are proportionate.

The maximum deadline for the publication of personal data after the termination of the breach of an obligation is five years in Estonian law (§ 10 (2) 5) of the PDPA) and requires further assessment of whether the recording of data during such period may cause excessive damage to the rights or freedoms of a person. The legislator has not justified why a shorter period of disclosure of personal data after performance of the payment obligation by the debtor is not justified. According to the amendment to Finnish law payment default entries must be removed one month after the information about the payment of the debt has been received. If, on the basis of § 10 of the PDPA, the purpose of personal data processing related to the breach of a debt relationship is based on the fact that the processing is necessary for the purpose of assessing

the creditworthiness of the data subject or for another similar purpose, the publication of the data within five years after the termination of the breach of the obligation is not proportionate. To ensure that the interference with a person's fundamental rights is moderate, the intervention should not be too intense. In the opinion of the author of the master's thesis, even in the case of a six-month deadline, the interference is not so large that it would not correspond to the interests of the debtor.

The maximum time limit for publishing information related to a breach of a debt relationship in Estonian law is 15 years - 10 years for the limitation period of the claim for intentional breach of an obligation (§ 146 4) of the An Act on the General Part of the Civil Code) and an additional 5 years (§ 10 (2) 5) of the PDPA). Since the prerequisite for the given maximum term is an intentional breach of an obligation, it is more usual to publish the data for a maximum of 8 years - 3 years the limitation period of the claim arising from the transaction (§ 146 1) of the An Act on the General Part of the Civil Code) and an additional 5 years (§ 10 (2) 5) of the PDPA). The Supreme Court has found that, despite the fact that the limitation period does not mean the termination of the breach of an obligation, it is possible to proceed from the given term of five years by taking the time of expiry of the claim by the time the violation of the obligation expires. On the other hand, the lower courts have found that if the creditor has not wanted or been able to collect an unfulfilled contractual obligation within the contractual limitation period, the continued publication of the debtor's personal data in any of the insolvency registers after the claim has expired is not justified and excessively infringes the debtor's rights and freedoms. The author of the master's thesis agrees with the latter approach and considers that 15 years as the maximum period for publishing personal data is not proportionate. In Finnish law, the maximum permitted time for disclosure of payment default information is 3 years from when the information is entered in the register. Pursuant to § 18 2) of the CIA, the payment default data in the case of which the debtor relies on the limitation period shall be deleted within three months after the debtor has relied on the limitation period of the claim. The author of the master's thesis finds that here Estonian law has a reason to take the example of Finnish law and to proceed from the principle that the debtor's reliance on it when the claim expires is the basis for deleting payment default data from the credit register.

Despite the fact that the regulation of limitation period is fundamentally different in Estonian and Finnish law, the debtor's reliance on limitation period in Estonian law is a clear statement of the debtor's will in that he does not wish to fulfill the claim voluntarily. Since the author of

the master's thesis previously considered that the proportionate time limit for the disclosure of personal data after the termination of the breach of the obligation would be six months, the limitation period should not be shorter in order to avoid unequal treatment of the person who performed the obligation. Therefore, a six-month period based on the limitation period could also apply in this situation.

Estonian law does not explicitly regulate which deadlines for processing personal data apply if the breach of the obligation by the debtor has not ended and the data subject has not relied on the limitation period. In this case, the five-year term resulting from § 10 (2) 5) of the PDPA does not apply, as it is not a situation of breach of obligation. Based on case-law, it is necessary to consider, under the circumstances, when the publication of personal data will cause excessive damage to the rights and freedoms of a particular data subject. In Finnish law, according to § 18 of the CIA, it is possible to rely on two different bases in the circumstances: (i) on the basis of p. 5, the payment defaults transmitted by the creditor and the payment defaults acknowledged by the debtor must be deleted from the register two years after the information has been entered in the register; (ii) in accordance with p. 6, payment default information determined by the authority must be deleted from the register not later than within three years after the information has been entered in the register. In the opinion of the author of the master's thesis, the deadline applicable in the specific case needs to be regulated, as otherwise the protection of the data subject's rights and freedoms is not guaranteed due to the unpredictability of the deadline for personal data processing. Taking into account that, according to the proposal of the author of the master's thesis, the processing of personal data would be lawful within six months after the expiry of the claim, based on the three-year limitation period of the claim arising from the usual transaction, the processing of personal data should be stopped in the situation of the expiry of the claim three years and six months after the breach of obligation occurred. Thus, in this case, the maximum period of personal data processing could be five years.

The author of the master's thesis can answer the third research question of the master's thesis, whether Estonia would have a reason to follow the example of Finnish regulation when disclosing payment default data, based on the answers to the previous research questions. The author of the master's thesis will present proposals regarding which there would be reason to take an example from Finnish law to improve the Estonian regulation payment defaults:

- 1) § 10 of the PDPA which regulates the processing of personal data in connection with the breach of a debt relationship is the only national legislation in Estonian law, which specifies the requirements arising from the GDPR in connection with payment defaults. In June 2022, the Ministry of Finance has prepared a draft of the Credit Information Sharing Act (the so-called positive credit register), according to which the entry into force of the act is planned for 2024. In the opinion of the author of the master's thesis § 10 of the PDPA applies (i) to credit agreements for the purpose of assessing creditworthiness and (ii) to other contractual obligations for another similar purpose and therefore does not cover such personal data relating to payment defaults and debtors which are not relevant to the breach of contractual obligations. The composition of the data of the planned positive credit register is still being analyzed but based on the wording of the proposed draft law, it can be concluded that the legislator has considered to some extent the registration of negative credit information in this register. However, the Credit Information Sharing Act would apply narrowly to credit information related to credit agreements. Thus, publication of personal data related to payment defaults needs to be regulated in Estonian law. The author of the master's thesis proposes that the field of application of the credit information sharing law could remain related to credit agreements, and § 10 of the PDPA would regulate the processing of personal data related to payment default data more broadly. To clearly distinguish between the scope of application of the Credit Information Sharing Act and § 10 of the PDPA, according to the author of the master's thesis, the wording in the drafts of the respective laws according to the purpose of personal data processing is sufficient. For all subsequent proposals, the author of the master's thesis is based on this assumption.
- 2) In the intention to develop the draft law on the sharing of credit information, it has been found that the processing of personal data could be legal based on the purpose of data processing on two alternative bases: (i) Article 6 (1) a) of the GDPR or on the basis of the consent of the data subject, or (ii) Article 6 (1) c) of the GDPR, which states that the processing of personal data is necessary to fulfill the legal obligation of the controller. As regards the positive credit register to be created in Finland, the legislator has taken as the legal basis for the processing of personal data Article 6 (1) c) of the GDPR. Provided that the credit register will also contain negative credit information, the consent of the data subject as the legal basis for the processing personal data is not relevant and therefore the legislator should remain as the legal basis for Article 6 (1) c) of the GDPR.

- 3) On the basis of p. 8 of the GDPR recital states that if the where general regulation on personal data protection provides for the specification or limitation of the rules by national law, the Member States may integrate the elements of the regulation into their own law. Estonian regulation needs to be supplemented in the part that concerns information about which personal data is permitted to be disclosed within the framework of the publication of payment default data. The addition of § 10 of the PDPA to the relevant regulation is also supported by the proposed Credit Information Sharing Act, which precisely regulates the composition of the data to be submitted to the credit bureau. In addition, it is possible to take an example from Finnish - §§ 12 and 13 of the CIA regulate the data content of default registers. The author of the master's thesis proposes to supplement § 10 (1¹) of the PDPA with the following wording: " The following information is allowed to be processed in connection with the violation of the debt relationship: (i) data enabling the identification of the data subject (name, personal identification number); (ii) the date the claim arose; (iii) the amount of the claim; (iv) the basis of the claim; (v) information concerning the fact that the claim has been established by a court judgment that has entered into force."
- 4) The deadlines established in Estonian law related to payment default and disclosure of debtors' information are not proportionate and are excessively damaging to the debtor. The GDPR requires reliance on the principle of proportionality and balancing and considering the fundamental rights and freedoms based on proportionality. In Estonia, there has been an excessive focus on enabling the assessment of creditworthiness and insufficient consideration has been given to what negative effects this will have on a natural person and whether the protection of the privacy interest of debtors will be guaranteed. In addition, it is explicitly unregulated which time limit for processing personal data applies if the debtor's breach of the obligation has not ended and the claim has not expired. The author of the master's thesis proposes to change or add the following provisions to § 10 of the PDPA:
- § 10 (2) 5) of the PDPA to change the wording as follows: "more than six months have passed since the termination of the breach of the obligation."
  - § 10 (2) of the PDPA should be supplemented with p. 6 in the wording: "the data subject has relied on the expiration and more than six months have passed since that."
  - § 10 (2) of the PDPA should be supplemented by p. 7 in the wording: "more than five years have passed since the claim arose."

KASUTATUD ALLIKAD

Kasutatud kirjandus

1. Aaspõllu, H. Loodetavasti saab ministeerium inkassodele päitsed pähe panna. - Eesti Rahvusringhääling, 15.12.2020. – Arvutivõrgus: <https://www.err.ee/1208449/huko-aaspollu-loodetavasti-saab-ministeerium-inkassodele-paitsed-pahe-panna> (15.04.2023).
2. All, A. Isikuandmete töötlemise õiguspärasus pärast nõude aegumise vastuväite esitamist inkasso ja krediidiregistri teenuse näitel. Magistritöö. Juhendajad: Merike Kaev, Helen Eenmaa. Tartu Ülikool 2021.
3. Aegunud võla sissenõudmine ja võlaandmete edastamine maksehäireregistrile. - Õiguskantsler. – 29.03.2022. – Arvutivõrgus: https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Aegunud%20v%C3%B5la%20sissen%C3%B5udmine%20ja%20v%C3%B5laandmete%20edastamine%20makseh%C3%A4ireregistrile.pdf (15.04.2023).
4. Andmekaitse Inspeksioon 06.12.2022, nr 2.1.-5/22/22012. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/ettekirjutused/2022/ettekirjutus-hoiatus_isikuandmete_kaitse_asjas_mm_inkasso_ou.pdf (15.04.2023).
5. Andmekaitse Inspeksioon 18.06.2020, nr 2.1.-3/20/1624. - https://www.aki.ee/sites/default/files/vaideotsused/2020/vaideotsus_avaliku_teabe_asj_as_18.06.2020_nr_2.1.-3-20-1624_andmekaitse_inspeksioon_-_julianus_inkasso_ou.pdf (15.04.2023).
6. Andmekaitse Inspeksioon, „Küsimus-vastus“. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/eraelu-kaitse/kusimus-vastus> (15.04.2023).
7. Andmekaitse Inspeksioon seiras inkassoteenuse osutajaid. - Andmekaitse Inspeksioon. 11.09.2015. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/uudised/andmekaitse-inspeksioon-seiras-inkassoteenuse-osutajaid> (15.04.2023).
8. Andmekaitse Inspeksiooni juhend "Maksehäirete avaldamine". – Andmekaitse Inspeksioon. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/maksehαιrete-avaldamine> (15.04.2023).
9. Andmekaitse Inspeksiooni seisukoht ja ettepanek isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks. – Andmekaitse Inspeksioon. 01.06.2020. – Arvutivõrgus:

https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/muu/andmekaitse_inspektsiooni_sei_sukoht_ja_ettepanek_isikuandmete_kaitse_seaduse_paremaks_taitmiseks_veebis.pdf

(15.04.2023).

10. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia. – Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Lausunto., 08.07.2020 EOAK/3303/2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/44b481ad-f6ea-4f25-8aa1-ca7ece14e218/LAUSUNTO_20200708112147.PDF (15.04.2023).
11. Eesti ja Soome tulevikukoostöö raport, veebruar 2022. Raportöörid: Anne-Mari Virolainen, Jaak Aaviksoo, lk 12-13. - <https://um.fi/documents/35732/0/EE-FI+koost%C3%B6%C3%B6raport+EST1+l%C3%B5plik.pdf/8593cee3-f215-bb4b-63f5-f87578ae2883?t=1664801201715> (15.04.2023).
12. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta. – EÜT L 281, 23.11.1995 (kehtetu alates 24.05.2018).
13. Feiler, L., T Forgó, N., Weigl, M. The EU General Data Protection Regulation (GDPR) : A Commentary. Surrey: Globe Law and Business, 2018.
14. Guidelines 3/2018 on the territorial scope of the GDPR (Article 3). – European Data Protection Board, 12.11.2019. Arvutivõrgus: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_3_2018_territorial_scope_after_public_consultation_en_1.pdf (15.04.2023).
15. Hallitukseen esitys eduskunnalle laiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. - 12.5.2021. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/067e2a5f-82b3-46bb-bf00-e235bcd4610f/ESITYS_20210512123637.pdf (15.04.2023).
16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiks.- 09.11.2021. - Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/994a77ab-9456-4e32-a14b-488a261c415b/6e3f749d-a177-4f6c-8ebe-322200538e8d/ESITYS_20211110115431.pdf (15.04.2023).

17. Hallitukseen esitys Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp). - Arvutivõrgus: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060241.pdf> (15.04.2023).
18. Ikkonen, K. Avalik huvi kui määratlemata õigusmõiste. – Juridica III/2005.
19. Isikuandmete kaitse seadus.- RT I, 06.01.2016, 10 (kehtetu alates 14.01.2019).
20. Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE seletuskiri. – Justiitsministeerium. 2018. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5c9f8086-b465-4067-841e-41e7df3b95af> (15.04.2023).
21. Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE II seletuskiri isikuandmete kaitse seaduse eelnõu teiseks lugemiseks. – Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/5c9f8086-b465-4067-841e-41e7df3b95af> (15.04.2023).
22. Isikuandmete töötlemine korteriühistus. - Andmekaitse Inspektsioon. 16.03.2021. – Arvutivõrgus: <https://www.aki.ee/et/uudised/isikuandmete-tootlemine-korteriuhistus> (15.04.2023).
23. Kald, I. Pea kõik inkassofirmad rikuvad seadust. – Äripäev. 28.11.2012. – Arvutivõrgus: <https://www.aripaev.ee/article/2012/11/28/andmekaitse-pea-koik-inkassofirmad-rikuvad-seadust> (15.04.2023).
24. Kerro käsitlemist rekisteroidylle. - Tietosuojaalvaltuutetun toimisto. - <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-informointi> (15.04.2023).
25. Krediiditeabe jagamise seaduse (nn positiivse krediidiregistri) eelnõu väljatöötamiskavatsus (VTK versioon 2.0). – Rahandusministeerium. juuni 2022. – Arvutivõrgus: <https://eelnoud.valitsus.ee/main#BqVdIQFp> (15.04.2023).
26. Krediiditeabe seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus, 17.09.2020 – Arvutivõrgus: <https://eelnoud.valitsus.ee/main#pgy68sAn> (15.04.2023).
27. Krediidituru uuring. – Rahandusministeerium. 2021 detsember. – Arvutivõrgus: <https://www.fin.ee/uudised/uuring-vaikelaenude-tagasimaksmisega-jatkuvalt-probleeme> (15.04.2023).
28. Kull, I., Varul, P., Kõve, V., Käerdi, M., Sein, K. Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2016.
29. Kõrtsini, M. Isikuandmete kaitse seaduses reguleeritud võlasuhte rikkumisega seonduva isikuandmete töötlemise õiguspärasus isikuandmete kaitse üldmääruse kontekstis. Magistritöö. Juhendaja Paloma Krõõt Tupay. Tartu Ülikool 2022.

30. Lainvoimaisiin tuomioihin perustuvien maksuhäiriötietojen luovuttaminen luottotietorekisteriin. Tietosuojavaltutettu. - nr 8211/161/19, 09.11.2021. – Arvutivörgus: <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/tsv/2021/20211223> (15.04.2023).
31. Lausunto: Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen. – Finantssivalvonta, 18.08.2020. – Arvutivörgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/ddc9031d-084f-4a95-b1cd-519d98b7655a/e65616f5-1d08-48e2-95f4-1b3c45e1429c/LAUSUNTO_20200820055449.PDF (15.04.2023).
32. Lausuntoyteen veto; tietosuojalainsäädännöstä johtuvat muutokset luottotietolakiin, maksupalvelulakiin ja rikosrekisteri. VN/7796/2019; VN/7796/2019-OM-28. – Oikeusministeriö. 4.5.2021. – Arvutivörgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/1c86e32b-86b8-407c-883d-0054f06dfe36/YHTEENVETO_20210505074109.pdf (15.04.2023).
33. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. – Oikeusministeriö. 13.5.2020. - Arvutivörgus: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=f351fc33-f8b5-439e-acbd-bc76dc9cd1a6&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744> (15.04.2023)
34. Luottotietolain yhteensovittaminen EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa, OM023:00/2019. – Oikeusministeriö. – Arvutivörgus: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM023:00/2019> (15.04.2023).
35. Majamaa, K. Sarasoja, L., Rantala, K. Viime vuosien muutokset vakavissa velkaongelmissa: Analyysi velkomustuomioista. Majamaa, K. Sarasoja, L., Rantala, K. Viime vuosien muutokset vakavissa velkaongelmissa: Analyysi velkomustuomioista. – Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):6, lk 676–686. – Arvutivörgus: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135270/YP1706_Majamaaym.pdf?sequence=3&isAllowed=y (15.04.2023).
36. Makkonen, A. Instant Loans: Problems and Regulations in Finland. - Juridica International 22/2014. – Arvutivörgus: https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2014_22_96_instant-loans-problems-and-regulations-in-finland (15.04.2023).

37. Maksehäirete avaldamine. - Andmekaitse Inspeksioon. 03.10.2022. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumentid/maksehäirete_avaldamine_2022.pdf (15.04.2023).
38. Maksuhäiriõmerkintõjen säilytysaika lyhenee joulukuussa. - Oikeusministeriö, 12.05.2022. – Arvutivõrgus: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/maksuhairiomerkitõjen-sailytysaika-lyhenee-joulukuussa> (15.04.2023).
39. Maksuhäiriõmerkintõjen säilytysaikojen lyhentäminen. – Suomen Pankki, 20.08.2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/ddc9031d-084f-4a95-b1cd-519d98b7655a/5230ef37-ce9d-4ca2-b476-2f734b599dbe/LAUSUNTO_20200821064443.PDF (15.04.2023).
40. Maksuhäiriõmerkintõjen säilytysaikojen lyhentäminen, OM061:00/2020. – Oikeusministeriö. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM061:00/2020> (15.04.2023).
41. Maksuhäiriõmerkintõjen säilytysaikojen lyhentäminen, lausuntotiivistelmä. – Oikeusministeriö, 2020:19. – Arvutivõrgus: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162522/OM_2020_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y (15.04.2023).
42. Mis on maksehäire ning kuidas sellest vabaneda? – 11.08.2022. – Arvutivõrgus: <https://www.raha24.ee/et/rahablogi/mis-on-maksehäire-ning-kuidas-sellest-vabaneda/> (15.04.2023).
43. Oikeus saada tietoa henkilõtietõjen käsittelystä. – Tietosuojavaalutuetun toimisto. – <https://tietosuoja.fi/oikeus-saada-tietoa-kasittelysta> (15.04.2023).
44. Opinion 8/2010 on applicable law. 0836-02/10/EN WP 179. – Article 29 data protection working party, 16.12.2010. – Arvutivõrgus: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp179_en.pdf (15.04.2023).
45. Positiivinen luottõtietõrekisteri avuksi ylivelkaantumisen torjunnassa. – Oikeusministeriö, 08.07.2022. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/-/positiivinen-luottõtietõrekisteri-avuksi-ylivelkaantumisen-torjunnassa> (15.04.2023).
46. Positiivisen luottõtietõrekisterin valmisteleminen, OM022:00/2020.- Oikeusministeriö. – Arvutivõrgus: <https://oikeusministerio.fi/en/project?tunnus=OM022:00/2020> (15.04.2023).
47. Pormeister, K., Nisu, N. Liidusisese kohalduva õiguse dilemma isikuandmete kaitse üldmääruses. – Juridica 2/2018.

48. Sein, K. Abusive debt recovery practices in Estonia. – Regulation of Debt Collection in Europe. Understanding informal debt collection practices. Oxon, New York: Routledge, 2023.
49. Stănescu, C.-C. (toimet). Regulation of Debt Collection in Europe. Understanding informal debt collection practices. Oxon, New York: Routledge, 2023.
50. Statistika: eestlase keskmine võlasumma kasvab aasta-aastalt. - Julianus Inkasso. 25.04.2022. – Arvutivõrgus: <https://julianus.ee/statistika-eestlase-keskmine-volasumma-kasvab-aasta-aastalt/> (15.04.2023).
51. Tarkista luottotietosi. – Talous- ja Velkaneuvonta. – Arvutivõrgus: <https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/laskutmyohassa/maksuhairiomerkinta/omatluottotiedot.html> (15.04.2023).
52. Taolusvaliokunnan mietintö 28/2002 vp. - <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=tavm+28/2002> (24.03.2023).
53. Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/21-15319-010, 25.03.2022.
54. Tarbijavaidluste komisjoni otsus 19-1/22-05473-013, 11.08.2022.
55. Tietojen oikaiseminen luottotietorekisterissä. – Tietosuojavaltuutettu. – nr 8314/182/20, 18.02.2021. – Arvutivõrgus: <https://finlex.fi/fi/viranomaiset/tsv/2021/20210783> (15.04.2023).
56. Tietojen täsmällisyys. - Tietosuojavaltuutetun toimisto. - <https://tietosuoja.fi/tietojen-tasmallisyys> (15.04.2023).
57. Tietosuojavaltuutetun toimisto. – Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Lausunto., 10.07.2020 3717/91/2020. – Arvutivõrgus: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a43db69e-fbc8-4ced-9884-afc1dc9e1f87/59e6a414-d142-442b-862c-7a52697062c6/LAUSUNTO_20200713090805.PDF (15.04.2023).
58. Tupay, P. K., Õigusest eraelule kuni andmekaitse üldmääruseni ehk tundmatu õigus isikuandmete kaitsele. – Juridica IV/2016.
59. Uusitalo, K. Maksuhäiriömerkinnät poistuvat jatkossa kuukauden kuluttua velan maksamisesta – pitkään valmisteltu lakiuudistus sai lopullisen hyväksynnän. - 06.04.2022. - <https://yle.fi/a/3-12384319> (15.04.2023).
60. Valmistella oleva rekisteri ehkäisee kotitalouksien ylivelkaantumista. – Positiivinen luottotietorekisteri. – Arvutivõrgus:

<https://www.vero.fi/positiivinenluottotietorekisteri/tietoa-positiivisesta-luottotietorekisterista> (15.04.2023).

61. Vicente, D.M., De Vasconcelos Casimiro, S (toimet). Data protection in the Internet. Cham : Springer, 2020.
62. Võlaandmete avaldamise aeg pikenes. Aastaraamat 2019. – Andmekaitse Inspeksioon. – Arvutivõrgus: <https://aastaraamat.aki.ee/sites/default/files/inline-files/AKI%20aastaraamat%202019.pdf> (15.04.2023).
63. Õigustatud huvi. - Andmekaitse Inspeksioon. 05.07.2022. – Arvutivõrgus: https://www.aki.ee/sites/default/files/dokumendid/oigustatud_huvi_juhend_aki_26.05.2020.pdf (15.04.2023).

Kasutatud õigusaktid

64. Eesti Vabariigi põhiseadus. – RT I, 15.05.2015, 2.
65. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta. - ELT L 119, 4.5.2016.
66. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 593/2008, 17. juuni 2008, lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I). ELT L 177, 04.07.2008.
67. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 864/2007, 11. juuli 2007, lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II). – ELT L 199, 31.07.2007.
68. Isikuandmete kaitse seadus. - RT I, 04.01.2019, 11.
69. Laki saatavien perinnästä. - 22.4.1999/513.
70. Laki velan vanhetumisesta. - 15.8.2003/728.
71. Luottotietolaki. - 11.5.2007/527.
72. Rahvusvahelise eraõiguse seadus. - RT I, 10.11.2022, 16.
73. Suomen perustuslaki. - 11.6.1999/731.
74. Tietosuojalaki. - 5.12.2018/1050.
75. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. - RT I, 20.06.2022, 32.
76. Võlaõigusseadus. - RT I, 15.03.2022, 15.

Kohtulahendid

77. EKo C-184/20, *OT versus Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, ECLI:EU:C:2022:601.
78. EKo C-439/19, *B versus Latvijas Republikas Saeima*, ECLI:EU:C:2021:504.
79. EKo C-597/19, *M.I.C.M. versus Telenet BVBA*, ECLI:EU:C:2021:492.
80. EKo C-154/21, *RW versus Österreichische Post AG*, ECLI:EU:C:2023:3.
81. EK C-26/22, *UF versus SCHUFA Holding and Others*, ECLI:EU:C:2023:222, kohtujurist P. Pikamäe ettepanek.
82. RKHKo 21.12.2011, 3-3-1-70-11.
83. RKTko 14.03.2008, 3-2-1-5-08.
84. RKTko 16.09.2009, 3-2-1-79-09.
85. RKTko 26.11.2010, 3-2-1-83-10.
86. RKTko 21.12.2010, 3-2-1-67-10.
87. RKTko 25.09.2013, 3-2-1-80-13.
88. RKTko 17.12.2015, 3-2-1-144-15.
89. RKTko 13.03.2019, 2-17-1026.
90. TlnRnKo 12.09.2019, 2-16-17964.
91. TlnRnKo 26.07.2022, 2-22-3662.
92. TlnRnKo 18.01.2023, 2-22-6314.
93. TlnRnKo 31.01.2023, 2-20-3112.
94. HMKo 27.10.2020, 2-20-10157.
95. HMKo 20.09.2021, 2-20-5536.
96. HMKo 17.06.2022, 2-22-3662.
97. HMKo 19.12.2022, 2-22-10761.
98. VMKo 16.04.2021, 2-20-16579.